HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia)

5 octombrie 2011 *

În cauza T-39/06,

Transcatab SpA, cu sediul în Caserte (Italia), reprezentată de C. Osti și de A. Prastaro, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de domnul F. Amato, ulterior de domnul V. Di Bucci și în sfârșit de domnii É. Gippini Fournier și L. Malferrari, în calitate de agenți, asistați de F. Ruggeri Laderchi, avocat,

pârâtă,

având ca obiect, în primul rând, o cerere de anulare în parte a Deciziei C(2005) 4012 final a Comisiei din 20 octombrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.281/B.2 – Tutun brut – Italia), în al doilea rând, o cerere de reducere a cuantumului amenzii aplicate Transcatab prin această decizie și, în al treilea rând, o cerere reconvențională a Comisiei prin care se urmărește majorarea cuantumului respectiv,

* Limba de procedură: italiana.

TRIBUNALUL (Camera a treia),

compus din domnul J. Azizi, președinte, doamna E. Cremona (raportor) și domnul S. Frimodt Nielsen, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 noiembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

1 Reclamanta, Transcatab SpA, este o societate italiană, în prezent aflată în lichidare, ce are drept activitate principală prima procesare a tutunului brut. În momentul producerii faptelor care fac obiectul prezentei cauze, Transcatab era filiala italiană, controlată în proporție de 100 %, a Standard Commercial Corp. (denumită în continuare „SCC"), unul dintre cei mai mari comercianți independenți de foi de tutun din lume. La 13 mai 2005, mai precis în cursul procedurii administrative, SCC a fuzionat cu Dimon, Inc., creând astfel o nouă entitate denumită Alliance One International, Inc. (denumită în continuare „Alliance One"), care controlează Transcatab în proporție de 100 %.

1. *Procedura administrativă*

2 La 15 ianuarie 2002, Comisia Comunităților Europene a adresat, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), solicitări de informații cu privire la piața italiană a tutunului brut către asociațiile profesionale ale procesatorilor și ale producătorilor italieni de tutun, mai precis Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani (APTI, Asociația profesională a procesatorilor italieni de tutun brut) și, respectiv, Unione italiana tabacco (Unitab, Uniunea italiană din domeniul tutunului).

3 La 19 februarie 2002, Comisia a primit o cerere de imunitate în materie de amenzi din partea Deltafina SpA, procesator membru al APTI, în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului acestora în cazurile de înțelegere (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea").

4 La 4 aprilie 2002 a avut loc o reuniune a biroului APTI. În cadrul acestei reuniuni, Deltafina a informat participanții, printre care Transcatab și Dimon Italia Srl (filiala Dimon, devenită Mindo Srl), cu privire la cererea sa de imunitate și decizia Comisiei de a dispune în privința sa imunitate condiționată.

5 În aceeași zi, Comisia a primit din partea Dimon Italia o cerere de imunitate în materie de amenzi, în temeiul punctului 8 din Comunicarea privind cooperarea, și, în subsidiar, o cerere de reducere a oricărei amenzi, în temeiul punctelor 20-27 din comunicarea menționată, precum și, câteva ore mai târziu, o cerere de reducere a oricărei amenzi, în același temei, din partea Transcatab.

6 La 9 aprilie 2002, Comisia a confirmat primirea cererii depuse de Transcatab în temeiul punctului 25 din Comunicarea privind cooperarea. Transcatab a transmis o nouă cerere la 10 aprilie 2002, care constă într-o notă explicativă și în 44 de anexe. De asemenea, la 30 aprilie 2002, Comisia a confirmat primirea acestei cereri în conformitate cu punctul 25 din Comunicarea privind cooperarea.

7 La 18 și la 19 aprilie 2002, Comisia a efectuat verificări în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 17 în localurile Dimon Italia și Transcatab, precum și în localurile Trestina Azienda Tabacchi SpA și Romana Tabacchi SpA.

8 La 8 octombrie 2002, Comisia a informat Dimon Italia și Transcatab că au fost prima și, respectiv, cea de a doua întreprindere care au furnizat elemente de probă ale încălcării în sensul Comunicării privind cooperarea și că, astfel, intenționează să le acorde la finalul procedurii administrative o reducere cuprinsă între 30 % și 50 % și, respectiv, între 20 % și 30 % a cuantumului amenzii pe care le-ar fi aplicat-o în temeiul încălcărilor pe care eventual le-ar constata în lipsa cooperării.

9 La 25 februarie 2004, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile pe care a adresat-o celor zece întreprinderi sau asociații de întreprinderi, printre care Transcatab, Deltafina, Dimon Italia și Romana Tabacchi (denumite în continuare „procesatorii") și societățile-mamă ale unora dintre acestea, în special SCC, Dimon și Universal Corp., societatea-mamă a Deltafina. Destinatarii comunicării privind obiecțiunile au avut posibilitatea de a răspunde în scris și cu ocazia audierii care a avut loc la 22 iunie 2004.

10 În urma adoptării, la 21 decembrie 2004, a unui addendum la respectiva comunicare privind obiecțiunile referitor la încălcarea de către Deltafina a obligației de cooperare prevăzute de Comunicarea privind cooperarea, în legătură cu divulgarea cererii sale de imunitate (a se vedea punctul 4 de mai sus), la 1 martie 2005, a avut loc cea de a doua audiere.

11 După consultarea comitetului consultativ privind înțelegerile și pozițiile dominante și având în vedere raportul final al consilierului-auditor, Comisia a adoptat Decizia C(2005) 4012 final din 20 octombrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.281/B.2 – Tutun brut – Italia) (denumită în continuare „decizia atacată"), al cărei rezumat a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 13 februarie 2006 (JO L 353, p. 45).

2. *Decizia atacată*

12 Decizia atacată privește, în primul rând, o înțelegere orizontală pusă în aplicare de procesatori pe piața italiană a tutunului brut.

13 În cadrul acestei înțelegeri, în cursul perioadei cuprinse între 1995 și începutul anului 2002, procesatorii au stabilit condițiile de tranzacționare pentru achiziționarea tutunului brut în Italia atât în ceea ce privește achizițiile directe la producători, cât și achizițiile de la „terți presatori", în special prin stabilirea prețurilor și prin împărțirea pieței.

14 Decizia atacată privește de asemenea alte două încălcări, diferite de încălcarea pusă în aplicare de procesatori, care au avut loc între începutul anului 1999 și sfârșitul anului 2001 și care au constat, în ceea ce privește APTI, în stabilirea prețurilor contractelor pe care le va negocia, în numele membrilor săi, în vederea încheierii acordurilor interprofesionale cu Unitab, iar în ceea ce o privește pe aceasta din urmă, în stabilirea prețurilor pe care le va negocia cu APTI, în numele membrilor săi, în vederea încheierii acelorași acorduri.

15 În decizia atacată, Comisia a considerat că practicile procesatorilor constituie o încălcare unică și continuă a articolului 81 alineatul (1) CE [a se vedea în special considerentele (264)-(269) ale deciziei atacate].

16 La articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată, Comisia a stabilit răspunderea pentru înțelegere în sarcina procesatorilor, precum și a Universal și a Alliance One, ca societate rezultată din fuziunea dintre Dimon și SCC.

17 La articolul 2 din decizia atacată, Comisia a aplicat amenzi întreprinderilor menționate la punctul anterior, precum și APTI și Unitab (a se vedea punctul 71 de mai jos).

Destinatarii deciziei atacate

18 Considerentele (325)-(351) ale deciziei atacate au ca obiect stabilirea destinatarilor deciziei atacate.

19 Cu titlu introductiv, Comisia a făcut referire la jurisprudența constantă potrivit căreia noțiunea „întreprindere", plasată în contextul dreptului concurenței, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică din punctul de vedere al obiectului acordului în cauză, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice [considerentul (325) al deciziei atacate].

20 În continuare, Comisia a arătat că se stabilise că Deltafina, Dimon Italia, Transcatab și Romana Tabacchi, precum și APTI și Unitab, participaseră direct pe durata încălcărilor respective la încălcările constatate și că, în consecință, fiecare dintre aceste întreprinderi și asociații este destinatara deciziei atacate [considerentul (327) al deciziei atacate].

21 Comisia și-a continuat analiza cu examinarea imputabilității comportamentului ilicit al anumitor filiale (Deltafina, Dimon Italia și Transcatab) societăților-mamă respective ale acestora. În această privință, Comisia a amintit că pe perioada încălcărilor, Deltafina era o filială deținută în proporție de 100 % de Universal, Dimon Italia, o filială deținută în proporție de 100 % de Dimon, iar Transcatab, o filială deținută în proporție de 100 % de SCC [considerentul (328) al deciziei atacate].

22 Comisia a arătat în mod special că, potrivit jurisprudenței, o societate-mamă poate fi considerată răspunzătoare pentru comportamentul ilicit al filialei sale atunci când aceasta nu își poate stabili în mod autonom comportamentul pe piață. În această privință, Comisia a amintit că, în cazul deținerii de către societatea-mamă a întregului capital al filialei sale, se poate presupune în mod justificat că societatea-mamă exercită o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale atunci când aceasta încalcă articolul 81 alineatul (1) CE [considerentele (329) și (330) ale deciziei atacate].

23 În considerentul (331) al deciziei atacate, Comisia a concluzionat că, în ceea ce privește Deltafina, Dimon și Transcatab, s-ar putea prezuma în mod justificat că „nu aveau autonomie" având în vedere că erau sau, în cazul Dimon Italia, fuseseră deținute în proporție de 100 % de societățile-mamă respective ale acestora.

24 Respingând în același timp teza susținută de societățile respective în răspunsurile acestora la comunicarea privind obiecțiunile, potrivit căreia, pentru a indica exercitarea unei influențe decisive, ar fi necesare și alte elemente, pe lângă cel al controlului în proporție de 100 %, Comisia a precizat că prezumția privind influența decisivă în cazul unei filiale controlate în proporție de 100 % poate fi răsturnată. Proba contrară

ar trebui realizată de partea care intenționează să răstoarne această prezumție cu „probe solide", acestea neputând fi doar informații generale nesusținute de elemente de probă convingătoare [considerentul (334) al deciziei atacate].

25 În această privință, Comisia a analizat succesiv argumentele prezentate de societățile-mamă destinatare ale deciziei atacate.

26 Comisia a respins, mai întâi, argumentul general invocat de societățile-mamă vizate cu privire la deplina răspundere a conducerii locale pentru activitățile filialelor lor respective. În opinia acesteia, faptul că Dimon și SCC au menținut conducerea existentă la momentul dobândirii în proporție de 100 % a filialelor lor respective nu poate exclude exercitarea de către aceste societăți-mamă a unei influențe decisive asupra filialelor lor italiene respective, întrucât adeseori se încredințează conducerii locale a unei filiale deținute în proporție de 100 % gestiunea chestiunilor curente [considerentul (338) al deciziei atacate].

27 În opinia Comisiei, niciuna dintre aceste întreprinderi nu a demonstrat, în general, un specific al grupului său care ar fi determinat, într-o măsură considerabilă, independența activităților filialei sale de influența sa [considerentul (339) al deciziei atacate].

28 În această privință, Comisia a analizat soliditatea legăturilor economice dintre Deltafina, Dimon Italia, Transcatab și societățile-mamă respective ale acestora, care ar demonstra că filialele italiene constituiau o unitate economică împreună cu restul grupului. Comisia a subliniat în această privință că grupurile vizate erau cei mai mari comercianți de foi de tutun din lume și că achiziționau și comercializau adeseori tutunul cumpărat de filialele lor italiene [considerentul (340) al deciziei atacate].

29 În ceea ce privește SCC, Comisia a subliniat că înainte de a dobândi întregul capital al Transcatab, această întreprindere o controla deja pe aceasta din urmă, împreună cu partenerul său italian. În consecință, faptul că SCC nu „schimba[se] nimic în conducerea" filialei sale în urma acestei achiziționări nu putea fi considerat o dovadă a faptului că nu exercitase nicio influență asupra directorilor după ce a devenit proprietar în întregime. În ceea ce privește, în special, delegarea atribuțiilor executive directorului general al Transcatab, Comisia a declarat că nu deține nicio informație care să îi permită să deducă faptul că nu a fost numit de SCC, asemenea celorlalți membri ai consiliului de administrație [considerentele (341) și (342) ale deciziei atacate].

30 În continuare, Comisia a respins argumentul SCC, potrivit căruia între aceasta și filială nu exista nicio cale de comunicare [considerentele (343) și (344) ale deciziei atacate].

31 Comisia a subliniat în această privință că s-a considerat că activitățile Transcatab erau cele ale Standard Commercial Tobacco Co., Inc., societate de participație în cadrul grupului SCC, deținută în proporție de 100 % de SCC, și că au fost analizate în cadrul activităților grupului, incluzându-se vânzările grupului SCC către producătorii de țigări. Comisia a dedus că rezultatele activităților Transcatab au fost raportate organelor superioare ale grupului și ulterior, consolidate [considerentul (344) al deciziei atacate].

32 Comisia a precizat că, având în vedere că grupurile din care Transcatab și Dimon Italia făceau parte pe perioada încălcării își încetaseră existența în urma fuziunii acestora în noua entitate Alliance One, aceasta, în calitate de succesor legal al acestor două grupuri, era destinatara deciziei atacate [considerentul (349) al deciziei atacate].

33 Având în vedere aceste diferite aspecte, Comisia a concluzionat în considerentul (351) al deciziei atacate că Deltafina, Universal, Mindo (fostă Dimon Italia), Transcatab, Alliance One, Romana Tabacchi, APTI și Unitab trebuie considerate răspunzătoare pentru încălcări și să fie destinatarii deciziei atacate.

Stabilirea cuantumului amenzii

34 În considerentele (356)-(404) ale deciziei atacate, Comisia a examinat problema amenzilor care vor fi aplicate destinatarilor acesteia.

35 Cuantumurile amenzilor au fost stabilite de Comisie în funcție de gravitatea și de durata încălcărilor în cauză, respectiv în funcție de cele două criterii menționate în mod expres la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) și la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 [considerentele (356) și (357) ale deciziei atacate].

Stabilirea cuantumului de plecare al amenzilor

36 În ceea ce privește gravitatea încălcării în cauză, Comisia a amintit că la evaluarea acestui factor trebuia să țină seama de natura ei, de impactul real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și de mărimea pieței geografice relevante [considerentul (365) al deciziei atacate].

37 Comisia a precizat în continuare că producția de tutun din Italia reprezenta 38 % din producția Uniunii Europene supusă unei cote, ceea ce însemna 67,338 milioane de euro în 2001, ultimul an complet al încălcării [considerentul (366) al deciziei atacate].

38 În ceea ce privește natura încălcării, Comisia a constatat că aceasta era foarte gravă, întrucât încălcarea a constat în stabilirea prețurilor de achiziție a soiurilor de tutun brut în Italia și în împărțirea cantităților achiziționate. Referindu-se la partea din decizia atacată care privește analiza restricționării concurenței [considerentul (272) și următoarele], Comisia a adăugat că o înțelegere în domeniul achizițiilor poate să denatureze voința producătorilor de a da un anumit randament, precum și să limiteze concurența dintre procesatori pe piețele în aval. De asemenea, Comisia a afirmat că această situație se regăsește în mod special atunci când, precum în prezenta cauză, produsul vizat prin înțelegere, în speță tutunul brut, constituia o „materie primă" importantă a activităților exercitate de participanții din aval, în cauză, prima procesare a tutunului brut și vânzarea de tutun prelucrat [considerentele (367) și (368) ale deciziei atacate].

39 În considerentul (369) al deciziei atacate, Comisia a concluzionat pe baza considerațiilor anterioare că încălcarea săvârșită de procesatori trebuia să fie calificată drept foarte gravă.

40 În continuare, în considerentele (370)-(376) ale deciziei atacate, Comisia a examinat aspectul „ponderii specifice" și al „caracterului descurajator". În această privință, Comisia a precizat că, la stabilirea cuantumului amenzii, trebuia să se țină seama de „ponderea specifică a fiecărei întreprinderi și de repercusiunile probabile ale comportamentului ilicit al acesteia" [considerentul (370) al deciziei atacate].

41 Astfel, Comisia a considerat că amenzile trebuiau stabilite în funcție de poziția pe piață a fiecărei părți în cauză [considerentul (371) al deciziei atacate].

42 În această privință, Comisia a considerat că cuantumul de plecare al amenzii aplicate Deltafina ar trebui să fie mai ridicat, întrucât era cel mai mare cumpărător, având în vedere că în 2001 cota sa de piață era de aproximativ 25 % [considerentul (372) al deciziei atacate].

43 Având în vedere că dețineau cote din piața relevantă mai reduse, de aproximativ 9 %-11 % în 2001, Comisia a considerat că Transcatab, Dimon Italia și Romana Tabacchi „trebuiau regrupate” și că, în ceea ce le privește, cuantumul de plecare al amenzii trebuia să fie mai redus [considerentul (373) al deciziei atacate].

44 Comisia a considerat totuși că un cuantum de plecare care reflectă numai poziția pe piață nu ar avea un efect suficient de descurajator asupra Deltafina, Dimon Italia (Mindo) și Transcatab, întrucât, în pofida cifrei lor de afaceri relativ limitate, fiecare făcea parte – sau, în cazul Mindo, făcuse parte – din grupuri multinaționale dotate cu o forță economică și financiară considerabilă, care se numărau printre principalii comercianți de tutun mondiali și care operau la diferite niveluri de activitate în cadrul industriei tutunului și pe diferite piețe geografice [considerentul (374) al deciziei atacate].

45 În consecință, pentru a conferi amenzii un caracter descurajator, Comisia a considerat că trebuia să se aplice un coeficient multiplicator de 1,5 – mai precis o majorare cu 50 % – la cuantumul de plecare stabilit în ceea ce privește Deltafina și un coeficient multiplicator de 1,25 – mai precis o majorare cu 25 % – la cuantumul de plecare stabilit în ceea ce privește Dimon Italia (Mindo) și Transcatab [considerentul (375) al deciziei atacate].

46 Astfel, în considerentul (376) al deciziei atacate, Comisia a stabilit cuantumul de plecare al amenzilor după cum urmează:

— Deltafina: 37,5 milioane de euro;

— Transcatab: 12,5 milioane de euro;

— Dimon Italia (Mindo): 12,5 milioane de euro;

— Romana Tabacchi: 10 milioane de euro.

Stabilirea cuantumului de bază al amenzilor

47 În considerentele (377) și (378) ale deciziei atacate, Comisia a examinat problema duratei încălcării.

48 Aceasta a considerat că înțelegerea pusă în aplicare de procesatori a început la 29 septembrie 1995 și și-a încetat existența, potrivit declarațiilor acestora, la 19 februarie 2002. Astfel, Comisia a considerat că trebuia să aplice o majorare de 60 % la cuantumul de plecare al amenzilor aplicate procesatorilor, cu excepția Romana Tabacchi, a cărei participare a fost mai scurtă.

49 Cuantumurile de bază ale amenzilor aplicate destinatarilor deciziei atacate au fost stabilite, așadar, după cum urmează:

— Deltafina: 60 de milioane de euro;

— Transcatab: 20 de milioane de euro;

— Dimon Italia (Mindo): 20 de milioane de euro;

— Romana Tabacchi: 12,5 milioane de euro.

Circumstanțe atenuante

50 În considerentele (380)-(398) ale deciziei atacate, Comisia a examinat dacă este necesar să se țină seama de circumstanțele atenuante.

51 În ceea ce privește în special Transcatab, Comisia a respins toate argumentele acesteia prin care urmărea să beneficieze de circumstanțele atenuante.

52 Mai întâi, Comisia a arătat că punerea în aplicare a înțelegerii procesatorilor nu avea legătură cu acordurile interprofesionale încheiate în cadrul APTI. Comisia a dedus de aici că cadrul normativ italian nu a încurajat comportamentul procesatorilor, care nu puteau beneficia, în consecință, de nicio reducere a cuantumului amenzii lor pe baza acestui argument [considerentul (381) al deciziei atacate].

53 În continuare, Comisia a respins argumentul procesatorilor potrivit căruia aceștia trebuiau să beneficieze de o reducere, dat fiind că încetaseră încălcarea înainte de a

interveni Comisia. În această privință, Comisia a amintit jurisprudența potrivit căreia, în cauzele care privesc încălcări grave ale normelor de concurență, pentru care părțile știau sau trebuiau în mod necesar să știe că comportamentul lor era fundamental nelegal, faptul că acestea le-ar înceta înainte de a interveni Comisia nu trebuie, în principiu, să determine o reducere a cuantumului amenzii la calcularea acesteia [considerentul (382) al deciziei atacate].

54 Comisia a afirmat de asemenea că nu poate considera că înțelegerea nu a fost pusă în aplicare, dat fiind că din descrierea faptelor rezulta că părțile au asigurat punerea în aplicare a înțelegerii, în special grație participării lor la reuniuni periodice și schimburilor de informații regulate cu privire la prețuri și cantități în cursul perioadei de achiziții [considerentul (383) al deciziei atacate].

55 În sfârșit, Comisia a respins argumentul invocat de Transcatab potrivit căruia contextul economic și social specific pieței tutunului brut în Italia trebuia luat în considerare în vederea stabilirii cuantumului amenzii, în temeiul punctului 5 litera (b) din Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directoare"). Comisia a observat că aplicarea punctului 5 litera (b) din liniile directoare era excepțională și că, în speță, cazul nu prezenta caracteristici identice sau asemănătoare cu cele din cazul citat de Transcatab în susținerea propriului argument. Comisia a mai adăugat că nu se admitea că existența unor practici nelegale care afectează sectorul tutunului în anumite regiuni italiene a putut avea un efect determinant prin provocarea practicilor în cauză și că reforma organizării comune a pieței producea efecte prea incerte și îndepărtate în timp pentru a justifica luarea în considerare a unei circumstanțe atenuante [considerentul (384) al deciziei atacate].

56 În continuare, Comisia a analizat situația specială a Deltafina și a concluzionat că amenda sa trebuia redusă cu 50 %, ca urmare a cooperării furnizate de aceasta [considerentele (385)-(398) ale deciziei atacate].

57 Comisia a stabilit cuantumul amenzilor ca urmare a aplicării circumstanțelor atenuante după cum urmează [considerentul (399) al deciziei atacate]:

— Deltafina: 30 de milioane de euro;

— Dimon Italia (Mindo): 20 de milioane de euro;

— Transcatab: 20 de milioane de euro;

— Romana Tabacchi: 8,75 milioane de euro;

58 În sfârșit, Comisia a amintit că, potrivit articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, pentru fiecare întreprindere sau asociere de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu trebuie să depășească 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent. Comisia a adăugat că atunci când întreprinderile în cauză aparțin unui grup, este stabilit că aceste întreprinderi se aflau sub influența decisivă a societăților lor mamă și că, în consecință, întrucât acestea din urmă răspund în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei lor, pentru a stabili plafonul sus-menționat de 10 %, trebuie să se ia în considerare cifra de afaceri mondială a grupului [considerentele (400) și (401) ale deciziei atacate].

59 În acest temei, Comisia arată că amenda aplicată Romana Tabacchi nu trebuie să depășească 2,05 milioane de euro și că nu este necesară reducerea celorlalte amenzi în temeiul acestei dispoziții [considerentele (402) și (403) ale deciziei atacate].

Aplicarea Comunicării privind cooperarea

60 În considerentele (405)-(500) ale deciziei atacate, Comisia s-a pronunțat cu privire la aplicarea în speță a Comunicării privind cooperarea.

61 Deltafina, Dimon Italia și Transcatab au solicitat, toate trei, să beneficieze de aplicarea comunicării menționate. În ceea ce privește Deltafina, Comisia a amintit că îi acordase imunitate condiționată. În plus, Comisia a precizat că a ajuns la concluzia preliminară că Dimon Italia și Transcatab au fost prima și, respectiv, a doua întreprindere care au furnizat elemente de probă cu privire la încălcarea suspectată, care reprezintă o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia sa, în sensul punctului 22 din Comunicarea privind cooperarea [considerentele (405)-(407) ale deciziei atacate].

62 După ce a examinat situația Deltafina și a concluzionat că nu i se putea acorda imunitatea din cauza încălcării obligației de cooperare prevăzute de Comunicarea privind cooperarea [a se vedea considerentele (408)-(484) ale deciziei atacate și punctele 4 și 10 de mai sus], Comisia a examinat cazurile Dimon Italia și Transcatab.

63 În primul rând, Comisia a concluzionat că lipsa acordării imunității definitive Deltafina nu avea nicio incidență directă asupra manierei în care Comunicarea privind cooperarea trebuia să fie aplicată Dimon Italia și Transcatab [considerentele (485)-(491) ale deciziei atacate].

64 În al doilea rând, aceasta a stabilit reducerea amenzilor care putea fi acordată în special Transcatab, în temeiul comunicării menționate.

65 În această privință, Comisia a constatat, mai întâi, că Transcatab s-a conformat condițiilor care i-au fost impuse, respectiv că a încetat să participe la încălcare la data prezentării elementelor de probă, cel târziu [considerentele (492) și (493) ale deciziei atacate].

66 În continuare, Comisia a afirmat că, pentru a determina nivelul de reducere, ținea seama de momentul în care au fost furnizate elementele de probă, de măsura în care acestea reprezintă o valoare adăugată, precum și de întinderea și de continuitatea cooperării furnizate de întreprinderi ulterior datei de comunicare a elementelor de probă [considerentul (494) al deciziei atacate].

67 Astfel, în primul rând, Comisia a observat că Transcatab își prezentase cererea de clemență înainte ca ea să fi luat măsuri active de verificare, că cererea acesteia a acoperit toată durata încălcării și că elementele de probă furnizate au fost coroborate în multe privințe cu cele pe care Comisia le avea deja în posesia sa [considerentul (495) al deciziei atacate].

68 În al doilea rând, în ceea ce privește în special documentele furnizate de Transcatab, Comisia a recunoscut că prezentarea faptelor care rezulta din aceste documente era deosebit de detaliată și că a fost deosebit de utilă pentru a înțelege încălcarea și, în special, anumite elemente ale acesteia (precum încheierea unui acord interprofesional în 1999 pentru producția excedentară de tutun în 1998). Aceasta a arătat totuși că nu ignora niciunul dintre faptele cu privire la care Transcatab furnizase elemente de probă [considerentul (497) al deciziei atacate].

69 În sfârșit, Comisia a recunoscut de asemenea că Transcatab s-a dovedit a fi cooperantă în privința sa pe tot parcursul procedurii și că nu contestase faptele pe care se întemeiase Comisia în comunicarea privind obiecțiunile [considerentul (498) al deciziei atacate].

70 Astfel, Comisia a concluzionat că Transcatab trebuia să beneficieze de cel mai ridicat nivel de reducere a cuantumului amenzii prevăzut în intervalul corespunzător, mai precis de o reducere de 30 % [considerentul (499) al deciziei atacate].

71 Conform articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a stabilit în cele din urmă (a se vedea articolul 2 din decizia atacată) cuantumul amenzilor care trebuie aplicate întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi destinatare ale deciziei atacate, după cum urmează:

— Deltafina și Universal, în solidar: 30 de milioane de euro;

— Dimon Italia (Mindo) și Alliance One: 10 milioane de euro, Alliance One fiind obligată la plata întregii sume, iar Mindo fiind obligată la plata în solidar a numai 3 990 000 de euro;

— Transcatab și Alliance One, în solidar: 14 milioane de euro;

— Romana Tabacchi: 2,05 milioane de euro;

— APTI: 1 000 de euro;

— Unitab: 1 000 de euro.

Procedura și concluziile părților

72 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 ianuarie 2006, Alliance One a introdus o acțiune care avea ca obiect, printre altele, anularea în parte a deciziei atacate (cauza T-25/06). Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 3 februarie 2006, Transcatab a introdus prezenta acțiune.

73 În cererea introductivă, Alliance One a solicitat conexarea acestei cauze cu prezenta cauză. Această solicitare a fost formulată și de Transcatab în cererea introductivă.

74 Tribunalul nu a admis cererea de conexare a cauzelor.

75 La 24 noiembrie 2009, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, Tribunalul a adresat Transcatab o întrebare în scris la care aceasta a răspuns în termenul acordat. La 4 februarie 2010, Comisia și-a prezentat observațiile cu privire la răspunsul dat de Transcatab.

76 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, a solicitat Transcatab să prezinte un document. Documentul a fost prezentat în termenul acordat.

77 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 30 noiembrie 2010.

78 În cadrul ședinței, Tribunalul a invitat Transcatab să prezinte un alt document, în temeiul articolului 64 din Regulamentul de procedură. La 22 decembrie 2010, Transcatab a prezentat acest document.

79 Transcatab solicită Tribunalului:

— anularea în parte a deciziei atacate;

— reducerea amenzii care i-a fost aplicată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

80 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— fixarea cuantumului amenzii la 15 milioane de euro, în temeiul competențelor conferite acestuia de articolul 229 CE;

— obligarea Transcatab la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

81 În susținerea acțiunii sale, Transcatab invocă cinci motive, unele dintre acestea fiind împărțite în mai multe aspecte. Prin intermediul primului motiv, Transcatab susține, în esență, că Comisia a săvârșit erori de drept prin faptul că a declarat Alliance One răspunzătoare pentru comportamentul său, că Comisia nu și-a motivat suficient poziția în această privință și că, de asemenea, a încălcat dreptul său la apărare. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept, pe nemotivare și pe o motivare ilogică, pe încălcarea dreptului la apărare, precum și pe încălcarea principiilor proporționalității, egalității de tratament și protecției încrederii legitime la stabilirea amenzii. Al treilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept și pe nemotivare la stabilirea cuantumului amenzii, în raport cu evaluarea duratei încălcării, pe încălcarea principiului *ne bis in idem* în legătură cu amenda aplicată APTI, precum și pe încălcarea principiului egalității de tratament. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, Transcatab susține că Comisia a considerat în mod eronat în decizia atacată că niciuna dintre circumstanțele atenuante invocate de aceasta nu era aplicabilă. Prin intermediul celui de al cincilea motiv, reclamanta susține, în sfârșit, că, la aplicarea Comunicării privind cooperarea, Comisia a săvârșit erori.

82 Comisia consideră că, prin intermediul celui de al treilea motiv, Transcatab a revenit asupra cooperării sale anterioare, care constă în necontestarea faptelor stabilite în comunicarea privind obiecțiunile. Astfel, printr-o cerere reconvențională, Comisia solicită Tribunalului să reducă amenda aplicată Transcatab de la 30 % la 25 % și, astfel, să o stabilească, exercitându-și competența de fond, la 15 milioane de euro.

1. *Cu privire la primul motiv, referitor la imputarea încălcării în sarcina societății-mamă a Transcatab*

Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe o interpretare eronată a jurisprudenței, pe nerespectarea elementelor de probă furnizate și pe o încălcare a dreptului la apărare

Argumentele părților

83 În primul rând, Transcatab contestă concluziile deciziei atacate potrivit cărora simplul fapt că SCC deținea, pe perioada încălcării, 100 % din capitalul său ar fi suficient pentru a prezuma răspunderea acesteia pentru comportamentul ilicit al filialei sale. O asemenea prezumție ar fi contrară jurisprudenței. Potrivit Transcatab, Comisia trebuie să dovedească existența altor indicii care să permită a se considera că o societate-mamă a exercitat în mod real o influență decisivă asupra filialei sale. În speță, Comisia s-ar fi limitat să prezume răspunderea SCC și nu ar fi furnizat alte indicii de natură să susțină o asemenea răspundere. Aceasta ar fi răsturnat astfel sarcina probei, care nu ar mai reveni Transcatab sau societății sale mamă, ci chiar Comisiei.

84 În al doilea rând, Transcatab susține că SCC a furnizat Comisiei elemente suficiente pentru a dovedi că era străină de comportamentul Transcatab. Aceste elemente ar privi atât descrierea realității locale a pieței italiene, cât și caracteristicile structurii grupului SCC care ar demonstra independența filialelor sale. În plus, acestea ar privi autonomia consiliului său de administrație, precum și a directorului său general.

85 În replică, Transcatab susține, în plus, că afirmația Comisiei potrivit căreia ar fi posibil să se răstoarne prezumția privind influența decisivă numai atunci când participarea este de natură exclusiv financiară este contrară jurisprudenței. În opinia Transcatab, Comisia nu a examinat atent probele prezentate în cursul procedurii administrative și s-ar fi limitat să respingă toate argumentele pe baza unor prejudecăți nesusținute. *Primo*, afirmația potrivit căreia ar fi improbabil ca o societate-mamă să poată delega în întregime gestionarea unei filiale nu ar fi întemeiată. Astfel, după cum ar fi demonstrat Transcatab în cadrul procedurii administrative, structura ramificată a grupului împiedica o administrare unică. *Secundo*, Comisia ar fi aplicat prezumția privind influența decisivă chiar și pentru perioada în care SCC nu deținea decât 50 % din capitalul Transcatab, în timp ce aceasta din urmă și SCC dovediseră că consiliul de administrație și directorul general al Transcatab, căruia i se încredințaseră toate competențele de gestiune a societății, fuseseră numiți înainte ca SCC să obțină controlul exclusiv al acesteia din urmă. *Tertio*, faptul că anumite documente erau redactate în limba engleză nu ar fi suficient pentru a dovedi influența societății-mamă asupra gestionării activității comerciale a Transcatab. În concluzie, Comisia ar fi respins în mod eronat probele prezentate, fără o motivare suficientă sau logică și fără a le confrunta cu alte documente cu o valoare probantă cel puțin echivalentă. Astfel, Comisia nu și-ar fi respectat obligația de a instrumenta în mod imparțial dosarul.

86 În al treilea rând, Comisia ar fi încălcat dreptul la apărare al Alliance One, în măsura în care aceasta ar fi utilizat în decizia atacată documente din dosar care nu erau menționate în comunicarea privind obiecțiunile, împiedicând astfel SCC să se pronunțe în privința acestora și aducând atingere, pentru acest motiv, încrederii legitime a succesorului său legal, Alliance One. Transcatab admite că era vorba despre documente cunoscute de părți. Totuși, întrucât aceste documente nu au fost menționate în comunicarea privind obiecțiunile, părțile ar fi putut aprecia în mod întemeiat că acestea nu aveau importanță pentru soluționarea cauzei și că, prin urmare, nu era necesar să își exprime opinia în privința lor. În replică și în cadrul ședinței, Transcatab a afirmat că invoca o încălcare a propriului drept la apărare.

87 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab. În ceea ce privește, în special, critica întemeiată pe încălcarea dreptului la apărare al Alliance One, Comisia exprimă îndoieli cu privire la admisibilitatea acesteia în măsura în care Transcatab nu invocă o încălcare a propriului drept, ci a dreptului unei alte părți. Extinderea criticii la dreptul la apărare corespunzător Transcatab ar fi tardivă și, așadar, inadmisibilă.

Aprecierea Tribunalului

— Cu privire la încălcarea normelor care guvernează imputabilitatea în sarcina societății-mamă a practicilor filialei sale

88 În ceea ce privește prima critică invocată de Transcatab, trebuie amintit că dreptul concurenței vizează activitățile întreprinderilor (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 59) și că noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare (Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 112, și Hotărârea Curții din 10 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, C-97/08 P, Rep., p. I-8237, punctul 54).

89 Din jurisprudență rezultă că noțiunea de întreprindere, plasată în acest context, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice (Hotărârea Curții din 14 decembrie 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Rec., p. I-11987, punctul 40, Hotărârea Curții Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 55, și Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 2005, DaimlerChrysler/Comisia, T-325/01, Rec., p. II-3319, punctul 85).

90 În cazul în care o astfel de entitate economică încalcă normele privind concurența, răspunderea pentru această încălcare revine entității respective, potrivit principiului răspunderii personale (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 145, Hotărârea Curții din 11 decembrie 2007, ETI și alții, C-280/06, Rep., p. I-10893, punctul 39, și Hotărârea Curții Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 56).

91 Încălcarea dreptului concurenței trebuie să fie imputată fără echivoc unei persoane juridice căreia i se vor putea aplica amenzi. În vederea aplicării și a executării deciziilor Comisiei în materie de drept al concurenței, este necesară identificarea în calitate de destinatar a unei entități care are personalitate juridică (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, denumită „PVC II", T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 978).

92 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că un comportament al unei filiale poate fi imputat societății-mamă în special atunci când, deși are personalitate juridică distinctă, această filială nu își decide în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă, având în vedere, mai ales, legăturile organizatorice, economice și juridice care unesc cele două entități juridice (a se vedea Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 58 și jurisprudența citată).

93 Astfel, într-un asemenea caz, întrucât societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere, în sensul articolului 81 CE, Comisia poate să adreseze o decizie care să impună amenzi societății-mamă fără să fie necesară stabilirea implicării personale a acesteia din urmă în cadrul încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 59).

94 De asemenea, din jurisprudență rezultă că, în cazul particular în care o societate-mamă deține 100% din capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor comunitare ale concurenței, pe de o parte, această societate-mamă poate exercita o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale și, pe de altă parte, există o prezumție relativă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă (a se vedea Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 60 și jurisprudența citată).

95 În aceste condiții, este suficient să se dovedească de către Comisie că întregul capital al unei filiale este deținut de societatea sa mamă pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra politicii comerciale a acestei filiale. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să considere societatea-mamă răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, nu prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, C-286/98 P, Rec., p. I-9925, punctul 29, și Hotărârea Curții Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 61).

96 Deși este adevărat că, la punctele 28 și 29 din Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 95 de mai sus, în afara deținerii a 100% din capitalul filialei, Curtea a evocat alte împrejurări, precum necontestarea influenței exercitate de societatea-mamă asupra politicii comerciale a filialei sale și reprezentarea comună a celor două societăți în cursul procedurii administrative, nu este mai puțin adevărat că astfel de împrejurări nu au fost evidențiate de Curte decât în scopul de a expune ansamblul elementelor pe care Tribunalul își întemeiase raționamentul, iar nu pentru a condiționa punerea în aplicare a prezumției menționate la punctul 94 de mai sus de prezentarea unor indicii suplimentare referitoare la exercitarea în mod efectiv a unei influențe a societății-mamă (a se vedea Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 62 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, T-69/04, Rep., p. II-2567, punctul 57).

97 Din decizia atacată rezultă că, pentru a imputa unei societăți-mamă răspunderea pentru o încălcare săvârșită de filiala sa, Comisia a pornit de la premisa potrivit căreia o astfel de imputare este posibilă atunci când societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, în consecință, constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE [considerentul (325) al deciziei atacate].

98 Elementul central pe care s-a întemeiat Comisia pentru a stabili că societății-mamă i se putea imputa comportamentul ilicit al filialei ei este lipsa autonomiei filialei în comportamentul său pe piață. Astfel, această lipsă a autonomiei este corolarul exercitării unei „influențe decisive" de societatea-mamă asupra comportamentului filialei sale, exercitarea efectivă a unei astfel de influențe putându-se prezuma, conform jurisprudenței, în cazul în care o societate-mamă deține întregul capital al filialei sale [a se vedea considerentele (329) și (330) ale deciziei atacate].

99 În cuprinsul considerentului (331) al deciziei atacate, Comisia a considerat astfel că, în prezenta cauză, Transcatab „nu avea autonomie" având în vedere că era controlată în proporție de 100 % de societatea sa mamă, SCC.

100 Contrar susținerilor Transcatab în replică, și anume că, în prezenta cauză, Comisia ar fi transformat o prezumție „*iuris tantum*" într-o prezumție „*iuris et de iure*", acest raționament nu se îndepărtează de logica unei prezumții relative. Astfel, precum în cazul altor prezumții admise în dreptul concurenței, dacă un fapt poate fi prezumat în mod legal de Comisie, se consideră că este dovedit, în măsura în care întreprinderea vizată nu combate prezumția prin prezentarea de probe concludente în sens contrar (Hotărârea Curții Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 90 de mai sus, punctele 121 și 126, și Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctele 162 și 167). Pe de altă parte, având în vedere caracterul său relativ, această prezumție, care poate fi răsturnată în fiecare caz, nu conduce la o atribuire automată

a răspunderii în sarcina societății-mamă care deține întregul capital social al filialei sale, care ar fi contrară principiului răspunderii personale pe care este întemeiat dreptul concurenței.

101 Prin urmare, Comisia nu a încălcat normele care guvernează imputabilitatea în sarcina unei societăți-mamă a comportamentului filialei sale atunci când a considerat, în esență, că SCC, al cărei succesor legal este Alliance One, este răspunzătoare pentru încălcarea săvârșită de Transcatab.

102 Se impune să se constate că o astfel de concluzie nu poate fi repusă în discuție prin argumentele invocate de Transcatab drept răspuns la întrebarea în scris adresată de Tribunal cu privire la consecințele care trebuie deduse din Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus. În opinia acesteia, în primul rând, această hotărâre a interpretat în mod eronat jurisprudența anterioară, în special Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 95 de mai sus, și, în orice caz, jurisprudența nu este univocă în această privință. În al doilea rând, cadrul de fapt al cauzei în care s-a pronunțat această hotărâre s-ar deosebi de cadrul de fapt din prezenta cauză, având în vedere că în înțelegere au fost implicate mai multe filiale și, în consecință, ar fi fost mai dificil să se demonstreze că societatea-mamă nu avea cunoștință de activitățile anticoncurențiale. Or, în ceea ce privește primul argument, este suficient să se constate că din Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus (a se vedea de asemenea, în acest sens, Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza care a determinat pronunțarea acestei hotărâri, Rec., p. I-8241, punctele 60 și 61), rezultă că nu numai că Curtea a ținut seama de jurisprudența pe care Transcatab își întemeiază o mare parte din argumentarea sa principală și în special de Hotărârea Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, punctul 95 de mai sus, ci a dat și o interpretare univocă a jurisprudenței anterioare (Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctele 58-62). În ceea ce privește cel de al doilea argument, trebuie să se constate că pretinsa diferență între cele două cauze este total irelevantă, având în vedere că criteriul imputabilității răspunderii în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, nu a fost nicidecum cel al cunoașterii directe sau indirecte de către societatea-mamă a activităților puse în aplicare de filiala sau de filialele acesteia. În orice caz, astfel cum

subliniază Comisia în mod întemeiat, în această hotărâre, nu s-a ținut seama de acest element.

— Cu privire la încălcarea elementelor de probă furnizate în vederea răsturnării prezumției

103 Astfel cum s-a arătat la punctele 94 și 95 de mai sus, în cazul în care întregul capital al unei filiale este deținut de societatea-mamă a acesteia, Comisia poate prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale, fără să fie obligată să aducă probe suplimentare care să dovedească că societatea-mamă a exercitat efectiv o influență decisivă sau avea o cea mai mică cunoștință de încălcare sau de implicarea filialei respective în această încălcare. Este vorba despre o prezumție relativă, care poate fi răsturnată prin proba contrară. Prin urmare, contrar celor susținute de Transcatab, revine SCC – care, în perioada încălcării, deținea 100 % din capitalul Transcatab [a se vedea considerentul (336) al deciziei atacate] – să răstoarne această prezumție prin elemente de probă care pot dovedi că filiala sa își determină în mod autonom linia de acțiune pe piață și că, prin urmare, aceste două societăți nu constituie o entitate economică unică. În caz contrar, exercitarea unui control este demonstrată de faptul că prezumția întemeiată pe deținerea întregului capital nu a fost răsturnată (a se vedea în acest sens Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctele 60-62 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, T-175/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 93).

104 În speță, Comisia a consacrat considerentele (335)-(344) ale deciziei atacate examinării argumentelor și elementelor de probă invocate de SCC, în răspunsul acesteia la comunicarea privind obiecțiunile, pentru a dovedi că nu a exercitat o influență

decisivă asupra politicii comerciale a Transcatab, și nu a considerat că acestea ar putea răsturna prezumția.

105 Se impune constatarea că, în replică, Transcatab se limitează să afirme, fără a-și dovedi în vreun fel afirmațiile, că SCC a dovedit în cadrul procedurii administrative că avea o structură descentralizată, dispunând de organe de conducere locală proprii, total independente, cărora li se delegau toate funcțiile, ținând seama mai precis de particularitățile pieței italiene a tutunului brut, și că membrii consiliului său de administrație, precum și directorul său general erau autonomi și nu aveau nicio legătură directă sau indirectă cu SCC. Totuși, Transcatab nu a identificat în niciun fel eventualele erori pe care Comisia le-ar fi săvârșit în decizia atacată, în ceea ce privește aprecierea acestor elemente de probă. Numai în replică, drept răspuns la anumite argumente ale Comisiei, aceasta invocă câteva argumente prin care urmărește să critice în mod indirect decizia atacată.

106 În orice caz, este necesar să sublinieze, mai întâi, că, astfel cum a constatat Comisia în mod întemeiat în considerentul (338) al deciziei atacate, faptul că o filială dispune de propria conducere locală și de propriile resurse nu dovedește, în sine, că aceasta își stabilește comportamentul pe piață în mod autonom în raport cu societatea sa mamă. Încredințarea gestiunii activităților curente conducerii locale a unei filiale deținute în proporție de 100 % este, astfel, o practică curentă și, având în vedere aceasta, nu poate dovedi autonomia reală a filialelor. Aceeași situație se regăsește în cazul argumentului întemeiat pe pretinsele caracteristici ale pieței italiene a tutunului brut, având în vedere că aceste caracteristici nu împiedică o societate-mamă să exercite pe deplin un control efectiv asupra filialei sale.

107 În plus, trebuie să se constate că, în considerentele (341) și (342) ale deciziei atacate, Comisia a precizat, pe de o parte, că înainte de a dobândi întregul capital al Transcatab, SCC controla deja această societate împreună cu partenerul său italian și că faptul că nu a schimbat nimic în conducerea acesteia, în urma preluării controlului, nu poate fi considerat, așadar, o dovadă a faptului că nu a exercitat nicio influență

asupra filialei sale după ce a devenit proprietar exclusiv al acesteia. Pe de altă parte, Comisia a arătat că delegarea atribuțiilor executive directorului general al Transcatab, care, în lipsa probei contrare, se putea presupune în mod rezonabil că a fost desemnat de SCC, nu i-a împiedicat pe ceilalți membri ai consiliului de administrație să ocupe posturi executive și să exercite funcții executive.

108 Or, trebuie să se observe că în mod întemeiat Comisia, în lipsa unei explicații din partea SCC, atribuie o semnificație faptului că aceasta, deținând toate atribuțiile, atunci când a devenit acționar unic, pentru a realiza o reînnoire parțială sau totală a consiliului de administrație, nu a luat nicio măsură în acest sens. Rezultă că menținerea în funcție a membrilor consiliului de administrație și, în special, a directorului general poate fi atribuită numai unei decizii a SCC, în calitate de acționar unic al Transcatab.

109 În plus, împrejurarea că o singură persoană, respectiv directorul general, dispune de atribuții importante care i-au fost delegate de consiliul de administrație ar putea să dovedească, dimpotrivă, voința societății-mamă de a simplifica exercitarea controlului său asupra filialei tocmai prin limitarea rolului consiliului de administrație la activități marginale și prin concentrarea tuturor atribuțiilor în mâinile unei „persoane de încredere". Astfel, nu este plauzibil ca o societate multinațională să delege toate atribuțiile unei filiale care își desfășoară activitatea pe o piață națională, cum este cazul Transcatab, – sau chiar să accepte o delegare de atribuții existentă deja la momentul dobândirii controlului în totalitate – unei persoane fizice care, acționând în mod complet autonom și, s-ar părea, fără să fi fost desemnată de acționarul unic, ar alege, la rândul său, membrii consiliului de administrație, lipsind orice altă persoană de vreo influență asupra gestiunii societății, și care nu ar da socoteală nimănui, *de facto*, pentru acțiunile sale.

110 Astfel, ținând seama și de faptul că o delegare de atribuții directorului general al unei filiale nu este cu nimic neobișnuită, un astfel de argument nu poate răsturna prezumția de control exercitat de societatea-mamă asupra Transcatab.

111 În continuare, în ceea ce privește argumentul prin care se urmărește criticarea pretinsei concluzii deduse de Comisie din împrejurarea că anumite documente erau întocmite în limba engleză, este suficient să se constate că, în mod contrar celor susținute de Transcatab, aceste documente, menționate în considerentele (343)-(346) ale deciziei atacate, nu aveau ca scop nici să demonstreze că societățile-mamă erau în măsură să influențeze sau să fi influențat în mod concret comportament filialelor lor italiene, nici, cu atât mai puțin, să demonstreze că societățile-mamă aveau cunoștință de înțelegerea în cauză. Dimpotrivă, Comisia s-a limitat să utilizeze anumite documente care fac parte din dosarul administrativ pentru a stabili nivelul de credibilitate a elementelor de probă și a argumentelor invocate de SCC în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile pentru a răsturna prezumția unei influențe decisive asupra Transcatab.

112 În sfârșit, trebuie să se observe că, în mod contrar celor susținute de Transcatab în replică, nu rezultă în niciun mod din decizia atacată că prezumția unei influențe decisive nu poate fi răsturnată decât dacă participarea societății-mamă este exclusiv financiară.

113 Rezultă că critica întemeiată pe nerespectarea elementelor de probă furnizate în scopul răsturnării prezumției trebuie respinsă.

— Cu privire la încălcarea dreptului la apărare

114 În ceea ce privește a treia critică invocată de Transcatab, trebuie amintit că respectarea dreptului la apărare în cadrul desfășurării procedurilor administrative în materie de politică privind concurența constituie un principiu general al dreptului Uniunii, a cărui respectare este asigurată de instanțele Uniunii (a se vedea Hotărârea Curții din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia, C-534/07 P, Rep., p. I-7415, punctul 26 și jurisprudența citată).

115 Potrivit unei jurisprudențe constante, respectarea dreptului la apărare impune ca, în cursul procedurii administrative, întreprinderii în cauză să i se fi oferit posibilitatea să își prezinte în mod eficient punctul de vedere asupra caracterului veridic și pertinent al faptelor și al circumstanțelor invocate, precum și asupra înscrisurilor reținute de Comisie în susținerea afirmației sale privind existența unei încălcări a tratatului (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, Rec., p. 1825, punctul 10, și Hotărârea Curții din 6 aprilie 1995, BPB Industries și British Gypsum/Comisia, C-310/93 P, Rec., p. I-865, punctul 21).

116 Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 reflectă acest principiu în măsura în care prevede să li se transmită părților obiecțiunile printr-o comunicare care trebuie să conțină în mod clar toate elementele esențiale pe care se bazează Comisia în acest stadiu al procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 67) pentru a permite persoanelor interesate să ia cunoștință în mod efectiv de comportamentele care le sunt reproșate de Comisie și să se poată apăra în mod eficient, înainte de adoptarea unei decizii definitive de către Comisie. Această cerință este respectată atunci când decizia nu reține în sarcina persoanelor interesate încălcări diferite de cele menționate în comunicarea privind obiecțiunile și cuprinde doar fapte cu privire la care persoanele interesate au avut ocazia să își prezinte punctul de vedere (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 19 martie 2003, CMA CGM și alții/Comisia, T-213/00, Rec., p. II-913, punctul 109 și jurisprudența citată).

117 Totuși, această indicație poate fi făcută în mod succint și decizia finală nu trebuie să fie în mod necesar o copie a comunicării privind obiecțiunile (a se vedea în acest sens Hotărârea Musique Diffusion française și alții/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctul 14), întrucât această comunicare constituie un document pregătitor ale cărui aprecieri de fapt și de drept au un caracter pur provizoriu (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 17 noiembrie 1987, British American Tobacco și Reynolds Industries/Comisia, 142/84 și 156/84, Rec., p. 4487, punctul 70). Astfel, sunt admisibile acele adăugări la comunicarea privind obiecțiunile care sunt efectuate în urma memoriului în răspuns al părților, ale căror argumente demonstrează că acestea au putut să își exercite în mod efectiv dreptul la apărare. Comisia poate de asemenea, în lumina procedurii administrative, să modifice sau să adauge argumente de fapt sau de drept în sprijinul obiecțiunilor pe care le-a formulat (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 28 februarie 2002, Compagnie générale maritime și alții/Comisia, T-86/95, Rec., p. II-1011, punctul 448, și Hotărârea Tribunalului din 22 octombrie 2002, Schneider Electric/Comisia, T-310/01, Rec., p. II-4071, punctul 438).

118 Pe de altă parte, Curtea a precizat că luarea în considerare a unui argument invocat de o întreprindere în cursul procedurii administrative, fără să i se fi dat posibilitatea să se exprime, în această privință, înainte de adoptarea deciziei finale, nu poate constitui în sine o încălcare a dreptului la apărare al întreprinderii (Ordonanța Curții din 10 iulie 2001, Irish Sugar/Comisia, C-497/99 P, Rec., p. I-5333, punctul 24).

119 În sfârșit, trebuie amintit de asemenea că, potrivit jurisprudenței, încălcarea dreptului la apărare are loc atunci când există o posibilitate ca, în considerarea unei nereguli săvârșite de Comisie, procedura administrativă inițiată de aceasta să fi putut avea un rezultat diferit. O întreprindere reclamantă dovedește că o astfel de încălcare a avut loc atunci când demonstrează suficient nu că decizia Comisiei ar fi avut un conținut diferit, ci că și-ar fi putut asigura mai bine apărarea în cazul inexistenței neregulii, de exemplu, în considerarea faptului că ar fi putut utiliza în apărarea sa documente la care i s-a refuzat accesul în cursul procedurii administrative (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 2 octombrie 2003, Thyssen Stahl/Comisia, C-194/99 P, Rec.,

p. I-10821, punctul 31 și jurisprudența citată, și Hotărârea Curții din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, Rep., p. I-6375, punctul 28).

120 În speță, trebuie să se sublinieze că în comunicarea privind obiecțiunile, pentru a justifica atribuirea SCC a răspunderii pentru încălcarea normelor privind înțelegerile săvârșită de Transcatab, al cărei capital îl deținea în proporție de 100 %, Comisia putea, în principiu, în lumina principiilor de jurisprudență menționate la punctele 94-96 de mai sus, să se limiteze să stabilească structura participațiilor între filiale și societățile-mamă (a se vedea punctele 336-338 din comunicarea privind obiecțiunile). În aplicarea acestor principii de jurisprudență, în decizia sa finală, Comisia era obligată, așadar, să își precizeze poziția cu privire la argumentele invocate de părți drept răspuns la comunicarea privind obiecțiunile [a se vedea considerentul (335) și următoarele ale deciziei atacate] prin care urmăreau combaterea prezumției în cauză.

121 În plus, în ceea ce privește afirmația Transcatab potrivit căreia Comisia ar fi utilizat în decizia atacată documente care nu sunt menționate în comunicarea privind obiecțiunile, este necesar să se arate că numai în cadrul aprecierii argumentelor și a elementelor de probă invocate de părți în procedura administrativă Comisia abordează efectiv, în considerentele (335)-(344) ale deciziei atacate, anumite aspecte și documente specifice privind raporturile dintre SCC și Transcatab și, astfel, se referă la documente din dosarul administrativ. Luarea în considerare a acestor aspecte și documente nu era astfel susceptibilă să afecteze eficacitatea exercitării dreptului la apărare al Transcatab, cu atât mai mult cu cât avea acces la documentele respective – de care, în orice caz, dispunea deja – în cadrul procedurii administrative.

122 De altfel, din dosar rezultă că atât SCC, cât și Transcatab au fost în măsură să răspundă la obiecțiunea expusă în mod expres în comunicarea privind obiecțiunile care le-a fost adresată și să își prezinte apărarea în cadrul audierii la consilierul-auditor. Prin urmare, principiul contradictorialității a fost respectat în cursul procedurii administrative.

123 În orice caz, trebuie amintit de asemenea că, astfel cum a subliniat Curtea, întrucât, în ceea ce privește imputabilitatea încălcării, Comisia nu este ținută să prezinte, în etapa comunicării privind obiecțiunile, alte elemente decât proba referitoare la deținerea de către societatea-mamă a capitalului filialelor sale, argumentul referitor la încălcarea dreptului la apărare nu poate fi primit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 64).

124 Astfel, este necesar să se respingă pe fond critica întemeiată pe încălcarea dreptului la apărare fără a fi necesar să se pronunțe asupra problemei admisibilității acesteia invocate de Comisie.

125 În concluzie, în lumina ansamblului considerațiilor de mai sus, primul aspect al primului motiv trebuie respins în întregime.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003

Argumentele părților

126 Transcatab susține că, pentru faptul că Alliance One a fost considerată răspunzătoare pentru încălcările în cauză, Comisia i-a aplicat o amendă care depășește limita maximă de 10 % din cifra sa de afaceri pentru exercițiul financiar anterior adoptării deciziei atacate, prevăzută la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Astfel, amenda care i-a fost aplicată s-ar ridica la aproximativ 43 % din cifra sa de afaceri.

127 Pentru restul motivelor, Transcatab face trimitere la argumentele invocate de Alliance One în cadrul acțiunii sale (cauza T-25/06), a cărei copie o anexează.

128 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

129 În primul rând, trebuie să se observe că acest aspect este strâns legat de primul aspect al prezentului motiv, în măsura în care respingerea acestuia din urmă are în mod necesar o consecință asupra temeiniciei prezentului aspect. Prin urmare, având în vedere considerațiile care au determinat respingerea primului aspect al prezentului motiv, trebuie să se conchidă că Comisia nu a săvârșit o eroare prin luarea drept referință pentru calculul plafonului de 10 % din cifra de afaceri prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 a cifrei de afaceri consolidate a SCC (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 103 de mai sus, punctul 114).

130 Astfel, acest plafon trebuie să fie calculat pe baza cifrei de afaceri cumulate a tuturor societăților care constituie entitatea economică unică ce acționează ca întreprindere în sensul articolului 81 CE, deoarece doar cifra de afaceri cumulată a societăților componente poate constitui o indicație privind dimensiunea și puterea economică a întreprinderii în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, HFB și alții/Comisia, T-9/99, Rec., p. II-1487, punctele 528 și 529, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 103 de mai sus, punctul 114).

131 În al doilea rând, în ceea ce privește trimiterea generală pe care Transcatab a făcut-o la argumentele dezvoltate în cadrul acțiunii introduse de societatea sa mamă, Alliance One, este necesar să se arate că o asemenea trimitere, care vizează înscrisul anexat

în cauză numai în general și nu permite Tribunalului să identifice tocmai argumentele pe care le-ar putea considera că completează motivele dezvoltate în înscrisuri, trebuie considerată inadmisibilă.

132 Astfel, este necesar să se amintească faptul că, în temeiul articolului 21 din Statutul Curții de Justiție și al articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, cererea introductivă trebuie să indice obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate. Potrivit unei jurisprudențe constante, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, este necesar ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care aceasta se întemeiază să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din chiar textul cererii introductive. Deși textul acesteia poate fi susținut și completat, în privința unor aspecte specifice, prin trimiteri la anumite fragmente din documentele anexate, o trimitere globală la alte înscrisuri, chiar anexate la cererea introductivă, nu poate suplini absența elementelor esențiale ale argumentării în drept, care, în temeiul dispozițiilor menționate anterior, trebuie să figureze în cererea introductivă. În plus, nu intră în competența Tribunalului să caute și să identifice în anexe motivele și argumentele care ar putea fi considerate temei al acțiunii, anexele având o funcție pur probatorie și de instrument (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2005, Honeywell/Comisia, T-209/01, Rec., p. II-5527, punctele 56 și 57, și Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., p. II-3601, punctul 94 și jurisprudența citată).

133 În consecință, al doilea aspect al primului motiv trebuie de asemenea respins ca fiind în parte neîntemeiat și în parte inadmisibil.

134 Având în vedere considerațiile de mai sus, primul motiv trebuie să fie respins în întregime.

2. *Cu privire la al doilea motiv, referitor la stabilirea cuantumului de plecare al amenzii*

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, referitor la gravitatea încălcării

135 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, Transcatab invocă mai multe critici prin care se urmărește calificarea drept „foarte gravă" a încălcării în decizia atacată.

136 Cu titlu introductiv, este necesar să se amintească principiile generale care reglementează stabilirea cuantumului amenzilor și, în special, aprecierea gravității încălcării.

137 Articolul 81 alineatul (1) literele (a) și (b) CE declară expres ca incompatibile cu piața comună acordurile și practicile concertate ce constau în stabilirea, direct sau indirect, a prețurilor de cumpărare sau de vânzare sau a oricăror alte condiții de tranzacționare, în limitarea sau controlul producției, al comercializării, al dezvoltării tehnice sau al investițiilor. Încălcările de acest tip, în special dacă este vorba despre înțelegeri orizontale, sunt calificate de jurisprudență drept deosebit de grave atunci când presupun o intervenție directă în parametrii esențiali ai concurenței pe piața relevantă (Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Thyssen Stahl/Comisia, T-141/94, Rec., p. II-347, punctul 675) sau drept încălcări evidente ale normelor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Tréfilunion/Comisia, T-148/89, Rec., p. II-1063, punctul 109, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 303).

138 În temeiul articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, la stabilirea valorii amenzii care trebuie aplicată pentru încălcări ale articolului 81 alineatul (1) CE, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.

139 Potrivit jurisprudenței constante, gravitatea încălcărilor în domeniul concurenței trebuie să fie determinată în funcție de numeroase elemente, cum ar fi împrejurările particulare ale cauzei, contextul acesteia și efectul descurajator al amenzilor, fără să fi fost stabilită o listă obligatorie sau exhaustivă de criterii care trebuie luate în considerare (Hotărârea Curții Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 241, Hotărârea Curții Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 114 de mai sus, punctul 54, și Hotărârea Curții din 24 septembrie 2009, Erste Group Bank și alții/Comisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P și C-137/07 P, Rep., p. I-8681, punctul 91).

140 Pentru a asigura transparența și caracterul obiectiv al deciziilor sale prin care se stabilesc amenzi pentru încălcările normelor de concurență, Comisia a adoptat liniile directoare (primul paragraf al liniilor directoare).

141 Liniile directoare sunt un instrument menit să precizeze, cu respectarea dreptului de nivel superior, criteriile pe care Comisia intenționează să le aplice în cadrul exercitării puterii de apreciere la stabilirea amenzilor, conferită de articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Liniile directoare nu constituie temeiul juridic al unei decizii prin care se aplică o amendă, întrucât această decizie este întemeiată pe Regulamentul nr. 1/2003, ci determină, în mod general și abstract, metodologia pe care Comisia și-a impus-o în scopul stabilirii cuantumurilor amenzilor aplicate prin această decizie și asigură, prin urmare, securitatea juridică a întreprinderilor (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctele 209-213, și Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, T-259/02-T-264/02 și T-271/02, Rec., p. II-5169, punctele 219 și 223).

142 Astfel, deși liniile directoare nu pot fi calificate ca normă de drept pe care administrația ar fi, în orice caz, obligată să o respecte, acestea prevăd totuși o regulă de conduită care indică practica ce trebuie urmată și de la care administrația nu se poate îndepărta, într-un caz particular, fără a avea justificări (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctele 209 și 210, și Hotărârea Curții din 18 mai 2006, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, Rec., p. I-4429, punctul 91).

143 Autolimitarea puterii de apreciere a Comisiei care rezultă din adoptarea liniilor directoare nu este totuși incompatibilă cu menținerea pentru Comisie a unei marje de apreciere semnificative (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctele 246, 274 și 275). Astfel, faptul că, prin liniile directoare, Comisia și-a precizat poziția cu privire la evaluarea gravității unei încălcări nu se opune ca aceasta să aprecieze acest criteriu în ansamblu, în funcție de toate împrejurările pertinente, inclusiv elemente care nu sunt menționate în mod expres în liniile directoare (Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 237).

144 Potrivit metodei prevăzute în liniile directoare, Comisia ia ca punct de plecare pentru calcularea cuantumului amenzilor pe care urmează să le aplice întreprinderilor în cauză un cuantum stabilit în funcție de gravitatea „intrinsecă" a încălcării. Evaluarea gravității încălcării trebuie să ia în considerare natura sa, impactul său real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și mărimea pieței geografice relevante (punctul 1 A primul paragraf din liniile directoare).

145 În acest cadru, încălcările sunt împărțite în trei categorii: încălcări „minore", pentru care cuantumul amenzilor ce se pot aplica este cuprins între 1 000 și 1 milion de euro, încălcări „grave", pentru care cuantumul amenzilor ce se pot aplica este cuprins între 1 milion și 20 de milioane de euro, și încălcări „foarte grave", pentru care cuantumul

amenzilor ce se pot aplica este de peste 20 de milioane de euro (punctul 1 A al doilea paragraf prima, a doua și a treia liniuță din liniile directoare). În ceea ce privește încălcările foarte grave, Comisia precizează că acestea sunt, în general, restricții orizontale, precum cartelurile de fixare a prețurilor și a cotelor de împărțire a piețelor, sau alte practici care aduc atingere bunei funcționări a pieței unice, precum cele care vizează împărțirea piețelor naționale și abuzuri clare de poziție dominantă din partea întreprinderilor aflate în situație de cvasimonopol (punctul 1 A al doilea paragraf a treia liniuță din liniile directoare).

146 Pe de altă parte, trebuie să se sublinieze că cele trei aspecte ale evaluării gravității încălcării menționate la punctul 144 de mai sus nu au aceeași pondere în cadrul examinării globale. Natura încălcării joacă un rol primordial în special în caracterizarea încălcărilor ca fiind „foarte grave" (Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 139 de mai sus, punctul 101, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Gütermann și Zwicky/Comisia, T-456/05 și T-457/05, Rep., p. II-1443, punctul 137).

147 În schimb, nici impactul real asupra pieței, nici întinderea pieței geografice nu constituie elemente necesare pentru calificarea încălcării drept foarte gravă în cazul unor înțelegeri orizontale care vizează în special, precum în prezenta cauză, stabilirea prețurilor. Astfel, deși aceste două criterii sunt elemente care trebuie luate în considerare pentru evaluarea gravității încălcării, este vorba despre niște criterii printre altele în vederea aprecierii globale a gravității încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 114 de mai sus, punctele 74 și 81, Hotărârea Tribunalului Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctele 240 și 311, și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, T-73/04, Rep., p. II-2661, punctul 91).

148 Astfel, potrivit unei jurisprudențe de asemenea în prezent consacrate, reiese din liniile directoare că, întrucât înțelegerile orizontale au în vedere în special, precum în cauză, stabilirea prețurilor, pot fi calificate drept încălcări foarte grave numai în temeiul naturii lor, Comisia nefiind obligată să demonstreze un impact real al încălcării asupra pieței (Hotărârea Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 114 de mai sus, punctul 75; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Tribunalului din 27 iulie

2005, Brasserie nationale și alții/Comisia, T-49/02-T-51/02, Rec., p. II-3033, punctul 178, și Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 150), și fără ca întinderea limitată a pieței geografice vizate să facă imposibilă o astfel de calificare (a se vedea în acest sens Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 139 de mai sus, punctul 103, și Hotărârea Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 147 de mai sus, punctul 91).

149 Această concluzie se coroborează cu faptul că, dacă descrierea încălcărilor grave menționează în mod expres impactul asupra pieței și efectele asupra unor zone întinse din piața comună, în schimb, cea a încălcărilor foarte grave nu menționează nicio cerință cu privire la un impact real asupra pieței și nici cu privire la producerea unor efecte într-o zonă geografică determinată (Hotărârea Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 137; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Brasserie nationale și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 178).

150 În plus, între cele trei aspecte ale evaluării gravității încălcării există o interdependență, în sensul că un nivel ridicat al gravității în ceea ce privește unul sau altul dintre aspecte poate compensa gravitatea mai redusă a încălcării sub alte aspecte (Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 241).

151 În ceea ce privește în special prezenta cauză, din decizia atacată reiese că Comisia a stabilit cuantumul amenzii aplicate diferitor destinatari pe baza metodei generale pe care și-a impus-o în liniile directoare, și aceasta deși nu le menționează în mod expres în decizia respectivă.

Argumentele părților

152 În primul rând, Transcatab susține că din textul liniilor directoare, astfel cum este reluat în considerentul (365) al deciziei atacate, reiese că, în vederea evaluării gravității încălcării, Comisia este obligată să țină seama de trei criterii, și anume natura încălcării, impactul real asupra pieței, atunci când acesta se poate măsura, și întinderea pieței geografice relevante. Astfel, Comisia nu ar putea califica înțelegerea drept „foarte gravă" doar în funcție de natura încălcării, fără să țină seama de celelalte două criterii.

153 Cu toate acestea, în pofida dispozițiilor liniilor directoare, Comisia ar fi considerat încălcarea în cauză drept „foarte gravă". Această calificare ar fi afectată de o eroare care constă în faptul că nu ar ține seama de lipsa impactului real al încălcării asupra pieței și de întinderea redusă a pieței geografice relevante. Ținând seama în mod corect de cele trei criterii menționate mai sus, Comisia ar fi trebuit să califice înțelegerea drept încălcare pur și simplu „gravă". În mai multe cauze anterioare, Comisia ar fi calificat drept încălcare gravă un cartel de prețuri, precum cel din speță. În plus, în prezenta cauză, pentru a califica încălcarea drept foarte gravă, Comisia nu s-ar fi întemeiat exclusiv pe natura încălcării, astfel cum afirmă, ci ar fi evaluat gravitatea încălcării, ținând seama de cele trei criterii menționate mai sus, astfel cum ar rezulta din considerentele (365) și (368) ale deciziei atacate. Circumstanța potrivit căreia Comisia a stabilit sancțiunea sub pragul minim de 20 de milioane de euro prevăzut de liniile directoare nu ar permite să se considere că Transcatab nu are interes să invoce motivul, în măsura în care acest prag nu ar constitui decât o indicație a cuantumului minim al amenzilor care pot fi aplicate.

154 În al doilea rând, Transcatab invocă mai multe critici în special în ceea ce privește absența efectelor înțelegerii asupra pieței. Astfel, potrivit Transcatab, acordurile sancționate prin decizia atacată nu ar fi avut niciun impact asupra pieței sau, cel puțin,

nu ar fi produs efectele stabilite. Astfel, în urma mai multor comparații ale prețurilor efectuate de Comisie în comunicarea privind obiecțiunile ar rezulta că prețurile indicate de părți în acordurile lor nu s-ar fi „reflectat" niciodată pe piață. Transcatab citează mai multe exemple concrete și mai multe date care ar susține afirmațiile sale și arată de asemenea că, deși acordul ar fi avut efecte, ar fi existat o diminuare și o stabilizare a prețurilor, care nu s-ar fi produs. De altfel, în considerentul (97) și următoarele, chiar decizia atacată ar prevedea că prețurile tutunului brut în Italia au crescut între 1990 și 2000 mai mult decât în orice alt stat membru și că aceste majorări au continuat până în 2002, anul în care procesatorii au pus capăt acordurilor dintre ei. În plus, în cazul în care s-a adoptat Decizia C(2004) 4030 final a Comisiei din 20 octombrie 2004 privind o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) [CE] (cazul COMP/C.38.238/B.2 – Tutun brut – Spania) (denumit în continuare „cazul Tutun brut – Spania"), în pofida existenței unui acord încheiat între procesatori, Comisia ar fi considerat majorarea prețurilor la tutun drept o dovadă a lipsei punerii în aplicare a acordurilor. Pe de altă parte, în practica sa decizională anterioară, Comisia ar fi ținut seama de lipsa impactului efectiv asupra pieței al comportamentelor considerate deosebit de grave, pentru a le califica drept încălcări „grave" și nu „foarte grave". De asemenea, în considerentul (368) al deciziei atacate, Comisia ar fi afirmat în mod eronat și fără justificare că înțelegerea putea avea un efect asupra pieței în aval a procesării și a vânzării tutunului procesat. În aval, înțelegerea ar fi putut avea, în cel mai bun caz, drept efect diminuarea costurilor producătorilor de țigări.

155 În plus, motivarea deciziei atacate în ceea ce privește impactul încălcării asupra pieței ar fi ilogic în măsura în care Comisia ar susține că înțelegerea era de natură să reducă producția globală de tutun în defavoarea consumatorilor [considerentul (282) al deciziei atacate] în timp ce problema de fond a piețelor europeană și italiană de tutun ar fi fost producția excedentară de tutun de proastă calitate. În plus, Comisia nu a menționat în niciun mod în comunicarea privind obiecțiunile că înțelegerea a avut drept efect reducerea producției. Prin utilizarea acestui argument pentru prima dată în decizia atacată, Comisia ar fi încălcat dreptul la apărare al Transcatab, care nu ar fi fost în măsură să răspundă la acesta. De asemenea, Comisia ar fi menționat pentru

prima dată în decizia atacată efectul potențial asupra pieței în aval, încălcând astfel încă o dată dreptul la apărare al Transcatab.

156 În al treilea rând, Transcatab susține că piața geografică vizată de încălcările sancționate în decizia atacată este de o întindere deosebit de redusă, limitându-se la patru regiuni din Italia, astfel cum ar rezulta din considerentul (84) al deciziei atacate. Prin urmare, ar fi vorba despre o piață mult mai restrânsă din punct de vedere geografic decât piața națională. Comisia nu ar fi luat nicidecum în considerare acest element pentru stabilirea gravității încălcării. Decizia atacată ar fi, așadar, viciată de o lipsă evidentă a motivării în această privință. În plus, în temeiul practicii decizionale a Comisiei, încălcarea ar fi trebuit să fie considerată gravă, iar nu foarte gravă. În plus, în decizia privind cazul Tutun brut – Spania, Comisia ar fi ținut seama pentru stabilirea amenzii de dimensiunea relativ redusă a pieței de produse, care ar acoperi numai anumite regiuni ale Spaniei.

157 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

158 Trebuie să se sublinieze, mai întâi, că Transcatab contestă în mod formal „cuantumul de bază" al amenzii, care, conform punctului 1 B al patrulea paragraf din liniile directoare, corespunde sumei cuantumurilor stabilite în funcție de gravitatea și de durata încălcării. Totuși, potrivit argumentelor prezentate de aceasta, cuantumul amenzii contestat este cel stabilit în funcție de gravitatea încălcării, astfel încât cuantumul despre care este vorba în cadrul acestui motiv este cuantumul de plecare al amenzii, astfel cum este menționat în considerentul (376) al deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Hoechst/Comisia, T-161/05, Rep., p. II-3555, punctul 107).

— Cu privire la calificarea drept încălcare foarte gravă

159 În ceea ce privește critica Transcatab întemeiată pe faptul că Comisia ar fi săvârșit erori în calificarea încălcării drept „foarte gravă", trebuie să se arate, mai întâi, că, astfel cum s-a amintit la punctele 146-148 de mai sus, potrivit jurisprudenței constante, printre cele trei criterii menționate în liniile directoare pentru evaluarea gravității încălcării, natura încălcării joacă un rol primordial în caracterizarea încălcărilor foarte grave. Astfel, acorduri sau practici concertate care urmăresc stabilirea prețurilor sau împărțirea piețelor pot duce, pentru simplul motiv al naturii proprii, la calificarea lor ca fiind „foarte grave", fără să fie necesar ca aceste comportamente să fie caracterizate printr-un impact real asupra pieței în discuție sau o întindere geografică specifice.

160 În prezenta cauză, în ceea ce privește natura încălcării în cauză, trebuie să se constate că aceasta avea ca obiect, în special, stabilirea în comun a prețurilor plătite de procesatori pentru tutunul brut, precum și împărțirea furnizorilor și a cantităților de tutun brut. Aceste practici constituie restricții orizontale de tip „cartel de prețuri" în sensul liniilor directoare și, așadar, încălcări „foarte grave" prin natură. Înțelegerile de acest tip sunt calificate de jurisprudență drept încălcări evidente ale normelor de concurență sau încălcări deosebit de grave având în vedere că au un impact direct asupra parametrilor esențiali ai concurenței pe piața relevantă (a se vedea punctul 137 de mai sus).

161 Rezultă că, în speță, Comisia putea califica înțelegerea drept încălcare foarte gravă pe baza naturii proprii a încălcării, și aceasta independent de impactul său real asupra pieței și de mărimea pieței geografice (a se vedea jurisprudența menționată la punctele 146-149 de mai sus și, în special, Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 139 de mai sus, punctul 103).

162 În plus, în ceea ce privește în mod special trimiterile diferite efectuate de Transcatab la deciziile adoptate anterior de Comisie, trebuie amintit că practica decizională a Comisiei nu servește în sine drept cadru juridic pentru aplicarea amenzilor în materie de concurență, având în vedere că acesta din urmă este definit numai în Regulamentul nr. 1/2003, astfel cum este aplicat în lumina liniilor directoare, și că Comisia dispune, în domeniul stabilirii cuantumului amenzilor, de o largă putere de apreciere și nu este ținută de aprecierile pe care le-a efectuat anterior (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, C-510/06 P, Rep., p. I-1843, punctul 82, și Hotărârea Curții Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 139 de mai sus, punctul 123). Rezultă că susținerile Transcatab referitoare la practica decizională anterioară a Comisiei nu pot fi admise.

163 Pe de altă parte, niciunul dintre argumentele invocate de Transcatab nu poate repune în discuție calificarea înțelegerii drept foarte gravă. Astfel, acestea trebuie analizate cu titlu suplimentar.

— Cu privire la impactul real al încălcării asupra pieței

164 În ceea ce privește, în mod special, argumentele întemeiate pe erori în stabilirea gravității încălcării, din cauza pretinsei lipse de impact real al încălcării asupra pieței, este necesar să se arate că, în mod contrar celor afirmate de Transcatab, din interpretarea deciziei atacate reiese că, deși în considerentul (365) al acesteia, reluând formularea liniilor directoare, Comisia ar fi pornit de la premisa că la evaluarea gravității încălcării trebuie să se țină seama de cele trei elemente menționate la primul paragraf al punctului 1 A din liniile directoare menționate (a se vedea punctul 144 de mai sus), ulterior nu și-a întemeiat aprecierea gravității încălcării pe impactul real al încălcării asupra pieței.

165 Astfel, partea din decizia atacată referitoare la aprecierea gravității încălcării [considerentele (365)-(369)] nu conține nicio analiză a impactului real al încălcării asupra pieței. În special, contrar celor susținute de Transcatab, o astfel de analiză nu reiese din considerentul (368) al deciziei atacate. Acest considerent, care este strâns legat de considerentul anterior cu privire la natura încălcării, se referă în general la capacitatea înțelegerilor în materie de achiziții de a denatura concurența, asemenea cazului tipic al „cartelurilor de vânzări". Comisia afirmă că acest tip de înțelegeri poate denatura comportamentul concurențial al întreprinderilor în cauză, indiferent dacă este vorba despre producători sau despre cele care exercită activități în aval, în măsura în care are un impact asupra unui parametru fundamental al comportamentului concurențial al întreprinderilor care intervin în lanțul procesării, și anume prețul de achiziție a produsului care face obiectul procesării. În cuprinsul aceluiași considerent, Comisia afirmă în continuare că această capacitate de a denatura concurența este cu atât mai importantă în cazul unui produs precum cel în discuție în prezenta cauză.

166 În plus, partea din decizia atacată referitoare la analiza restrângerii concurenței [considerentul (277) și următoarele], la care face trimitere considerentul (368), nu mai conține o analiză a impactului real al încălcării asupra pieței. Astfel, contrar celor susținute de Transcatab, niciun element nu arată că ar fi posibil să se deducă din această parte a deciziei atacate, care analizează efectul de restrângere a concurenței al acordurilor dintre procesatori, că Comisia s-ar fi prevalat de impactul real al înțelegerilor asupra pieței pentru a determina gravitatea încălcării pentru stabilirea amenzii.

167 De altfel, trimiterea în termeni destul de generali la posibilele efecte asupra piețelor în aval contestată de Transcatab se înscrie în cadrul considerațiilor cu privire la capacitatea înțelegerii de achiziție de a influența comportamentele procesatorilor (a se vedea punctul 154 de mai sus *in fine*). Or, în măsura în care înțelegerea determina în special cantitățile de tutun cumpărate de fiecare dintre procesatori, Transcatab nu poate susține că afirmația potrivit căreia înțelegerea avea capacitatea de a afecta activitățile în aval ale procesării tutunului și vânzării tutunului procesat este eronată. Astfel, în măsura în care aceasta decidea cantitățile achiziționate din produsul brut,

înțelegerea era în mod obligatoriu de natură să afecteze comportamentele procesatorilor din aval cu privire la produsul procesat. De altfel, Transcatab nu a invocat niciun argument și nu a furnizat nicio probă care să poată repune în discuție această afirmație. În plus, trebuie să se arate că nu există nicio mențiune în decizia atacată cu privire la eventuale efecte asupra prețului la țigări pentru consumatorii finali, astfel încât argumentele invocate în această privință de Transcatab trebuie înlăturate.

168 În ceea ce privește, în special, datele prezentate de Transcatab sau datele menționate în decizia atacată, care ar dovedi lipsa efectelor înțelegerii pe piață (a se vedea punctul 154 de mai sus), trebuie să se sublinieze că din jurisprudență reiese că, pentru a aprecia gravitatea încălcării, este decisiv să se știe că membrii înțelegerii au făcut tot ce puteau pentru a da un efect concret intențiilor lor. Întrucât ceea ce s-a întâmplat ulterior, cu privire la prețurile de piață efectiv obținute, putea fi influențat și de alți factori, care nu se aflau sub controlul membrilor înțelegerii, aceștia din urmă nu pot invoca în propriul beneficiu factori externi care s-au opus eforturilor lor, făcând din aceștia elemente care să justifice reducerea amenzii (a se vedea Hotărârile Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 287, Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 147 de mai sus, punctul 86, și Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 130 și jurisprudența citată).

169 În plus, potrivit jurisprudenței, nu se poate impune Comisiei, dacă s-a stabilit punerea în aplicare a unei înțelegeri, să demonstreze în mod sistematic că acordurile au permis efectiv întreprinderilor implicate să atingă un nivel al prețului tranzacției mai mare sau, precum în speță, în cazul înțelegerilor de achiziție, mai mic decât cel care ar fi prevalat în lipsa înțelegerii. Ar fi disproporționat să se impună o astfel de demonstrație care ar consuma resurse considerabile, dat fiind că necesită folosirea unor calcule ipotetice, bazate pe modele economice a căror exactitate nu poate fi verificată decât cu dificultate de instanță și al căror caracter sigur nu este dovedit în niciun fel (a se vedea în acest sens Hotărârile Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 286, Carbone-Lorraine/Comisia,

punctul 147 de mai sus, punctul 85, și Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 129 și jurisprudența citată).

170 În prezenta cauză, analiza părții din decizia atacată referitoare la faptele incriminate demonstrează că procesatorii au pus în aplicare în mod voluntar comportamentele anticoncurențiale pentru care au fost sancționați [a se vedea, de exemplu, considerentele (111), (124), (125), (141) și (158) ale deciziei atacate]. Această apreciere își găsește de altfel confirmarea în circumstanța că înțelegerea avea caracter secret, astfel cum reiese din considerentele (363) și (473) ale deciziei atacate. În plus, potrivit deciziei atacate, procesatorii au stabilit de comun acord, în repetate rânduri, măsuri menite să asigure punerea în aplicare efectivă a înțelegerii, precum trimiterea reciprocă a facturilor de la furnizorii lor respectivi [considerentele (122) și (129) ale deciziei atacate], o obligație de consultare în cazul achizițiilor în afara acordurilor [considerentul (139) al deciziei atacate], obligații de controlare a angajaților pentru a evita ca aceștia să ia inițiative fără coordonarea necesară [considerentul (140) al deciziei atacate], crearea unei structuri care urmărea asigurarea realizării unor obiective anticoncurențiale [considerentul (187) al deciziei atacate]. În această privință, trebuie să se mai sublinieze că din considerentul (383) al deciziei atacate reiese că Comisia a stabilit că înțelegerea a fost pusă în aplicare.

171 În aceste condiții, trebuie respinse susținerile cu privire la erori ale Comisiei întemeiate pe lipsa aplicării pe piață a prețurilor indicate de părți în acorduri și cu privire la circumstanța că Comisia dispunea de date care ar demonstra o majorare a prețurilor la tutunul brut mai mare decât cea a celorlalte produse agricole.

— Cu privire la întinderea geografică a pieței

172 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe mărimea redusă a pieței geografice vizate de încălcare, din jurisprudența citată la punctele 147-149 de mai sus reiese că întinderea pieței geografice nu este un criteriu autonom, în sensul că numai încălcările care vizează majoritatea statelor membre ar fi susceptibile să fie calificate drept „foarte grave". Nici tratatul, nici Regulamentul nr. 1/2003, nici liniile directoare, nici jurisprudența nu permit să se considere că numai restricțiile concurenței foarte întinse din punct de vedere geografic pot fi calificate astfel. De altfel, după cum s-a amintit la punctul 148 de mai sus, acorduri care urmăresc în special, precum în speță, stabilirea prețurilor de achiziție și împărțirea cantităților achiziționate pot duce, pentru simplul motiv al naturii proprii, la calificarea lor ca fiind foarte grave, fără să fie necesar ca aceste comportamente să fie caracterizate printr-o întindere geografică deosebită. Rezultă că mărimea pieței geografice vizate, presupunând chiar că ar fi limitată, nu exclude calificarea drept „foarte gravă" a încălcării constatate în cauză. Prin urmare, Comisia nu a săvârșit nicio eroare în calificarea încălcării drept „foarte gravă", ținând seama de întinderea pieței geografice în cauză.

173 Cu titlu suplimentar, trebuie să se sublinieze că, deși este evident că producția de tutun brut era concentrată în anumite regiuni ale Italiei, se impune totuși constatarea că înțelegerea privea piața achizițiilor de tutun brut, iar nu pe cea a producției, astfel încât domeniul său de aplicare nu era limitat la aceste regiuni, ci acoperea întregul teritoriu italian. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, teritoriul unui stat membru constituie o parte substanțială a pieței comune (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia, 322/81, Rec., p. 3461, punctul 28, și Hotărârea Groupe Danone/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 150). Astfel, Transcatab nu poate susține că întinderea pieței geografice vizate de încălcare era limitată.

— Cu privire la încălcarea obligației de motivare

174 În ceea ce privește criticile întemeiate pe încălcarea obligației de motivare, trebuie subliniat că jurisprudența este constantă în sensul că motivarea unei decizii individuale trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare a acestuia, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea Curții din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 63 și jurisprudența citată).

175 În cadrul stabilirii amenzilor în temeiul încălcării dreptului concurenței, obligația de motivare este îndeplinită atunci când Comisia arată, în cuprinsul deciziei sale, elementele de apreciere care i-au permis să evalueze gravitatea și durata încălcării (a se vedea Hotărârea Curții din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, Rec., p. I-8375, punctul 463 și jurisprudența citată).

176 În speță, în ceea ce privește aprecierea gravității încălcării, Comisia a arătat în considerentele (365)-(369) ale deciziei atacate motivele care au condus la concluzia că încălcarea trebuia calificată drept foarte gravă. Astfel cum s-a arătat la punctul 159 și următoarele de mai sus, Comisia a întemeiat această concluzie pe natura foarte gravă a încălcării în cauză.

177 Or, trebuie să se sublinieze că, întrucât impactul real asupra pieței și întinderea pieței geografice în cauză nu constituie elemente necesare pentru calificarea încălcării drept foarte gravă în cazul unor înțelegeri orizontale care vizează în special, precum în prezenta cauză, stabilirea prețurilor, Comisia nu avea obligația să motiveze lipsa luării în considerare a acestor criterii. În această privință, trebuie amintit că, în cadrul analizelor privind încălcări ale articolului 81 CE, articolul 253 CE nu poate fi interpretat în sensul că impune Comisiei obligația de a explica în deciziile sale motivele pentru care nu a reținut, în ceea ce privește calculul cuantumului amenzii, abordări alternative la cea efectiv reținută în decizia atacată (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, Rep., p. II-1769, punctul 153 și jurisprudența citată).

178 În aceste condiții, Comisia nu și-a încălcat obligația de motivare în ceea ce privește impactul real al încălcării asupra pieței sau întinderea limitată a pieței geografice.

179 În sfârșit, în ceea ce privește în special critica invocată de Transcatab, întemeiată pe motivarea ilogică a deciziei atacate în legătură cu producția excedentară de tutun (a se vedea punctul 155 de mai sus), trebuie să se sublinieze că existența unei supraproducții nu constituie neapărat o probă a faptului că punerea în aplicare a înțelegerii menite să reducă această producție nu a avut efecte. Astfel, nu este posibil să se excludă că, în lipsa înțelegerii, producția de tutun ar fi fost chiar mai ridicată. Contrar celor susținute de Transcatab, nu există, așadar, nicio contradicție necesară între existența unei supraproducții și afirmația conținută în decizia atacată potrivit căreia înțelegerea era de natură să reducă producția globală de tutun. Prin urmare, Transcatab nu poate susține pe baza acestui argument că motivarea deciziei atacate în acest sens ar fi ilogică. Prin urmare, acest argument trebuie respins.

— Cu privire la încălcările dreptului la apărare

180 Trebuie subliniat că, potrivit unei jurisprudențe constante, din momentul în care Comisia indică în mod expres, în comunicarea privind obiecțiunile, că va examina dacă este necesar să aplice amenzi întreprinderilor în cauză și enunță principalele elemente de fapt și de drept susceptibile să conducă la aplicarea unei amenzi, precum gravitatea și durata presupusei încălcări și împrejurarea că aceasta a fost săvârșită în mod intenționat sau din neglijență, aceasta își îndeplinește obligația de a respecta dreptul întreprinderilor de a fi audiate. Procedând astfel, Comisia le furnizează elementele necesare pentru a se apăra nu numai împotriva unei constatări a încălcării, ci și împotriva aplicării unei amenzi (Hotărârea Musique Diffusion française și alții/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctul 21, Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/Comisia, T-23/99, Rec., p. II-1705, punctul 199, și Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, Wieland-Werke și alții/Comisia, T-11/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 129).

181 În schimb, din moment ce indicase elementele de fapt și de drept pe care și-ar fonda calculul cuantumului amenzilor, Comisia nu era obligată să precizeze modalitatea prin care ar utiliza fiecare dintre aceste elemente pentru a determina nivelul amenzii (Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 369). În plus, în cadrul deciziei sale, Comisia poate de asemenea, în lumina procedurii administrative, să modifice sau să adauge argumente de fapt sau de drept în sprijinul obiecțiunilor pe care le-a formulat (a se vedea Hotărârea Schneider Electric/Comisia, punctul 117 de mai sus, punctul 438 și jurisprudența citată).

182 În ceea ce privește stabilirea cuantumului amenzilor, rezultă că dreptul la apărare al întreprinderilor în cauză este garantat în fața Comisiei de posibilitatea pe care o au de a prezenta observații cu privire la durata, la gravitatea și la caracterul anticoncurențial al faptelor care le sunt reproșate (Hotărârea Tribunalului din 6 octombrie 1994, Tetra Pak/Comisia, T-83/91, Rec., p. II-755, punctul 235, și Hotărârea Tribunalului Wieland-Werke și alții/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 131).

183 În speță, se impune constatarea că, în cadrul punctului II A din comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a enunțat, potrivit jurisprudenței, principalele elemente de fapt și de drept de natură să conducă la aplicarea amenzii Transcatab. În special, Comisia a indicat la acest punct elementele de fapt și de drept pe care s-a întemeiat în decizia atacată pentru calculul cuantumului de plecare al amenzii aplicate reclamantei. Transcatab a avut posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la aceste elemente, astfel încât este necesar să se concluzioneze că dreptul său de a fi audiată a fost respectat în mod corespunzător în această privință. De altfel, astfel cum s-a arătat în cadrul prezentului aspect, în decizia atacată, Comisia nu a întemeiat calificarea încălcării drept foarte gravă pe efectele reale ale înțelegerii asupra pieței atât în ceea ce privește reducerea producției, cât și în ceea ce privește activitățile exercitate în aval, dar, în schimb, a întemeiat această calificare pe natura foarte gravă a încălcărilor în cauză.

184 În lumina ansamblului considerațiilor precedente, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiilor proporționalității, egalității de tratament și protecției încrederii legitime la stabilirea cuantumului de bază al amenzii

Argumentele părților

185 În primul rând, Transcatab susține că Comisia a încălcat principiul proporționalității prin faptul că a aplicat o amendă de 14 milioane de euro. Această amendă ar fi disproporționată atât în raport cu totalul achizițiilor sale anuale pe piața de referință care nu ar fi atins 13 milioane de euro, cât și în raport cu valoarea totală a achizițiilor de tutun care constituie obiectul acordurilor care nu ar fi depășit 50 de milioane de

euro anual. Comisia ar fi trebuit să țină seama la stabilirea amenzii de dimensiunile deosebit de reduse ale pieței. În plus, noile Orientări privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Liniile directoare din 2006") ar prevedea că cuantumul de bază al amenzii se fixează în raport cu valoarea vânzărilor întreprinderii pe piața care face obiectul înțelegerii.

186 În al doilea rând, Transcatab susține că la stabilirea cuantumului de bază al amenzii Comisia a încălcat principiile egalității de tratament și protecției încrederii legitime. Aceasta ar fi tratat diferit, fără nicio justificare, înțelegerea în discuție în prezenta cauză și cea care a făcut obiectul deciziei în cazul Tutun brut – Spania, deși cele două cauze prezentau similitudini importante atât în ceea ce privește obiectul înțelegerii, cât și întinderea geografică limitată.

187 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

— Cu privire la încălcarea principiului proporționalității

188 Trebuie amintit că principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, subînțelegându-se că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai

puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Hotărârea Curții din 5 mai 1998, Regatul Unit/Comisia, C-180/96, Rec., p. I-2265, punctul 96, și Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Prym și Prym Consumer/Comisia, T-30/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 223).

189 În cadrul procedurilor inițiate de Comisie pentru a sancționa încălcările normelor de concurență, aplicarea acestui principiu înseamnă că amenzile nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile urmărite, respectiv în raport cu respectarea normelor de concurență, iar cuantumul amenzii aplicate unei întreprinderi în temeiul unei încălcări în materie de concurență trebuie să fie proporțional cu încălcarea, apreciată în ansamblul său, ținând seama în special de gravitatea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2007, Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 188 de mai sus, punctele 223 și 224 și jurisprudența citată). În special, principiul proporționalității presupune că amenda trebuie stabilită de Comisie proporțional cu elementele luate în considerare pentru a se aprecia gravitatea încălcării și că, în această privință, Comisia trebuie să aplice aceste elemente în mod coerent și justificat din punct de vedere obiectiv (Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., p. II-3435, punctele 226-228, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Amann & Söhne și Cousin Filterie/Comisia, T-446/05, Rep., p. II-1255, punctul 171).

190 În primul rând, în ceea ce privește critica întemeiată pe caracterul disproporționat al amenzii în raport cu valoarea totală a achizițiilor pe piața vizată, este necesar să se arate că nu reiese nici din Regulamentul nr. 1/2003, nici din liniile directoare că cuantumul amenzilor trebuie stabilit direct în funcție de mărimea pieței afectate, întrucât acest factor nu este un element obligatoriu, ci doar un element pertinent printre altele pentru a aprecia gravitatea încălcării (Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Dalmine/Comisia, C-407/04 P, Rep., p. I-829, punctul 132, și Hotărârea Curții din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 114 de mai sus, punctul 55). Prin urmare, aceste dispoziții nu impun, ele însele, Comisiei să ia în considerare mărimea limitată a pieței produselor (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Roquette Frères/Comisia, T-322/01, Rec., p. II-3137, punctul 148).

191 Totuși, astfel cum s-a subliniat la punctul 139 de mai sus, potrivit jurisprudenței, atunci când apreciază gravitatea unei încălcări, Comisia are obligația de a ține seama de un număr mare de elemente ale căror caracter și importanță variază în funcție de tipul de încălcare în cauză și de împrejurările particulare ale încălcării vizate. Nu se poate exclude ca, în funcție de caz, printre aceste elemente care atestă gravitatea unei încălcări să figureze mărimea pieței relevante a produsului (Hotărârile Musique Diffusion française și alții/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctul 120, și Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 267).

192 În consecință, deși mărimea pieței poate constitui un element care trebuie luat în considerare pentru stabilirea gravității încălcării, importanța acestuia variază în funcție de tipul de încălcare și de împrejurările particulare ale încălcării vizate.

193 În prezenta cauză, în ceea ce privește, în primul rând, tipul de încălcare, trebuie să se constate că înțelegerea în cauză avea ca obiect, în special, stabilirea în comun a prețurilor plătite de procesatori pentru tutunul brut, precum și împărțirea furnizorilor și a cantităților de tutun brut. Aceste practici constituie restricții orizontale de tip „cartel de prețuri" în sensul liniilor directoare și, așadar, încălcări „foarte grave" prin natură. Pentru acest tip de înțelegeri, calificate de jurisprudență drept încălcări evidente ale normelor de concurență sau drept încălcări deosebit de grave, întrucât au o incidență directă asupra parametrilor esențiali ai concurenței pe piața vizată (a se vedea punctul 137 de mai sus), liniile directoare prevăd o sancțiune al cărei cuantum de plecare minim depășește 20 de milioane de euro.

194 În al doilea rând, în ceea ce privește împrejurările particulare ale încălcării vizate, trebuie să se constate că mărimea pieței relevante nu era nicidecum neglijabilă, întrucât din considerentul (366) al deciziei atacate reiese că producția de tutun brut din Italia reprezenta 38 % din producția Uniunii supusă unei cote. În plus, din cuprinsul notei de subsol 290 din decizia atacată reiese că, întrucât înțelegerea cuprindea de asemenea și achizițiile de la „terți presatori" – mai precis, intermediari care achiziționează

tutunul brut direct de la producători și efectuează un tratament inițial al tutunului –, ea privea achiziții de o valoare care depășea simpla valoare a achizițiilor de tutun brut produs în Italia.

195 În aceste condiții, Transcatab nu poate să susțină că amenda sa este disproporționată în raport cu valoarea totală a achizițiilor pe piața vizată.

196 În al doilea rând, în ceea ce privește critica întemeiată de Transcatab pe caracterul disproporționat al amenzii în raport cu valoarea achizițiilor sale pe piața vizată, trebuie să se sublinieze, mai întâi, că în dreptul aplicabil nu există un principiu de aplicare generală potrivit căruia sancțiunea trebuie să fie proporțională cu cifra de afaceri realizată de întreprindere pe piața vizată (a se vedea Hotărârea Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 277 și jurisprudența citată).

197 În plus, potrivit jurisprudenței constante, este permis să se țină seama, în vederea stabilirii amenzii, atât de cifra de afaceri globală a întreprinderii, care reprezintă o informație, chiar aproximativă și imperfectă, a dimensiunii acesteia și a puterii sale economice, cât și de partea din această cifră care provine din vânzarea mărfurilor care au făcut obiectul încălcării și care este, așadar, de natură să dea o informație asupra amplorii acesteia. Nu trebuie atribuită nici uneia, nici celeilalte dintre aceste cifre o importanță disproporționată față de celelalte elemente de apreciere și, în consecință, că stabilirea unei amenzi adecvate nu poate fi rezultatul unui simplu calcul bazat pe cifra de afaceri globală. Această situație se regăsește în special atunci când mărfurile în cauză nu reprezintă decât un mic procent din această cifră (Hotărârile Curții Musique Diffusion française și alții/Comisia, punctul 115 de mai sus, punctul 121, și Dansk Rørindinstri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 243, și Hotărârea Curții din 3 septembrie 2009, Papierfabrik August Koehler și alții/Comisia, C-322/07 P, C-327/07 P și C-338/07 P, Rep., p. I-7191, punctul 114).

198 Or, se impune constatarea că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 40-43 de mai sus, în decizia atacată, Comisia a stabilit amenda în funcție de cota de piață a fiecărei întreprinderi, calculată pe baza achizițiilor produsului în cauză pe piața pe care s-a săvârșit încălcarea. Astfel, valoarea achizițiilor pe piața vizată a fost un criteriu de care s-a ținut seama la stabilirea amenzii în prezenta cauză.

199 În plus, din jurisprudență reiese că, în măsura în care cuantumul amenzii finale nu depășește 10 % din cifra de afaceri globală a întreprinderii vizate în cursul ultimului an al încălcării, amenda nu poate fi considerată disproporționată numai pentru că depășește cifra de afaceri realizată pe piața vizată (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctul 200).

200 Pe de altă parte, astfel cum s-a arătat la punctele 160 și 193 de mai sus, încălcarea în cauză avea drept obiect practici care constituie restricții orizontale de tip „cartel de prețuri" în sensul liniilor directoare și, așadar, restricții „foarte grave" prin natură. Pentru acest tip de înțelegeri deosebit de grave, liniile directoare prevăd o sancțiune cu un cuantum de plecare minim care depășește 20 de milioane de euro. Or, din considerentul (376) al deciziei atacate reiese că cuantumul de plecare al amenzii aplicate Transcatab corespunde unui cuantum cu mult inferior celui pe care, în temeiul liniilor directoare, Comisia ar fi avut posibilitatea să îl aplice pentru încălcări foarte grave. În acest context, Transcatab nu poate susține că amenda care i-a fost aplicată este disproporționată în raport cu pretinsa mărime limitată a pieței relevante și totalul achizițiilor sale anuale pe piața de referință.

201 În sfârșit, în ceea ce privește argumentul întemeiat de reclamantă pe Liniile directoare din 2006, este necesar să se sublinieze, astfel cum admite chiar Transcatab, că acestea nu erau aplicabile situației de fapt din prezenta cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 17 iunie 2010, Lafarge/Comisia, C-413/08 P, Rep., p. I-5361, punctul 108).

— Cu privire la încălcarea principiului egalității de tratament

202 Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea Curții din 13 decembrie 1984, Sermide, 106/83, Rec., p. 4209, punctul 28, și Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 158 de mai sus, punctul 79).

203 De asemenea, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 162 de mai sus, potrivit unei jurisprudențe consacrate, practica decizională a Comisiei nu servește drept cadru juridic pentru amenzile în materie de concurență, că Comisia dispune, în domeniul stabilirii cuantumului amenzilor, de o putere de apreciere largă și că aceasta nu este legată de aprecierile formulate anterior.

204 Simplul fapt că Comisia a considerat, în practica sa decizională anterioară, că un comportament justifica o amendă de un anumit cuantum nu înseamnă în niciun fel că aceasta este obligată să formuleze aceeași apreciere într-o decizie ulterioară (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Archer Daniels Midland/Comisia, T-329/01, Rec., p. II-3255, punctul 110 și jurisprudența citată).

205 Astfel, în speță, trebuie să se considere că simpla invocare de către Transcatab a Deciziei referitoare la cazul Tutun brut – Spania nu poate fi admisă, în măsura în care Comisia nu era obligată să aprecieze în același mod prezenta cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 162 de mai sus, punctul 83).

206 În special, în ceea ce privește aplicarea principiului egalității de tratament în speță, trebuie să se sublinieze că celelalte decizii ale Comisiei adoptate în materie de amenzi nu prezintă, în principiu, decât un caracter indicativ, cu atât mai mult atunci când circumstanțele acestor alte decizii nu sunt identice cu cele ale deciziei în cauză (Hotărârea din 27 septembrie 2006, Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 204 de mai sus, punctul 112). Or, în speță, deși este adevărat că există anumite analogii între cazul Tutun brut – Spania și prezenta cauză, există totuși diferențe importante între acestea care nu pot fi nicidecum neglijate. Astfel, pe de o parte, nu se contestă că piața spaniolă avea o dimensiune și o importanță mai reduse decât cele ale pieței italiene. Pe de altă parte, cadrele normative naționale care reglementează sectorul în cauză erau diferite (a se vedea în mod special punctul 317 și următoarele de mai jos).

207 Or, având în vedere aceste diferențe care nu pot fi neglijate, Comisia avea dreptul și era chiar obligată să trateze diferit cele două cazuri în ceea ce privește stabilirea sancțiunii. În consecință, Transcatab nu se poate întemeia în mod valabil pe Decizia Comisiei în cazul Tutun brut – Spania pentru a invoca existența unei încălcări a principiului egalității de tratament în speță.

— Cu privire la încălcarea principiului protecției încrederii legitime

208 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, dreptul de a invoca principiul protecției încrederii legitime presupune îndeplinirea a trei condiții. În primul rând, administrația trebuie să îi fi furnizat persoanei interesate asigurări precise, necondiționate și concordante, emise de surse autorizate și de încredere. În al doilea rând, aceste asigurări trebuie să fie de natură să determine așteptări legitime în percepția persoanei căreia îi sunt adresate. În al treilea rând, asigurările date trebuie să fie conforme normelor

aplicabile (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 4 februarie 2009, Omya/Comisia, T-145/06, Rep., p. II-145, punctul 117 și jurisprudența citată; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 2009, Nintendo și Nintendo of Europe/Comisia, T-13/03, Rep., p. II-947, punctul 203 și jurisprudența citată).

209 În speță, se impune constatarea că prima condiție prevăzută de jurisprudență lipsește. Astfel, din jurisprudență rezultă că stabilirea cuantumului amenzilor ține de puterea largă de apreciere a Comisiei, astfel încât operatorii nu pot acorda o încredere legitimă la stabilirea unor astfel de cuantumuri (a se vedea Hotărârea din 27 septembrie 2006, Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 204 de mai sus, punctul 109 și jurisprudența citată). Astfel, nu se poate considera că jurisprudența anterioară referitoare la cazul Tutun brut – Spania invocată de Transcatab îi furnizează asigurări precise, necondiționate și concordante în sensul jurisprudenței menționate la punctul anterior.

210 În plus, se impune constatarea că Decizia în cazul Tutun brut – Spania a fost adoptată de Comisie în octombrie 2004, mai precis la peste doi ani de la formularea de către Transcatab a cererii sale de reducere a amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea. În aceste condiții, Transcatab nu poate susține în niciun mod că a acționat pe baza încrederii legitime întemeiate pe stabilirea cuantumului amenzii în cauza amintită.

211 Având în vedere considerațiile precedente, al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității la luarea în considerare a caracterului descurajator al sancțiunii și a situației financiare a Transcatab

Argumentele părților

212 Transcatab contestă aplicarea coeficientului multiplicator atunci când s-a stabilit cuantumul de plecare al amenzii. În primul rând, aceasta contestă premisa aplicării menționate, și anume atribuirea răspunderii pentru încălcare societății sale mamă, Alliance One.

213 În al doilea rând, aceasta susține că, în speță, efectul descurajator ar fi putut fi obținut fără aplicarea unui coeficient multiplicator și datorită stabilirii unui cuantum de plecare al amenzii inferior celui reținut de Comisie.

214 În al treilea rând, aceasta susține că, în temeiul principiului proporționalității, Comisia ar fi trebuit să adapteze cuantumul amenzii, ținând seama de situația financiară precară a Transcatab și de riscurile pentru desfășurarea activității sale. Astfel, în cursul perioadei cuprinse între 1995 și 2002, Transcatab ar fi cumulat pierderi importante și ar fi fost constrânsă să intre în lichidare, în urma amenzii impuse de Comisie. În plus, Transcatab nu ar mai fi prezentă pe piața italiană și nu ar mai fi activă pe piață la data deciziei atacate, astfel încât nu ar mai fi existat nicio necesitate de descurajare în ceea ce o privește. În mod similar, în speță, nu ar fi existat nicio cerință suplimentară de descurajare legată de o producție numită „multiproduse". În sfârșit, chiar și Liniile directoare din 2006 ar face trimitere la capacitatea întreprinderii de a plăti amenda, luând astfel în considerare riscul de a compromite viabilitatea sa economică.

215 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

216 Potrivit jurisprudenței, sancțiunile prevăzute la articolul 23 din Regulamentul nr. 1/2003 au drept scop reprimarea comportamentelor ilicite, precum și prevenirea repetării acestora. Descurajarea constituie, așadar, un scop al amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, BASF/Comisia, T-15/02, Rec., p. II-497, punctele 218 și 219 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 103 de mai sus, punctul 150).

217 Necesitatea asigurării unui efect descurajator al amenzii impune ca valoarea acesteia să fie adaptată pentru a ține seama de impactul urmărit asupra întreprinderii căreia îi este aplicată, și aceasta pentru ca amenda să nu devină neglijabilă sau, dimpotrivă, excesivă din punctul de vedere al capacității financiare a întreprinderii în cauză, în conformitate cu cerințele întemeiate, pe de o parte, pe necesitatea asigurării efectivității amenzii și, pe de altă parte, pe respectarea principiului proporționalității (Hotărârea Tribunalului din 5 aprilie 2006, Degussa/Comisia, T-279/02, Rec., p. II-897, punctul 283, Hotărârea Tribunalului din 18 iunie 2008, Hoechst/Comisia, T-410/03, Rep., p. II-881, punctul 379, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 103 de mai sus, punctul 154). Astfel, deși necesitatea asigurării unui efect suficient de descurajator al amenzii este un obiectiv legitim pe care Comisia are dreptul să îl urmărească în momentul stabilirii cuantumului unei amenzi, nu este mai puțin adevărat că aceasta este obligată să respecte principiile generale ale dreptului, și în special principiul proporționalității, nu numai la stabilirea cuantumului de plecare, dar și la majorarea acestui cuantum în scopul asigurării unui efect suficient de descurajator al amenzii (Hotărârea Degussa/Comisia, citată anterior, punctul 316).

218 Liniile directoare menționează finalitatea disuasivă la punctul 1 A, consacrat gravității încălcărilor. Mai precis, cel de al patrulea paragraf al acestui punct prevede că este necesar „să se fixeze amenda la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator". În speță, în considerentele (374) și (375) ale deciziei atacate, Comisia a motivat necesitatea de a aplica un coeficient multiplicator de 1,25 prin voința de a se garanta un efect suficient de descurajator al amenzii aplicate Transcatab, considerând că aceasta făcea parte dintr-un grup multinațional care avea o forță economică și

financiară considerabilă, printre principalii comercianți mondiali de tutun, care își desfășoară activitatea la diferite niveluri de activitate în cadrul industriei tutunului și pe piețe geografice diferite.

219 În primul rând, în ceea ce privește argumentul referitor la premisa aplicării coeficientului multiplicator, și anume atribuirea răspunderii încălcării către societatea-mamă, Alliance One, este suficient să se sublinieze că, în cadrul primului motiv, s-a concluzionat că Comisia considerase în mod întemeiat că Alliance One trebuia considerată răspunzătoare pentru încălcarea săvârșită de Transcatab (a se vedea primul aspect al primului motiv). Astfel, acest argument nu poate fi admis.

220 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul întemeiat de Transcatab pe caracterul deja suficient de descurajator al cuantumului de plecare de 10 milioane de euro, trebuie să se constate că nu a dovedit în niciun fel afirmația sa potrivit căreia cuantumul amenzii, în cazul în care ar fi fost stabilit fără a se ține seama de coeficientul multiplicator aferent efectului de descurajare, ar fi fost suficient pentru asigurarea unui asemenea efect al amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea Lafarge/Comisia, punctul 201 de mai sus, punctul 107).

221 În al treilea rând, în ceea ce privește critica întemeiată pe faptul că Comisia nu ar fi ținut seama de situația sa financiară precară și ar fi încălcat astfel principiul proporționalității prin aplicarea coeficientului multiplicator, trebuie să se arate, mai întâi, că, potrivit jurisprudenței, întrucât obiectivul de descurajare a vizat conduita întreprinderilor în cadrul Uniunii, factorul descurajator este evaluat prin luarea în considerare a unei multitudini de elemente, iar nu numai a unei situații specifice a întreprinderii în cauză (Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 2009, Itochu/Comisia, T-12/03, Rep., p. II-883, punctul 93; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Curții din 29 iunie 2006, Showa Denko/Comisia, C-289/04 P, Rec., p. I-5859, punctul 23, și Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia, punctul 189 de mai sus, punctul 300).

222 În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia nu este obligată ca, la stabilirea cuantumului amenzii, să țină seama de situația financiară deficitară a unei întreprinderi, având în vedere că recunoașterea unei asemenea obligații ar echivala cu conferirea unui avantaj concurențial nejustificat întreprinderilor care sunt cel mai puțin adaptate la condițiile pieței (a se vedea Hotărârea Curții Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 327, Hotărârea Curții din 29 iunie 2006, SGL Carbon/Comisia, C-308/04 P, Rec., p. I-5977, punctul 105 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, BST/Comisia, T-452/05, Rep., p. II-1373, punctul 95).

223 Astfel, Transcatab nu poate contesta aplicarea coeficientului multiplicator în scopuri de descurajare, întemeindu-se pe circumstanța că a suferit pierderi pe perioada punerii în aplicare a înțelegerii care au condus la situația de a nu mai fi activă pe piața vizată de înțelegere de la deschiderea procedurii. În plus, având în vedere apartenența Transcatab la un grup multinațional care are o forță economică și financiară considerabilă și atribuirea răspunderii către societatea sa mamă, nu se poate considera că aplicarea coeficientului multiplicator la un cuantum stabilit în funcție de cifra de afaceri globală a acestui grup contribuie la aplicarea unei amenzi disproporționate.

224 Pe de altă parte, se impune constatarea că, în speță, Transcatab nu a dovedit, nici în cursul procedurii administrative, nici în fața Tribunalului, afirmația sa potrivit căreia ar fi fost constrânsă să intre în lichidare din cauza deschiderii anchetei în cauză de către Comisie și a amenzii avute în vedere. De asemenea, este necesar a se aminti că faptul că o măsură luată de o instituție conduce la falimentul sau la lichidarea unei anumite întreprinderi nu este interzis, ca atare, de dreptul Uniunii. Astfel, lichidarea unei întreprinderi sub forma sa juridică în cauză, dacă aceasta poate aduce atingere intereselor financiare ale proprietarilor, ale acționarilor sau ale deținătorilor de părți sociale, nu înseamnă totuși că elementele personale, materiale și imateriale reprezentate de întreprindere și-ar pierde de asemenea valoarea (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 și T-252/01, Rec., p. II-1181, punctul 372 și jurisprudența citată).

225 În ceea ce privește argumentul referitor la cerința suplimentară de descurajare a întreprinderilor a căror producție este denumită „multiproduse", se impune constatarea că decizia atacată nu conține nicio trimitere la o asemenea cerință, astfel încât acest argument este irelevant în speță. În sfârșit, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe Liniile directoare din 2006, s-a arătat deja că acestea nu erau aplicabile situației de fapt aflate la originea prezentei cauze (a se vedea punctul 201 de mai sus).

226 În lumina ansamblului considerațiilor care precedă, trebuie respins al treilea aspect al celui de al doilea motiv și, prin urmare, al doilea motiv în întregime.

3. *Cu privire la al treilea motiv, referitor la stabilirea cuantumului de bază al amenzii*

Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o majorare eronată a cuantumului amenzii în temeiul duratei încălcării

Argumentele părților

227 În primul rând, Transcatab contestă majorarea cu 60% a cuantumului de plecare al amenzii pe baza constatării că procesatorii participaseră la o încălcare unică pentru o perioadă de șase ani și patru luni. Astfel, Comisia nu ar fi ținut seama de faptul că, în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002, acordurile încheiate pe piața italiană a tutunului brut au fost în mare parte acorduri interprofesionale încheiate între Unitab și APTI. Prin urmare, Comisia ar fi trebuit să distingă, la stabilirea amenzii, între comportamentele care s-au desfășurat între 1995 și 1998 și cele care s-au desfășurat

între 1999 și 2002, pentru care răspunderea revenea exclusiv APTI. De altfel, Comisia însăși ar arăta că APTI era singura răspunzătoare pentru deciziile sale [considerentul (253) al deciziei atacate]. Astfel, Comisia ar fi trebuit, cel puțin, să nu majoreze amenda pentru cei trei ani în cauză.

228 În particular, din considerentele (152) și (154) ale deciziei atacate, precum și din anumite documente depuse la dosar ar reieși că, începând cu 1998, contactele dintre procesatori s-au derulat în contextul acordurilor interprofesionale și în scopul pregătirii acestora. Astfel de reuniuni între procesatori s-ar fi desfășurat ulterior pe tot parcursul perioadei în care APTI era însărcinată cu negocierea acordurilor interprofesionale cu Unitab. Transcatab se referă în mod special la considerentele (104), (143), (151)-(153), (158) și (165) ale deciziei atacate. În ceea ce privește anul 1999, numai considerentele (158) și (159) ale deciziei atacate nu ar privi direct acordurile interprofesionale. Totuși, le-ar privi indirect. Chiar și după 1999, contactele dintre procesatori ar fi avut loc întotdeauna în cadrul definirii unei poziții comune care urmează să fie adoptată în cadrul APTI. Transcatab citează ca exemplu considerentele (199) și (212) ale deciziei atacate sau, în cadrul obiectivelor urmărite prin intermediul Cogentab – asociația creată de APTI și Unitab –, considerentele (187)-(189), (191) și (208) ale deciziei atacate. În orice caz, contactele care au avut loc între procesatori în afara acordurilor interprofesionale s-ar fi limitat la anumite aspecte ale pieței, concretizându-se în principal în simple schimburi de informații.

229 În al doilea rând, Transcatab ar fi dovedit, în cadrul celui de al doilea motiv, că înțelegerea nu a avut un impact asupra pieței și că nu a fost în măsură să cauzeze un prejudiciu consumatorilor. Or, potrivit liniilor directoare, scopul precis al majorării pentru încălcările de lungă durată ar fi cel al „aplicării de sancțiuni efective pentru restricțiile care au avut un impact dăunător asupra consumatorilor pe o perioadă lungă". Ar rezulta de aici că, prin aplicarea automată a unei majorări de 10 % pe an fără a

lua în considerare situația în cazul concret, Comisia ar fi săvârșit o eroare în aplicarea criteriilor pe care chiar ea le-a stabilit pentru calculul amenzii.

230 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

— Cu privire la majorarea amenzii în temeiul duratei acordului

231 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau chiar dintr-un comportament continuu (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 90 de mai sus, punctul 81). Atunci când diferitele acțiuni se înscriu într-un plan de ansamblu din cauza obiectului identic al acestora constând în denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare, privită în ansamblul său (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 258).

232 În plus, din moment ce acordurile și practicile concertate constatate se înscriu, în considerarea obiectului lor identic, în sisteme de reuniuni periodice, de stabilire a unor obiective de prețuri și de cote, sisteme care se înscriu, la rândul lor, într-o serie de eforturi ale întreprinderilor în cauză prin care se urmărește un singur scop economic, mai precis denaturarea evoluției prețurilor, ar fi artificială o segmentare a acestui comportament continuu, caracterizat printr-o singură finalitate, prin identificarea mai multor încălcări distincte, deși este vorba, dimpotrivă, de o încălcare unică ce

s-a concretizat în mod progresiv atât prin acorduri, cât și prin practici concertate (a se vedea în acest sens Hotărârea BST/Comisia, punctul 222 de mai sus, punctul 33 și jurisprudența citată).

233 În speță, în decizia atacată, Comisia a considerat, fără a fi contrazisă în această privință de Transcatab, că practicile procesatorilor au dat naștere unei încălcări unice și continue a articolului 81 alineatul (1) CE, în măsura în care acestea s-au înscris în cadrul unui plan global care definea comportamentele pe piață în materie de achiziții prin urmărirea unui obiect anticoncurențial identic și chiar a unui obiectiv economic, mai precis cel al denaturării evoluției normale a prețurilor pe piața tutunului brut și al controlării aprovizionării prin împărțirea acestora. Comisia a evidențiat în special, fără ca Transcatab să fi contestat acest aspect, că înțelegerea a avut aceleași obiective pe toată durata sa și a prezentat aceeași structură de-a lungul timpului, precum și aceleași mecanisme de funcționare [a se vedea considerentele (264)-(269) ale deciziei atacate].

234 De asemenea, Comisia a constatat, fără a fi contrazisă de Transcatab în această privință, că, după 1999, în paralel cu coordonarea în afara acordurilor interprofesionale, procesatorii s-au coordonat în vederea determinării comportamentului APTI și că această coordonare constituia, în cursul acestor ani, un element important al strategiei înțelegerii dintre procesatori [a se vedea considerentul (244) al deciziei atacate]. Astfel, pregătirea reuniunilor APTI urmărea același scop anticoncurențial cu cel urmărit prin încheierea acordurilor dintre procesatori, și anume cel al denaturării evoluției normale a prețurilor pe piața tutunului brut.

235 Or, în lipsa contestării acestor aprecieri, chiar și în ipoteza în care, astfel cum susține Transcatab, începând cu 1999, reuniunile dintre procesatori ar fi avut numai un caracter preliminar și pregătitor pentru reuniunile APTI, Comisia putea considera în

mod corect că participarea la aceste reuniuni se integra în cadrul unei încălcări unice și continue, în măsura în care aceasta a constatat că coordonarea dintre procesatori în vederea determinării comportamentului APTI făcea parte din strategia înțelegerii și se înscria în același scop unic urmărit de procesatori înainte de 1999.

236 În consecință, chiar presupunând că, astfel cum susține Transcatab, după 1999, comportamentele procesatorilor au fost exclusiv preliminare și pregătitoare pentru reuniunile APTI, această circumstanță nu poate avea nicio incidență asupra duratei încălcării, astfel încât Comisia, chiar și în această situație ipotetică, ar fi putut considera totuși că încălcarea săvârșită de procesatori a avut o durată de aproximativ șase ani și patru luni. Astfel, critica formulată de Transcatab întemeiată pe faptul că, în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002, comportamentul procesatorilor ar fi avut exclusiv o natură pregătitoare în vederea încheierii acordurilor interprofesionale nu poate avea niciun efect asupra legalității deciziei atacate, astfel încât trebuie considerată inoperantă.

237 Această constatare nu poate fi pusă în discuție de argumentul întemeiat pe faptul că Comisia a reținut că APTI, și nu membrii acesteia, trebuia considerată răspunzătoare pentru comportamentele sale [a se vedea considerentul (253) al deciziei atacate]. Astfel, comportamentele APTI au constituit o încălcare diferită de cea săvârșită de procesatori care urmărea un scop anticoncurențial propriu, chiar dacă coincidea parțial cu scopul anticoncurențial urmărit de procesatori [a se vedea considerentele (270)-(273) ale deciziei atacate]. Această constatare nu este contestată de Transcatab.

238 În orice caz, este necesar să se arate că prezenta critică nu este întemeiată nici în fapt.

239 În primul rând, chiar Transcatab recunoaște în mod explicit în înscrisurile sale că, în cursul perioadei în cauză, au existat contacte între procesatori „în afara acordurilor interprofesionale", care ar fi privit „anumite aspecte ale pieței" și în cadrul cărora ar fi avut loc schimburi de informații semnificative. De asemenea, Transcatab afirmă că, în perioada amintită, „cea mai mare parte" a acordurilor încheiate pe piața italiană a tutunului brut au fost acorduri interprofesionale încheiate între Unitab și APTI, afirmație care lasă să se înțeleagă că, în această perioadă, au existat și alte acorduri între procesatori, în afara contactelor cu privire la acordurile interprofesionale.

240 În al doilea rând, din decizia atacată și din dosar reiese că, în perioada amintită, contactele dintre procesatori au depășit cu mult niște simple întâlniri preliminare prin care se urmărea adoptarea unei linii de conduită comune în cadrul APTI pentru negocierea acordurilor interprofesionale. În această privință, trebuie amintit că, în conformitate cu legge nº 88 sulle norme sugli accordi interprofessionali e sui contratti di coltivazione e vendita dei prodotti agricoli (Legea nr. 88 privind normele referitoare la acordurile interprofesionale și la contractele de cultură și de vânzare a produselor agricole) din 16 martie 1988 (GURI nr. 69 din 23 martie 1988, denumită în continuare „Legea nr. 88/88"), acordurile interprofesionale priveau stabilirea prețurilor minime care trebuie prevăzute în contractele de cultură [a se vedea considerentele (68) și (253) ale deciziei atacate], în timp ce obiectul acordurilor dintre procesatori era mult mai larg, întrucât înțelegerea prevedea în special stabilirea prețurilor de livrare maxime sau medii, precum și a volumelor de tutun care urma să fie achiziționat de fiecare procesator și sursele de aprovizionare corespunzătoare [considerentul (363) al deciziei atacate].

241 Or, rezultă din mai multe elemente cuprinse în decizia atacată și în dosar că, chiar din 1999, contactele dintre procesatori au avut un obiect mai vast decât simpla coordonare a poziției APTI pentru încheierea acordurilor interprofesionale.

242 Astfel, cu titlu de exemplu, din considerentul (186) al deciziei atacate reiese că, potrivit Comisiei, în octombrie 1999, procesatorii au încheiat un acord secret ale cărui fond și formă erau foarte asemănătoare cu Acordul de la Villa Grazioli din luna septembrie 1998 [a se vedea considerentul (142) al deciziei atacate]. Acest acord, anexat la memoriul în apărare, urmărea în principal stabilirea prețurilor de achiziție a tutunului brut (Burley și Bright) de la „terții presatori", atribuirea de „terți presatori" cu cantități definite pentru fiecare procesator și boicotarea „terților presatori" care nu aderaseră la Cogentab [a se vedea considerentul (186) al deciziei atacate].

243 În plus, din considerentele (202)-(204) ale deciziei atacate reiese că, în 2000, coordonarea dintre procesatori a fost continuă. Transcatab nu demonstrează totuși în niciun mod că această coordonare privea exclusiv pozițiile care urmau să fie adoptate în cadrul APTI. În schimb, din considerentul (204) al deciziei atacate reiese că procesatorii se întâlniseră la 21 septembrie 2000 în vederea creării unui mecanism de coordonare între procesatori la nivelul directorilor de achiziții.

244 De asemenea, din considerentul (212) al deciziei atacate reiese că la 14 septembrie 2001, a avut loc o reuniune între președinții și directorii de achiziții ai Deltafina, ai Dimon și ai Transcatab, a cărei ordine de zi propusă prevedea nu numai acordul interprofesional dintre APTI și Unitab, ci și relațiile reciproce dintre întreprinderile respective, achizițiile de la „terții presatori", relațiile cu Romana Tabacchi, precum și strategiile care urmau a fi adoptate în viitor.

245 Toate aceste exemple demonstrează că, în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002, contactele dintre procesatori nu au avut exclusiv ca obiect acordurile interprofesionale, astfel cum susține Transcatab, și că, dimpotrivă, în această perioadă, înțelegerea dintre procesatori a continuat să funcționeze în paralel cu acordurile interprofesionale. De altfel, Transcatab nu a demonstrat în niciun mod că Comisia ar fi

săvârșit o eroare prin faptul că nu a considerat că, în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002, comportamentele procesatorilor avuseseră exclusiv o natură pregătitoare în vederea încheierii acordurilor interprofesionale.

246 Având în vedere considerațiile de mai sus, este necesar să se concluzioneze că prima critică a Transcatab invocată în cadrul prezentului aspect trebuie respinsă.

— Cu privire la lipsa unui prejudiciu pentru consumatori

247 Argumentul Transcatab întemeiat pe o eroare a Comisiei în majorarea cu 10 % pe an având în vedere lipsa unui prejudiciu pentru consumatori care să decurgă din încălcare este neîntemeiat atât în drept, cât și în fapt.

248 În primul rând, nu se poate deduce nici din articolul 23 din Regulamentul nr. 1/2003, nici din punctul 1 B al treilea paragraf din liniile directoare, invocate de Transcatab, că acestea ar condiționa majorarea în cazul încălcărilor de lungă durată de existența unui impact dăunător asupra consumatorilor pe o perioadă lungă de timp. Fragmentul din liniile directoare la care se referă Transcatab urmărește să justifice în termeni generali politica în materie de amenzi anunțată prin liniile directoare și în special modificările în raport cu practica anterioară. Prin urmare, Transcatab nu își poate întemeia argumentul pe această dispoziție din liniile directoare.

249 În al doilea rând, contrar celor susținute de Transcatab, nu s-a dovedit în niciun mod că înțelegerea nu a avut un impact asupra pieței și, astfel, cu atât mai puțin că nu a avut un impact dăunător asupra consumatorilor. Astfel, informațiile invocate de Transcatab în cadrul celui de al doilea motiv nu permit să se dovedească o asemenea lipsă a efectelor, în măsura în care acestea pot să fi fost influențate de alți factori (a

se vedea printre altele punctul 168 de mai sus). De altfel, circumstanța că înțelegerea a durat mai mulți ani demonstrează că procesatorii nu considerau că înțelegerea era inutilă și că nu producea efecte. Prin urmare, premisa argumentului invocat de Transcatab este eronată.

250 În lumina considerațiilor precedente, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie, așadar, respins în totalitate.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului ne bis in idem și pe nemotivare

Argumentele părților

251 Transcatab invocă o încălcare de către Comisie a principiului *ne bis in idem.* Aceasta ar fi reținut în decizia atacată că răspunderea pentru încheierea acordurilor interprofesionale în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2001 trebuia stabilită exclusiv în sarcina APTI. Cu toate acesteia, întrucât nu a diferențiat perioada cuprinsă între 1995 și 1998 de cea cuprinsă între 1999 și 2001, Comisia ar fi atribuit procesatorilor răspunderea pentru comportamentele intervenite în cadrul acordurilor interprofesionale, comportamente pe care aceasta le imputase deja APTI în exclusivitate.

252 În speță, ar fi existat o identitate între faptele reproșate APTI și cele reproșate Transcatab pentru perioada cuprinsă între 1999 și 2002, în măsura în care reuniunile dintre procesatori în această perioadă erau preliminare reuniunilor APTI. În plus, ar fi

existat o identitate de contravenient, în măsura în care ar fi de notorietate că asociațiile profesionale constituie expresia membrilor acestora. Astfel, Comisia ar fi sancționat procesatorii în două rânduri pentru aceeași încălcare. Ei ar fi fost sancționați o dată în calitate de membri ai APTI și, ulterior, în mod individual. Ar rezulta de aici aplicarea unei amenzi excesive procesatorilor și, de asemenea, o nemotivare a deciziei atacate în această privință.

253 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

254 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că principiul *ne bis in idem*, consacrat de asemenea de articolul 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, constituie un principiu general al dreptului Uniunii a cărui respectare este asigurată de instanță. În domeniul dreptului concurenței, acest principiu interzice ca o întreprindere să fie obligată sau cercetată încă o dată de Comisie pentru un comportament anticoncurențial pentru care a fost sancționată sau declarată a nu fi răspunzătoare printr-o decizie anterioară a Comisiei care nu mai poate fi atacată (Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctele 85 și 86, și Hotărârea Tribunalului Tokai Carbon și alții/Comisia, punctul 224 de mai sus, punctele 130 și 131). Aplicarea principiului *non bis in idem* este supusă unei triple condiții, de identitate a faptelor, de unitate de contravenient și de unitate a interesului legal protejat. Prin urmare, acest principiu interzice sancționarea aceleiași persoane mai mult de o dată pentru același comportament ilicit în scopul protejării aceleiași valori juridice (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 338, și Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2006, FNCBV și alții/Comisia, T-217/03 și T-245/03, Rec., p. II-4987, punctul 340).

255 În speță, prima condiție, mai precis identitatea faptelor, lipsește. Astfel, chiar presupunând că a existat o anumită suprapunere între o parte a diferitelor comportamente anticoncurențiale imputate procesatorilor, în special coordonarea în vederea determinării comportamentului APTI [considerentul (244) al deciziei atacate], și comportamentul imputat APTI, și anume stabilirea poziției pe care o va adopta în cadrul negocierilor privind prețurile în vederea încheierii unor acorduri interprofesionale cu Unitab [considerentele (253) și (254) ale deciziei atacate], se impune constatarea că este vorba despre două comportamente diferite. Astfel, coordonarea prealabilă adoptării unei decizii este diferită de cea a adoptării deciziei propriu-zise.

256 În plus, astfel cum s-a arătat în cadrul primului aspect al acestui motiv, coordonarea dintre procesatori în vederea determinării comportamentului APTI se înscria într-o strategie mai largă a înțelegerii procesatorilor, în care ea constituia un element important [a se vedea considerentul (244) al deciziei atacate]. În această privință, trebuie să se arate de asemenea că, în decizia atacată, Comisia a indicat, în mod clar și precis, că APTI și procesatorii au fost sancționați pentru încălcări diferite [a se vedea, în ceea ce privește APTI, considerentele (253), (254) și (270)-(273) și, în ceea ce privește procesatorii, considerentele (240)-(252), precum și (264)-(269) ale deciziei atacate].

257 Astfel, Transcatab nu poate susține că, în speță, a existat o identitate între faptele reproșate procesatorilor și cele reproșate APTI.

258 În ceea ce privește a doua condiție, și anume identitatea contravenienților, se impune constatarea că aceasta lipsește, de asemenea, în speță. Astfel, chiar dacă Transcatab este un membru al APTI, este vorba despre două entități diferite, APTI având o personalitate juridică, un obiect și obiective proprii, independente și distincte de cele ale Transcatab (a se vedea în acest sens Hotărârea FNCBV și alții/Comisia, punctul 254 de mai sus, punctul 128).

259 Rezultă că, în speță, atât identitatea faptelor, cât și identitatea contravenienților lipsește, în măsura în care decizia atacată nu sancționează în mod repetat aceleași entități sau aceleași persoane pentru aceleași fapte. Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că nu a avut loc o încălcare a principiului *ne bis in idem*.

260 În ceea ce privește critica întemeiată pe nemotivare, este necesar să se arate că, în măsura în care comportamentele reproșate procesatorilor și cele reproșate APTI erau comportamente diferite puse în aplicare de entități juridice diferite, Comisia nu era obligată să furnizeze motivări referitoare la aplicarea principiului *ne bis in idem*. În plus, în decizia atacată, Comisia nu a confundat în niciun fel răspunderea APTI și cea a procesatorilor. În special, în conformitate cu jurisprudența menționată la punctul 174 de mai sus, considerentele citate la punctul 256 de mai sus menționează în mod clar și neechivoc raționamentul Comisiei în această privință, permițând astfel Transcatab să cunoască justificările măsurii luate în privința sa, iar Tribunalului, să își exercite controlul.

261 Având în vedere considerațiile precedente, acest aspect trebuie respins în totalitate.

Cu privire la al treilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament

Argumentele părților

262 În subsidiar, Transcatab susține că procesatorii, prin contractarea cu agricultorii, erau convinși că acționează în conformitate cu legislația națională și, în special, cu Legea nr. 88/88 și cu acordurile interprofesionale. În ceea ce privește acordurile

interprofesionale, Comisia ar fi recunoscut că acest cadru legal aplicabil putea genera un grad de incertitudine considerabil în ceea ce privește legalitatea practicilor APTI. Pentru acest motiv, Comisia ar fi aplicat APTI o amendă simbolică de numai 1 000 de euro. Transcatab ridică problema lipsei aplicării aceluiași raționament în situația sa, în pofida numeroaselor dovezi care demonstrează că comportamentele în litigiu ale procesatorilor între anii 1999-2002 se referă aproape în totalitate la precontracte prin care se urmărește stabilirea unei poziții comune în cadrul APTI. Evaluarea diferită a comportamentului APTI și a celui al Transcatab ar conduce la o încălcare a principiului egalității de tratament.

263 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

264 Este necesar să se amintească, astfel cum rezultă din jurisprudența citată la punctul 202 de mai sus, că principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv.

265 În primul rând, în speță, este necesar să se arate că, astfel cum s-a constatat deja în cadrul celui de al doilea aspect al prezentului motiv (a se vedea punctul 256 de mai sus), procesatorii și APTI au fost sancționați pentru încălcări diferite [a se vedea considerentele (240)-(252) și (253) și, respectiv, (254) ale deciziei atacate].

266 Or, în ceea ce privește în mod special perioada care începe să curgă din 1999, din decizia atacată reiese că procesatorii au fost sancționați pentru o serie de comportamente anticoncurențiale care se înscriu în aceeași strategie a înțelegerii care fusese inițiată cu mult înainte de 1999. Procesatorii au fost astfel sancționați atât pentru coordonarea prețurilor lor în afara acordurilor interprofesionale, cât și pentru activitatea paralelă de coordonare prin care se urmărește determinarea comportamentului APTI [a se vedea printre altele considerentul (244) al deciziei atacate].

267 În schimb, APTI nu a fost considerată răspunzătoare decât pentru comportamentele legate de încheierea acordurilor interprofesionale. Comisia a apreciat că APTI nu putea fi considerată răspunzătoare pentru încălcarea unică și continuă comisă de procesatori, în măsura în care dosarul Comisiei nu conținea niciun element care să indice că această asociație subscrisese la planul global pus în aplicare de procesatori prin care se urmărea coordonarea tuturor comportamentelor acestora în materie de achiziții sau că avea cunoștință de acest plan [a se vedea considerentele (270) și (271) ale deciziei atacate].

268 În al doilea rând, din decizia atacată reiese că, chiar și după 1999, conținutul înțelegerii dintre procesatori depășea cu mult domeniul de aplicare al Legii nr. 88/88 (a se vedea de asemenea punctele 240-245 de mai sus). Prin urmare, Transcatab nu poate susține că aplicarea unei amenzi simbolice procesatorilor, precum cea aplicată APTI, ar fi fost justificată de cadrul legal (a se vedea, în această privință, considerațiile prezentate la punctele 298-311 de mai jos).

269 În aceste condiții, este necesar să se concluzioneze că situația procesatorilor, în special a Transcatab, și cea a APTI în ceea ce privește încălcările referitoare la perioada cuprinsă între 1999 și 2002 nu sunt comparabile. În consecință, Transcatab nu poate invoca încălcarea principiului egalității de tratament.

270 În lumina tuturor considerațiilor de mai sus, al treilea motiv trebuie respins în totalitate.

4. *Cu privire la al patrulea motiv, referitor la anumite circumstanțe atenuante*

Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe lipsa punerii în aplicare a înțelegerii

Argumentele părților

271 Transcatab reproșează, mai întâi, Comisiei că nu i-a acordat beneficiul circumstanței atenuante, prevăzută la punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, întemeiată pe neaplicarea în practică a acordurilor sau practicilor ilicite. Transcatab susține că a demonstrat deja în cadrul primului aspect al celui de al doilea motiv că procesatorii nu puseseră în aplicare cea mai mare parte a acordurilor dintre ei. Această constatare ar rezulta din lipsa efectelor acestor acorduri asupra pieței.

272 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

273 În primul rând, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, circumstanța atenuantă prevăzută la punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, întemeiată pe neaplicarea în practică a acordurilor sau a practicilor ilicite, se bazează pe comportamentul propriu fiecărei întreprinderi. Rezultă că, pentru evaluarea acestei circumstanțe

atenuante, nu trebuie luate în considerare efectele care rezultă din ansamblul încălcării, de care trebuie să se țină seama pentru a aprecia impactul real al unei încălcări asupra pieței în vederea evaluării gravității acesteia (punctul 1 A primul paragraf din liniile directoare), ci comportamentul individual al fiecărei întreprinderi în scopul examinării gravității relative a participării fiecărei întreprinderi la încălcare (Hotărârile Groupe Danone/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 384, și Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 146 de mai sus, punctul 178).

274 Rezultă că Transcatab nu poate întemeia o eroare a Comisiei în aplicarea circumstanței atenuante în cauză pe lipsa impactului real al încălcării asupra prețurilor.

275 În al doilea rând, în orice caz, trebuie amintit de asemenea că din jurisprudență rezultă că, pentru a beneficia de punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, contravenienții trebuie să demonstreze că au adoptat un comportament concurențial sau, cel puțin, că au încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât au perturbat funcționarea acesteia, și că nu au aderat la acord în aparență, incitând astfel alte întreprinderi să pună în aplicare înțelegerea în cauză (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Dalmine/Comisia, T-50/00, Rec., p. II-2395, punctul 292, și, în acest sens, Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, Daiichi Pharmaceutical/Comisia, T-26/02, Rec., p. II-713, punctul 113).

276 Or, în speță, Transcatab nu pretinde în niciun mod că s-a opus în mod clar și considerabil punerii în aplicare a înțelegerii în cauză, astfel încât să fi perturbat însăși funcționarea acesteia. În consecință, nu se poate invoca o eroare a Comisiei pentru faptul că nu i-a acordat beneficiul circumstanței atenuante în cauză.

277 În sfârșit, trebuie să se mai constate, pe de o parte, că Comisia a stabilit în considerentul (383) al deciziei atacate că înțelegerea fusese pusă în aplicare și, pe de altă parte, că, susținând chiar ea că „cea mai mare parte" a acordurilor nu au fost puse în aplicare, Transcatab recunoaște că înțelegerile în discuție au fost, cel puțin parțial, puse în aplicare (a se vedea punctul 239 de mai sus).

278 Având în vedere cele ce precedă, acest aspect trebuie să fie respins.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe încetarea activităților în litigiu înainte de a interveni Comisia

Argumentele părților

279 Transcatab reproșează Comisiei că nu i-a acordat beneficiul circumstanței atenuante, prevăzută la punctul 3 a treia liniuță din liniile directoare, întemeiată pe încetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia.

280 În primul rând, liniile directoare nu ar lega în niciun fel aplicarea acestei circumstanțe atenuante de caracterul mai mult sau mai puțin grav al încălcării, astfel încât această circumstanță atenuantă ar fi fost aplicată și în cazul unor încălcări grave și foarte grave. În al doilea rând, după ce a intervenit Comisia, Transcatab nu ar fi avut niciun comportament care să poată constitui o încălcare a normelor de concurență. În al treilea rând, Comisia ar fi neglijat particularitățile sectorului tutunului brut. În al patrulea rând, neaplicarea acestei circumstanțe atenuante ar rezulta dintr-o modificare a jurisprudenței în materie de amenzi efectuată de Tribunal în Hotărârea din 15 iunie

2005, Tokai Carbon și alții/Comisia (T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată în Repertoriu). Această modificare a jurisprudenței, intervenită după inițierea procedurii, ar încălca încrederea legitimă a Transcatab, care se aștepta să obțină o reducere a amenzii prin încetarea comportamentului său ilicit de îndată ce a intervenit Comisia.

281 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

282 Trebuie amintit că, în conformitate cu punctul 3 a treia liniuță din liniile directoare, cuantumul de bază al amenzii stabilit de Comisie poate fi redus în cazul în care întreprinderea incriminată încetează încălcarea de îndată ce intervine Comisia.

283 Totuși, potrivit jurisprudenței, reducerea amenzii pentru încetarea unei încălcări de îndată ce intervine Comisia nu poate fi automată, ci depinde de o evaluare a împrejurărilor cauzei de către Comisie, în cadrul exercitării puterii sale de apreciere (a se vedea Hotărârea Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 147 de mai sus, punctul 228 și jurisprudența citată). Prin urmare, împrejurările cauzei pot determina Comisia să nu recunoască unei întreprinderi parte la un acord ilicit beneficiul unei asemenea reduceri a cuantumului de bază al amenzii (Hotărârea din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 162 de mai sus, punctul 148).

284 Astfel, Curtea a considerat că a recunoaște beneficiul unei circumstanțe atenuante în situații în care o întreprindere este parte la un acord vădit nelegal, cu privire la care aceasta cunoștea sau nu putea ignora că reprezintă o încălcare, ar putea încuraja întreprinderile să continue un acord secret cât mai mult timp posibil în speranța că nu s-ar descoperi niciodată comportamentul lor, cunoscând în același timp că, dacă acest lucru s-ar întâmpla, ar putea beneficia de reducerea amenzii prin întreruperea încălcării în acel moment. O asemenea recunoaștere ar înlătura orice efect descurajator al amenzii aplicate și ar aduce atingere efectului util al articolului 81 alineatul (1) CE (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, punctul 162 de mai sus, punctul 149). În plus, Tribunalul s-a pronunțat deja în mod expres în sensul că încetarea unei încălcări săvârșite în mod intenționat nu poate fi considerată circumstanță atenuantă atunci când a fost determinată de intervenția Comisiei (Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Ensidesa/Comisia, T-157/94, Rec., p. II-707, punctul 498, și Hotărârea Tribunalului Wieland-Werke și alții/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 229).

285 În speță, încălcarea în cauză are legătură cu o înțelegere secretă având ca obiect, printre altele, stabilirea prețurilor și împărțirea furnizorilor și a cantităților care urmează să fie achiziționate. Astfel cum s-a arătat la punctul 137 de mai sus, acest tip de înțelegere este interzis în mod expres de articolul 81 alineatul (1) literele (a) și (b) CE și constituie o încălcare calificată de jurisprudență drept deosebit de gravă, din moment ce aceasta are impact direct asupra parametrilor esențiali ai concurenței pe piața relevantă. În plus, în speță, astfel cum s-a arătat la punctul 170 de mai sus, procesatorii au pus în aplicare în mod voluntar comportamentele anticoncurențiale pentru care au fost sancționați și au stabilit de comun acord, în repetate rânduri, măsuri menite să asigure punerea în aplicare efectivă a înțelegerii.

286 În aceste condiții, în lumina jurisprudenței menționate la punctele 283 și 284 de mai sus, Transcatab nu poate susține că Comisia ar fi săvârșit o eroare prin faptul că nu i-a aplicat circumstanța atenuantă invocată.

287 Această concluzie nu poate fi răsturnată prin argumentele specifice invocate de Transcatab.

288 Astfel, în lumina jurisprudenței menționate mai sus, circumstanța că Transcatab nu a avut niciun comportament nelegal după ce a intervenit Comisia nu înseamnă că aceasta este obligată să aplice circumstanța atenuantă în cauză. În plus, particularitățile sectorului, precum lipsa jurisprudenței anterioare invocată de Transcatab și reglementarea acestuia, deși pot juca eventual un rol în aprecierea altor circumstanțe atenuante (a se vedea printre altele al treilea și al cincilea aspect ale prezentului motiv) nu constituie totuși elemente pertinente pentru aplicarea circumstanței atenuante în cauză.

289 În sfârșit, în ceea ce privește pretinsa încălcare a principiului protecției încrederii legitime, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 208 de mai sus, potrivit jurisprudenței, dreptul de a invoca acest principiu presupune îndeplinirea a trei condiții. În primul rând, administrația trebuie să fi furnizat persoanei interesate asigurări precise, necondiționate și concordante, emise de surse autorizate și de încredere. În al doilea rând, aceste asigurări trebuie să fie de natură să dea naștere unei așteptări legitime în percepția persoanei căreia îi sunt adresate. În al treilea rând, asigurările date trebuie să fie conforme cu normele aplicabile (a se vedea jurisprudența citată la punctul 208 de mai sus).

290 În această privință, este suficient să se arate că prima dintre aceste condiții nu este îndeplinită în speță, din moment ce Transcatab nu poate invoca nicio asigurare precisă, necondiționată și concordantă din partea Comisiei în sensul că ar obține o reducere a amenzii prin încetarea comportamentului său ilicit de îndată ce a intervenit Comisia.

291 În plus, trebuie amintit că simplul fapt că, în practica sa decizională anterioară, Comisia a apreciat că anumite elemente constituie circumstanțe atenuante pentru a determina cuantumul amenzii nu înseamnă că aceasta este obligată să transpună aceeași apreciere într-o decizie ulterioară (Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Mayr-Melnhof/Comisia, T-347/94, Rec., p. II-1751, punctul 368, și Hotărârea LR AF 1998/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 337). Prin urmare, Transcatab nu poate invoca argumentul că această circumstanță atenuantă a fost aplicată în alte cazuri de încălcări. Pe de altă parte, Hotărârea din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, punctul 280 de mai sus, la care face trimitere considerentul (382) al deciziei atacate, nu constituie nicidecum o modificare a jurisprudenței, în măsura în care, astfel cum a observat Comisia în mod întemeiat, Tribunalul se pronunțase deja în mod expres, înainte de această hotărâre, că încetarea unei încălcări săvârșite în mod intenționat nu poate fi considerată o circumstanță atenuantă atunci când a fost determinată de intervenția Comisiei (Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Aristrain/Comisia, T-156/94, Rec., p. II-645, punctul 138, și Hotărârea Tribunalului Ensidesa/Comisia, punctul 284 de mai sus, punctul 498). Rezultă că Transcatab nu poate invoca o încredere legitimă în această privință.

292 Având în vedere considerațiile precedente, al doilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie, așadar, respins.

Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe existența unei îndoieli justificate cu privire la caracterul ilicit al comportamentului în litigiu

293 Prin intermediul prezentului aspect, Transcatab invocă, în esență, două critici. Pe de o parte, aceasta invocă o eroare care constă în faptul că Comisia nu a aplicat circumstanța atenuantă întemeiată pe existența unei îndoieli justificate cu privire la caracterul ilicit al comportamentului în litigiu. Pe de altă parte, invocă o încălcare a principiului egalității de tratament în raport cu cazul Tutun brut – Spania.

Cu privire la existența unei îndoieli justificate în legătură cu caracterul ilicit al comportamentului în litigiu

— Argumentele părților

294 Transcatab susține că existența unui context juridic european și național confuz a creat o îndoială justificată cu privire la caracterul nelegal al comportamentelor procesatorilor de tutun brut și APTI în Italia. În consecință, Comisia ar fi trebuit să aplice circumstanța atenuantă prevăzută la punctul 3 a patra liniuță din liniile directoare și, cel puțin, să reducă amenda aplicată procesatorilor individuali. Comisia nu ar fi motivat respingerea cererii de acordare a acestei împrejurări atenuante prezentate de Transcatab.

295 În special, Transcatab susține că Regulamentul nr. 26 al Consiliului din 4 aprilie 1962 de aplicare a anumitor reguli de concurență în domeniul producției și comercializării de produse agricole (JO 1962, 30, p. 993, Ediție specială, 03/vol. 1, p. 3) prevede, în anumite condiții, o excepție în cazul acordurilor necesare pentru realizarea obiectivelor prevăzute la articolul 33 CE. Or, acordurile dintre procesatori ar fi fost considerate necesare pentru atingerea obiectivelor prevăzute la articolul 33 CE. Astfel, aceste acorduri ar fi fost necesare pentru asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole și pentru stabilizarea și menținerea activității pieței italiene. Funcția acestora ar fi fost de a limita veniturile intermediarilor fără a reduce, ba, dimpotrivă, sporind veniturile agricultorilor. Transcatab susține că a dovedit că, ținând seama de contextul factual special din speță, acordurile dintre procesatori urmăreau atingerea obiectivelor prevăzute la articolul 33 CE. Aceste considerații, precum și celelalte intervenții ale Uniunii în sectorul tutunului ar fi dat naștere unei îndoieli justificate în rândul procesatorilor în ceea ce privește compatibilitatea comportamentelor în litigiu cu normele de concurență.

296 Potrivit Transcatab, reglementarea națională, în special Legea nr. 88/88, era de asemenea de natură să genereze un grad de incertitudine considerabil în ceea ce privește legalitatea comportamentelor în litigiu. În decizia atacată, Comisia ar fi trebuit să recunoască această circumstanță și în ceea ce privește procesatorii, astfel cum a procedat în ceea ce privește APTI și Unitab, cărora le-ar fi aplicat o sancțiune simbolică de 1 000 de euro.

297 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

— Aprecierea Tribunalului

298 Este necesar să se arate, mai întâi, că prezenta cauză se referă la participarea la o înțelegere orizontală, ai cărei membri au păstrat-o secretă mai mulți ani, cu privire la, în special, stabilirea prețurilor. Prin urmare, este vorba despre o încălcare vădită și foarte gravă a articolului 81 CE. În plus, în ceea ce privește întreprinderea în cauză, este vorba despre unul dintre principalii procesatori italieni de tutun brut care aparține unuia dintre cele mai mari grupuri de comercianți independenți de foi de tutun din lume. Prin urmare, este vorba despre o întreprindere care dispunea de resurse materiale și intelectuale care să îi permită aprecierea caracteristicilor cadrului său normativ și consecințele care pot decurge, în această privință, din comportamentul său, în special din punctul de vedere al normelor de concurență. În aceste condiții, nu se poate considera în mod rezonabil că Transcatab a putut avea îndoieli în legătură cu caracterul ilicit al comportamentului său (a se vedea în acest sens Hotărârile Groupe Danone/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 406, și Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 147 de mai sus, punctul 229).

299 În primul rând, în ceea ce privește în special Regulamentul nr. 26 invocat de Transcatab, trebuie să se arate că regulamentul menționat și în special articolul 2 din acesta stabilește o derogare de la aplicarea articolului 81 alineatul (1) CE acordurilor, deciziilor și practicilor care se referă la producția sau la comercializarea produselor

enumerate în anexa I la Tratatul CE, printre care în special tutunul brut, care sunt parte integrantă a unei organizări naționale a pieței sau care sunt necesare pentru realizarea obiectivelor prevăzute la articolul 33 CE.

300 Din jurisprudență reiese că, în ceea ce privește o derogare de la regula de aplicare generală a articolului 81 alineatul (1) CE, articolul 2 din Regulamentul nr. 26 trebuie interpretat în mod restrictiv. Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței constante, articolul 2 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 26, care prevede excepția invocată, se aplică numai dacă acordul în cauză favorizează realizarea tuturor obiectivelor prevăzute la articolul 33 CE. În sfârșit, astfel cum rezultă din chiar textul articolului 2 alineatul (1) prima teză din Regulamentul nr. 26, acordul în cauză trebuie să fie „necesar" pentru realizarea obiectivelor amintite (a se vedea Hotărârea FNCBV și alții/Comisia, punctul 254 de mai sus, punctul 199 și jurisprudența citată).

301 În primul rând, în această privință, trebuie să se constate că, în considerentele (303)-(313) ale deciziei atacate, Comisia a exclus în mod explicit aplicarea în prezenta speță a derogărilor de la articolul 81 alineatul (1) CE, prevăzute de articolul 2 din Regulamentul nr. 26. Transcatab nu contestă nici această analiză, nici concluzia la care ajunge Comisia, ci se limitează să susțină că reglementarea în cauză a dat naștere în percepția sa unei îndoieli rezonabile de care Comisia ar fi trebuit să țină seama.

302 În al doilea rând, este necesar să se arate că Regulamentul nr. 26 prevede la articolul 2 alineatele (2) și (3) o procedură specifică ce permite Comisiei să constate căror acorduri li se pot aplica derogările prevăzute la alineatul (2). Această procedură prevede, printre altele, consultarea de către Comisie a statelor membre și a întreprinderilor sau a asocierilor de întreprinderi interesate.

303 Or, niciun element din dosar nu arată că acordurile dintre procesatori au fost notificate Comisiei pentru obținerea unei exceptări în cadrul acestei proceduri specifice. De altfel, Transcatab nu susține că aceste acorduri au fost notificate Comisiei. În schimb, din anumite observații formulate în cadrul reuniunii APTI din 4 aprilie 2002 (a se vedea punctul 4 de mai sus) de către reprezentanții Dimon Italia reiese că acordurile respective nu au fost comunicate Comisiei, circumstanță care nu este contestată de Transcatab. În lipsa unei notificări și a unei proceduri oficiale, Transcatab nu poate susține că procesatorii aveau o îndoială în ceea ce privește posibilitatea ca acordurile lor să intre în domeniul de aplicare al derogării prevăzute de Regulamentul nr. 26. Pe de altă parte, într-un sistem precum cel prevăzut de Regulamentul nr. 26, este exclus ca operatorii privați să poată pretinde substituirea aprecierii lor în locul aprecierii Comisiei în ceea ce privește mijloacele cele mai potrivite pentru atingerea obiectivelor stabilite de articolul 33 CE și să întreprindă, astfel, inițiative nelegale care ar fi justificate de circumstanța că urmăreau aceste obiective.

304 În al treilea rând, din decizia atacată reiese că obiectivul înțelegerii era, încă de la început, în mod clar anticoncurențial [a se vedea, de exemplu, considerentul (111) al deciziei atacate]. Din împrejurările speței nu rezultă și, de altfel, nici Transcatab nu dovedește în vreun fel că procesatorii au urmărit să realizeze prin intermediul unor acorduri nelegale obiective stabilite de articolul 33 CE.

305 În această privință, Curtea a considerat că menținerea unei concurențe reale pe piețele produselor agricole face parte dintre obiectivele politicii agricole comune și ale organizării comune a piețelor relevante [a se vedea considerentul (311) al deciziei atacate și Hotărârea Curții din 9 septembrie 2003, Milk Marque și National Farmers' Union, C-137/00, Rec., p. I-7975, punctul 57]. Astfel, Transcatab nu poate susține că acordurile vădit anticoncurențiale, precum înțelegerea dintre procesatori în speță, urmăreau obiectivele prevăzute la articolul 33 alineatul (1) CE.

306 În lumina tuturor acestor considerații, este necesar să se concluzioneze că Transcatab nu poate susține în mod rezonabil că Regulamentul nr. 26 a determinat nașterea în percepția sa a unor îndoieli justificate în ceea ce privește caracterul ilicit al înțelegerii în cauză.

307 În al doilea rând, în ceea ce privește reglementarea națională, este necesar să se arate că, în considerentul (323) al deciziei atacate, Comisia a constatat că înțelegerea dintre procesatori ieșea din domeniul de aplicare al dispozițiilor Legii nr. 88/88, în măsura în care aceasta urmărea, în esență, stabilirea prețurilor de livrare maxime sau medii, precum și împărțirea cantităților și a furnizorilor, în timp ce legea menționată avea drept obiectiv garantarea unor prețuri minime agricultorilor.

308 Astfel, în măsura în care activitățile înțelegerii nu intrau sub incidența reglementării naționale, procesatorii nu puteau avea îndoieli în ceea ce privește caracterul ilicit al comportamentelor lor, întemeindu-se pe reglementarea amintită.

309 În aceste condiții, în lumina considerațiilor prezentate la punctul 298 de mai sus, este necesar să se concluzioneze că Comisia nu a săvârșit nicio eroare prin neacordarea reducerii amenzii în temeiul circumstanței atenuante în cauză.

310 În ceea ce privește critica invocată în replică, întemeiată pe pretinsa nemotivare în raport cu respingerea circumstanței atenuante în cauză, trebuie să se amintească faptul că, potrivit jurisprudenței constante, deși, în temeiul articolului 253 CE, Comisia are obligația să își motiveze deciziile prin menționarea elementelor de fapt de care depinde justificarea deciziei și considerațiile care au determinat-o să o adopte, această dispoziție nu impune luarea în discuție a tuturor aspectelor de fapt și de drept care ar fi fost analizate în cursul procedurii administrative (Hotărârea Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia, punctul 173 de mai sus, punctele 14 și 15, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Fiskeby Board/Comisia, T-319/94, Rec., p. II-1331, punctul 127).

311 Astfel, nu se poate întemeia niciun argument pe faptul că, în partea deciziei atacate consacrate circumstanțelor atenuante, Comisia nu a furnizat explicații cu privire la motivele pentru care apreciase a nu fi necesar să rețină anumite elemente invocate în acest sens de Transcatab în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile. De altfel, se impune constatarea că, în considerentele (303)-(324) ale deciziei atacate, Comisia a analizat atât impactul Regulamentului nr. 26, cât și al reglementării naționale.

Cu privire la diferența de tratament în raport cu cazul Tutun brut – Spania

— Argumentele părților

312 Transcatab afirmă că neaplicarea de către Comisie a circumstanței atenuante în cauză într-un context juridic atât de confuz precum cel din speță a generat o diferență de tratament considerabilă între procesatorii italieni și procesatorii spanioli. În această privință, motivarea deciziei atacate ar fi în mod vădit ilogică în sensul că aceasta nu ar fi ținut seama de anumite considerații reținute în cazul Tutun brut – Spania, care ar fi analog prezentei spețe. În special, în cazul spaniol, Comisia considerase că contextul juridic și comportamentul autorității publice erau de natură să genereze o incertitudine, astfel încât acestea justificau aplicarea unei reduceri cu 40 % a amenzii nu numai în ceea ce privește asociațiile profesionale, ci și în privința procesatorilor individuali.

313 În schimb, în speță, într-o situație practic identică, Comisia ar fi concluzionat că înțelegerea procesatorilor intra în totalitate sub incidența articolului 81 CE, în măsura în care aceasta urmărea, în esență, stabilirea prețurilor maxime sau medii, în timp ce Legea nr. 88/88 stabilea prețuri minime. Or, în cazul Tutun brut – Spania, legea ar fi prevăzut de asemenea numai stabilirea unor prețuri minime.

314 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

— Aprecierea Tribunalului

315 Prin intermediul prezentei critici, Transcatab invocă o încălcare a principiului egalității de tratament, care constă în faptul că, într-un caz analog celui din speță, mai precis cazul Tutun brut – Spania, Comisia ar fi aplicat circumstanța atenuantă în cauză în privința procesatorilor.

316 În această privință, s-a amintit deja la punctele 202 și 264 de mai sus că, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv.

317 În speță, o comparație între cele două decizii în cauză în ceea ce privește incidența cadrului legislativ național referitor la practicile contestate arată că aceste două situații sunt caracterizate de diferențe semnificative. În special, din cuprinsul considerentului (52) și următoarele, al considerentului (349) și următoarele și al considerentelor (426)-(429), (437) și (438) ale deciziei adoptate în cazul Tutun brut – Spania reiese

că, în Spania, autoritățile publice au jucat un rol important în negocierea acordurilor dintre producători și procesatori, fiind vorba despre negocieri considerate „publice". În Spania exista chiar o „practică la nivel de minister [prin care se urmărea] autorizarea și incitarea părților să negocieze la nivel colectiv condițiile de achiziție și de vânzare ale tutunului, inclusiv prețurile" [considerentul (60) al Deciziei adoptate în cazul Tutun brut – Spania]. Comisia a dedus de aici că „negocierile publice dintre reprezentanții producătorilor și procesatori determina[seră], cel puțin într-o anumită măsură, cadrul (mai ales în privința ocaziilor de a se pune de acord și de a adopta o poziție comună) în care procesatorii putu[seră] să își dezvolte, pe lângă poziția comună pe care o vor adopta în cadrul negocierilor publice, strategia secretă cu privire la prețurile de livrare medii (maxima) și cu privire la cantități" [considerentul (438) al Deciziei adoptate în cazul Tutun brut – Spania]. Comisia a acordat în principal pentru acest motiv o reducere cu 40 % a cuantumului de bază al amenzilor aplicate procesatorilor spanioli.

318 Or, se impune constatarea că, în prezenta cauză, autoritățile publice nu au jucat un astfel de rol în negocierile dintre procesatori și producători.

319 Prin urmare, Transcatab nu poate susține că, prin neaplicarea circumstanței atenuante în discuție, Comisia a încălcat principiul egalității de tratament.

320 În sfârșit, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe o motivare ilogică, se impune constatarea că Transcatab se limitează să efectueze o trimitere foarte generală la Decizia adoptată în cazul Tutun brut – Spania, fără a preciza care ar fi considerațiile care nu au fost reținute în decizia atacată și care ar face ca motivarea acestei decizii să fie ilogică.

321 Prin urmare, al treilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins în întregime.

Cu privire la al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe cooperarea efectivă a Transcatab în cadrul procedurii

Argumentele părților

322 În primul rând, Transcatab subliniază că Comisia ar fi trebuit să îi aplice circumstanța atenuantă prevăzută la punctul 3 a șasea liniuță din liniile directoare referitoare la cooperarea efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea. Transcatab susține că colaborarea sa cu Comisia a fost totală pe parcursul întregii proceduri și a depășit colaborarea necesară în cadrul Comunicării privind cooperarea. Aceasta se referă în mod special la declarațiile spontane ale directorului său general și ale directorului său de achiziții în ceea ce privește funcționarea înțelegerii, precum și la evaluarea pozitivă a cooperării sale realizată de funcționarii Comisiei care au efectuat verificări. În plus, Comisia ar fi redus deja, în diferite precedente, cuantumul inițial al amenzii pe care intenționa să o aplice, ținând seama de atitudinea cooperantă a întreprinderii.

323 În al doilea rând, Transcatab susține că, neaplicând în ceea ce o privește circumstanța atenuantă respectivă, și însă, în schimb, aplicând-o în ceea ce privește Deltafina, Comisia ar fi încălcat principiul egalității de tratament. Comisia ar fi acordat Deltafina o reducere de 50 % pentru cooperarea sa, ținând seama de faptul că nicio reducere a amenzii nu îi fusese acordată în sensul Comunicării privind cooperarea. Cu toate acestea, din decizia atacată ar reieși că Deltafina nu și-ar fi respectat obligațiile de cooperare care decurg din aplicarea Comunicării privind cooperarea. Astfel, o întreprindere care nu își respectă obligația de cooperare ar fi obținut o reducere mai importantă a amenzii sale decât cea obținută de Transcatab, care, dimpotrivă, ar fi cooperat în mod constant și într-o manieră cu mult mai semnificativă decât ceea ce ar fi fost strict necesar. O asemenea atitudine ar anula efectul de stimulare al Comunicării privind cooperarea.

324 Potrivit Transcatab, faptul că Deltafina și-a încălcat în mod voluntar obligația de cooperare nu ar face ca situația sa să fie excepțională. Astfel, potrivit Transcatab, ar fi existat două posibilități: fie sistemul Comunicării privind cooperarea și circumstanța atenuantă întemeiată pe cooperare pot coexista și, în acest caz, Comisia ar fi redus în mod corect amenda Deltafina, însă în această situație ar fi trebuit, din motive de echitate, să aplice același tratament și Transcatab, care ar fi cooperat cel puțin la fel de mult ca Deltafina, fie cele două sisteme nu pot coexista și, în acest caz, aplicarea circumstanței atenuante Deltafina ar fi, în speță, exclusă, dat fiind că aceasta a fost prima întreprindere care a invocat aplicarea Comunicării privind cooperarea.

325 În subsidiar, Transcatab solicită să îi acorde o reducere suplimentară a amenzii sale, într-o măsură cel puțin egală cu cea acordată Deltafina, în temeiul colaborării sale totale, în afara sistemului Comunicării privind cooperarea.

326 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

327 În ceea ce privește prima critică a Transcatab, trebuie amintit că, potrivit punctului 3 a șasea liniuță din liniile directoare, cuantumul de bază al unei amenzi poate fi redus ca urmare a cooperării efective a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea.

328 Potrivit jurisprudenței, această circumstanță atenuantă specifică nu se aplică decât încălcărilor care nu intră în domeniul de aplicare al Comunicării privind cooperarea (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 380).

329 În această privință, trebuie subliniat că aplicarea punctului 3 a șasea liniuță din liniile directoare nu poate avea consecința de a priva Comunicarea privind cooperarea de efectul său util. Astfel, se impune constatarea că Comunicarea privind cooperarea stabilește cadrul pentru recompensarea cooperării în ancheta Comisiei a întreprinderilor care fac sau au făcut parte din înțelegeri secrete care afectează Uniunea. Din textul și din structura comunicării menționate rezultă, așadar, că întreprinderile pot, în principiu, să obțină o reducere a amenzii în temeiul cooperării acestora numai dacă îndeplinesc condițiile stricte prevăzute de comunicarea respectivă.

330 Prin urmare, în vederea menținerii efectului util al Comunicării privind cooperarea, Comisia poate acorda o reducere a amenzii unei întreprinderi în temeiul punctului 3 a șasea liniuță din liniile directoare, numai în situații excepționale. O astfel de situație se regăsește în special în cazul în care, deși o întreprindere depășește obligația sa legală de a coopera fără a avea, cu toate acestea, dreptul la o reducere a amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea, pentru Comisie cooperarea acesteia prezintă o utilitate obiectivă.

331 În speță, din considerentele (493)-(498) reiese că Comisia a evaluat, în cadrul Comunicării privind cooperarea, probele furnizate de Transcatab, precum și atitudinea și durata cooperării pe tot parcursul procedurii. În această privință, trebuie amintit că Comisia dispune de o marjă de apreciere largă pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi (Hotărârea Curții din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 88).

332 Întrucât Transcatab a fost a doua întreprindere, după Mindo, care a îndeplinit condițiile prevăzute de Comunicarea privind cooperarea pentru o reducere a amenzii, Comisia i-a acordat, pe baza evaluării cooperării furnizate, o reducere a amenzii sale de 30 % în temeiul comunicării menționate, mai precis o reducere care se situează la nivelul maxim al intervalului prevăzut de Comunicarea privind cooperarea pentru cea de a doua întreprindere care îndeplinește condițiile necesare pentru reducere.

333 Astfel, se impune constatarea că Comisia a luat în considerare cooperarea furnizată de Transcatab în cadrul Comunicării privind cooperarea. Pe de altă parte, nu se poate contesta că, în speță, este vorba despre o înțelegere și, în consecință, despre o încălcare care intră în domeniul de aplicare al comunicării menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 88 de mai sus, punctul 381).

334 În plus, Transcatab nu a demonstrat în niciun mod existența, în speță, a unor situații excepționale care să justifice luarea în considerare a cooperării sale în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea și, astfel, o aplicare a circumstanței atenuante prevăzute la punctul 3 a șasea liniuță din liniile directoare. Astfel, circumstanțele invocate de Transcatab, precum declarațiile spontane sau evaluarea pozitivă a cooperării sale, nu constituie elemente care să poată justifica aplicarea circumstanței atenuante amintite în speță.

335 În ceea ce privește a doua critică invocată de Transcatab, întemeiată pe pretinsa încălcare a principiului egalității de tratament, având în vedere aplicarea în privința Deltafina a circumstanței atenuante respective, nici aceasta nu poate fi admisă.

336 S-a amintit deja că, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament nu este încălcat decât atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situații diferite sunt tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea punctele 202, 264 și 316 de mai sus).

337 Or, se impune constatarea că, în speță, situația Deltafina nu este comparabilă cu cea a Transcatab. Astfel, Deltafina a fost prima întreprindere care a contactat Comisia și a solicitat acordarea imunității în temeiul Comunicării privind cooperarea, în timp ce Transcatab a fost a treia întreprindere care a prezentat o cerere Comisiei în temeiul aceleiași comunicări. Astfel, după ce a acordat Deltafina imunitatea condiționată în temeiul comunicării menționate, Comisia, constatând o încălcare de către aceasta a obligației sale de cooperare la care era supusă ca solicitant al imunității, a decis la încheierea procedurii să nu îi acorde imunitatea definitivă. Comisia a apreciat că nu trebuia să i se acorde Deltafina nicio reducere a amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea, care, potrivit Comisiei, nu îi mai era aplicabilă. Pentru acest motiv, Comisia a considerat că situația Deltafina prezenta caracteristici excepționale care să justifice acordarea unei reduceri în temeiul circumstanței atenuante în cauză.

338 Din aceste considerații rezultă că situația Deltafina și cea a Transcatab erau foarte diferite în ceea ce privește aprecierea cooperării lor, astfel încât aceasta din urmă nu poate invoca o încălcare a principiului egalității de tratament care constă în faptul că Comisia nu i-a aplicat circumstanța atenuantă întemeiată pe cooperarea efectivă în cursul procedurii administrative.

339 Prin urmare, al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins.

Cu privire la al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe inexistența unui precedent cu privire la piața tutunului brut în momentul în care Comisia și-a început verificările

Argumentele părților

340 Transcatab susține că Comisia ar fi trebuit să ia în considerare ca circumstanță atenuantă faptul că, în momentul în care a inițiat procedura în speță, nu exista niciun precedent cu privire la piața tutunului brut. Comisia ar fi respins aplicarea acestei circumstanțe atenuante fără a furniza nicio informație în decizia atacată, încălcându-și astfel obligația de motivare. În susținerea argumentului invocat, Transcatab citează mai multe precedente.

341 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

342 Liniile directoare nu prevăd în mod expres nicio circumstanță atenuantă referitoare la inexistența precedentelor cu privire la piața vizată de încălcare. Ultima liniuță a punctului 3 din liniile directoare prevede totuși posibilitatea Comisiei de a ține seama de alte circumstanțe decât cele prevăzute la liniuțele anterioare pentru a acorda o reducere a cuantumului de bază al amenzii.

343 În această privință, trebuie amintit că Comisia dispune de o marjă de apreciere în ceea ce privește aplicarea circumstanțelor atenuante (Hotărârea Mannesmannröhren-Werke/Comisia, punctul 143 de mai sus, punctul 307). În plus, Tribunalul a statuat că Comisia nu este obligată să reducă amenzile atunci când aceasta acționează pentru prima dată într-un sector specific (Hotărârea Tribunalului din 20 noiembrie 2005, SNCZ/Comisia, T-52/02, Rec., p. II-5005, punctul 84).

344 Or, se impune constatarea că Transcatab nu dovedește motivul pentru care Comisia ar fi săvârșit o eroare prin faptul că nu a considerat că inexistența unui precedent în sectorul tutunului trebuia să o determine să reducă amenda aplicată Transcatab. Transcatab se limitează exclusiv să se refere la o serie de cazuri în care Comisia ar fi ținut seama drept circumstanță atenuantă de faptul că articolul 81 CE nu a fost încă aplicat niciodată în sectorul care face obiectul amenzii.

345 Totuși, în această privință, trebuie amintit că simplul fapt că, în practica sa decizională anterioară, Comisia a apreciat că anumite elemente constituie circumstanțe atenuante pentru a determina cuantumul amenzii nu înseamnă că aceasta este obligată să transpună aceeași apreciere într-o decizie ulterioară (Hotărârile Mayr-Melnhof/Comisia, punctul 291 de mai sus, punctul 368, și LR AF 1998/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 337).

346 În ceea ce privește critica întemeiată pe nemotivare, s-a amintit deja la punctele 310 și 311 de mai sus că articolul 253 CE nu impune Comisiei să ia în discuție toate elementele de fapt și de drept care nu au fost examinate în cursul procedurii administrative și că, astfel, nu se poate întemeia niciun argument pe faptul că, în partea deciziei atacate consacrată circumstanțelor atenuante, Comisia nu a furnizat explicații cu privire la motivele pentru care apreciase că nu trebuia să rețină anumite elemente invocate de Transcatab în acest temei.

347 În lumina acestor considerații, al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv trebuie de asemenea respins.

Cu privire la al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la caracteristicile socio-economice ale sectorului tutunului brut în Italia și criza din acest sector

Argumentele părților

348 Transcatab susține că Comisia ar fi trebuit să reducă amenda în temeiul punctului 5 litera (b) din liniile directoare, ținând seama de contextul de criză a pieței italiene și de presiunile la care erau supuși procesatorii din partea intermediarilor, inclusiv prin activități nelegale. Un context economic și social atât de deosebit ar fi determinat necesitatea luării unor măsuri pentru supraviețuirea întreprinderilor din domeniul procesării. Mai multe documente ar demonstra presiunile enorme la care erau supuși procesatorii și „intimidările teribile și amenințările" pe care le suportau. În plus, comportamentul procesatorilor ar fi corespuns necesității de a se opune puterii intermediarilor. Procesatorii nu ar fi putut rezista acestei situații decât grație înțelegerilor cu un efect descurajator real. Comisia ar fi trebuit să ia în considerare această situație prin acordarea unei reduceri a amenzii.

349 În plus, în perioada analizată, Transcatab, ca, de altfel, și alți procesatori care își desfășoară activitatea în Italia, ar fi suferit pierderi constante și importante și ar fi intrat în lichidare. Aceste constatări ar demonstra că înțelegerile nu au avut drept scop decât să constituie remedii pentru criza din cadrul sectorului și să garanteze supraviețuirea acestuia.

350 Transcatab susține că, în Decizia 2003/600/CE a Comisiei din 2 aprilie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] (Cazul COMP/C.38.279/F3 – Carne de vită și de mânzat din Franța) [JO L 209, p. 12, considerentele (180)-(185)], aceasta a considerat că criza din cadrul sectorului justifica o reducere a amenzii cu 60 %. Particularitățile pieței relevante ar fi fost, de altfel, luate în considerare în jurisprudență

și în alte precedente. În plus, potrivit Transcatab, punctul 5 litera (b) din liniile directoare nu ar trebui să fie aplicat decât în cazuri excepționale. Expresia „ar trebui să se țină seama" ar demonstra, astfel, că Comisia nu ar avea o marjă de apreciere în ceea ce privește luarea în considerare a elementelor care sunt menționate.

351 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

352 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că nu se impune Comisiei să considere circumstanță atenuantă starea financiară defavorabilă a sectorului în discuție (a se vedea Hotărârea din 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, punctul 224 de mai sus, punctul 345 și jurisprudența citată, Hotărârea Tribunalului din 29 noiembrie 2005, Heubach/Comisia, T-64/02, Rec., p. II-5137, punctul 139, și Hotărârea Tribunalului Wieland-Werke și alții/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 227). Astfel, s-a arătat că, în general, cartelurile iau naștere în momentul în care un sector cunoaște dificultăți. Astfel, dacă s-ar urma raționamentul Transcatab, amenda ar trebui redusă în cvasitotalitatea cartelurilor (a se vedea în acest sens Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 510, Hotărârea din 12 septembrie 2007, Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 188 de mai sus, punctul 207, și Hotărârea Wieland-Werke și alții/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 227).

353 Desigur, este adevărat că, în practica decizională a Comisiei, crizele structurale au fost considerate uneori circumstanțe atenuante. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței citate la punctul anterior, luarea în considerare de către Comisie, în cauzele precedente, a situației economice a sectorului drept circumstanță atenuantă nu înseamnă că aceasta trebuie în mod necesar să continue să respecte această practică (Hotărârea din 12 septembrie 2007, Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 188 de mai sus,

punctul 208, și Hotărârea Wieland-Werke și alții/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 227).

354 Astfel, Transcatab nu poate pretinde că se impunea Comisiei să reducă amenda din cauza situației de criză a pieței italiene a tutunului brut.

355 În plus, în temeiul jurisprudenței menționate la punctele 352 și 353 de mai sus, precum și a celei menționate la punctele 162 și 346 de mai sus, este necesar să se considere că trimiterea la Decizia 2003/600 nu este relevantă. În orice caz, trebuie să se arate că Comisia a explicat că situația în care a fost adoptată această decizie era diferită în mod considerabil de cea din speță, întrucât, în cazul cărnii de vită și de mânzat din Franța, comportamentul imputat răspundea unei crize neprevăzute care rezulta dintr-o reducere dramatică a cererii, ca urmare a unor factori total independenți de situația economică a sectorului, în timp ce, în speță, dificultățile din cadrul sectorului existau de multă vreme și erau în mare parte de natură structurală.

356 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe faptul că comportamentul procesatorilor ar fi răspuns cerinței de a se opune puterii intermediarilor, Comisia a explicat în considerentele (289) și (290) ale deciziei atacate motivele pentru care a respins acest argument. În special, în considerentul (289) al deciziei atacate, Comisia a afirmat în mod întemeiat că nu revenea întreprinderilor să ia măsuri contrare articolului 81 alineatul (1) CE pentru a compensa practici pe care le consideră, în mod eronat sau în mod întemeiat, nelegale.

357 În plus, se impune constatarea că Transcatab nu a dovedit „teribilele intimidări sau amenințări” la care susține că a fost supusă. Astfel, după cum arată Comisia, documentul nr. 2573 din dosar pe care l-a invocat este doar un proces-verbal întocmit de reprezentanții Dimon Italia al unei reuniuni care a avut loc în 1997, în special între Deltafina, Transcatab și APTI, cu privire la tutunul produs nesupus cotei și

necesitatea autorităților de a lua inițiative corespunzătoare pentru a asigura comercializarea acestuia. Documentul amintit menționează numai posibilitatea de a exista proteste din partea agricultorilor din cauza dificultăților din cadrul sectorului lor. Totuși, nu rezultă din acest document că eventualele proteste în discuție, despre care nu există nicio dovadă că au avut loc în mod efectiv, au fost îndreptate în mod necesar împotriva procesatorilor. Or, simpla posibilitate a existenței unor proteste nu poate constitui o situație excepțională de criză care să justifice comportamente contrare articolului 81 CE. În plus, raportul comisiei de anchetă parlamentară invocat de Transcatab nu menționează niciun fapt specific referitor la activități nelegale pe piața tutunului și nu este, așadar, pertinent în acest context.

358 În sfârșit, argumentul întemeiat pe situația financiară a Transcatab a fost analizat și respins prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv.

359 Prin urmare, este necesar să se respingă și al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv și, în consecință, acest motiv în întregime.

5. *Cu privire la al cincilea motiv, referitor la aplicarea Comunicării privind cooperarea*

Argumentele părților

360 În primul rând, Transcatab susține că, întrucât a considerat că Comunicarea privind cooperarea nu era aplicabilă în ceea ce o privește pe Deltafina, Comisia ar fi trebuit să o trateze ca fiind prima societate care urmează să beneficieze de reducerea amenzii.

361 În al doilea rând, Transcatab susține că, în aplicarea punctului 23 al doilea paragraf din Comunicarea privind cooperarea, aceasta nu ar fi trebuit să fie sancționată pentru comportamentele sale în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002. Astfel, ar fi fost prima întreprindere care a informat Comisia cu privire la existența unor acorduri încheiate în această perioadă. Contribuția sa ar fi fost extrem de detaliată, decisivă și completă. Înainte ca Transcatab să furnizeze informații, Comisia ar fi avut la dispoziție numai câteva informații furnizate de Deltafina și de Dimon. Transcatab menționează mai multe exemple de informații prezentate pentru fiecare an în cursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002.

362 Astfel, în ceea ce privește această perioadă, Transcatab ar fi furnizat „elemente de probă cu privire la fapte necunoscute de Comisie anterior" și aceste fapte ar fi avut o „incidență directă asupra gravității sau a duratei" înțelegerii în sensul punctului 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea. Acest paragraf ar avea drept finalitate să permită Comisiei să compenseze procentajul de reducere pe care o întreprindere riscă să nu îl obțină, întrucât a fost în întârziere în raport cu concurenții săi din cauza timpului consacrat redactării unei declarații complete.

363 Comisia solicită respingerea argumentelor invocate de Transcatab.

Aprecierea Tribunalului

Cu privire la calitatea de primă societate care urmează să beneficieze de reducerea amenzii

364 Trebuie amintit că condițiile de admisibilitate a acțiunilor constituie cauze de inadmisibilitate de ordine publică pe care instanța Uniunii trebuie să le invoce din oficiu dacă este cazul (a se vedea Hotărârea Honeywell/Comisia, punctul 132 de mai

sus, punctul 53 și jurisprudența citată; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Curții din 29 noiembrie 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall și alții/Comisia, C-176/06 P, nepublicată în Repertoriu, punctul 18).

365 Astfel cum s-a amintit la punctele 131 și 132 de mai sus, în temeiul articolului 21 din Statutul Curții și al articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, cererea introductivă trebuie să cuprindă, printre altele, „obiectul litigiului" și „expunerea sumară a motivelor invocate". În plus, potrivit articolului 48 alineatul (2) din regulamentul menționat, „[i]nvocarea de motive noi pe parcursul procesului este interzisă, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care au apărut în cursul procedurii". Din aceste dispoziții rezultă că orice motiv care nu este dezvoltat suficient în cererea de sesizare a instanței trebuie să fie considerat inadmisibil. În plus, expunerea sumară a motivelor reclamantului trebuie să fie suficient de clară și de precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului, să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații (Hotărârea Tribunalului din 24 februarie 2000, ADT Projekt/Comisia, T-145/98, Rec., p. II-387, punctul 66, și Hotărârea Tribunalului din 16 martie 2004, Danske Busvognmænd/Comisia, T-157/01, Rec., p. II-917, punctul 45). Cerințe similare sunt impuse atunci când o obiecție este invocată în susținerea unui motiv (Hotărârea din 14 mai 1998, Mo och Domsjö/Comisia, T-352/94, Rec., p. II-1989, punctul 333).

366 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe consacrate, în vederea garantării securității juridice și a bunei administrări a justiției, este necesar, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care aceasta se întemeiază să rezulte, cel puțin sumar, în mod coerent și comprehensibil din chiar textul cererii introductive (Hotărârea Honeywell/Comisia, punctul 132 de mai sus, punctul 56). În această privință, în cazul în care conținutul cererii introductive poate fi susținut și completat cu privire la aspecte specifice prin trimiteri la anumite pasaje din înscrisurile anexate, o trimitere globală la alte înscrisuri, chiar anexate la cererea introductivă, nu poate suplini absența elementelor esențiale ale argumentării în drept, care, în temeiul dispozițiilor menționate anterior, trebuie să figureze în cererea introductivă (Ordonanța Tribunalului din 21 mai 1999, Asia Motor France și alții/Comisia,

T-154/98, Rec., p. II-1703, punctul 49). În plus, nu este de competența Tribunalului să cerceteze și să identifice în anexe motivele și argumentele care ar putea fi considerate temei al acțiunii, anexele având o funcție pur probatorie și de instrument (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 7 mai 2009, NVV și alții/Comisia, T-151/05, Rep., p. II-1219, punctul 61 și jurisprudența citată).

367 În speță, prezentarea prezentei critici este foarte sumară, Transcatab consacrându-i doar o singură frază în cadrul cererii introductive.

368 Admițând totodată că această critică era prezentată în mod laconic, Transcatab a clarificat în ședință conținutul acesteia. În esență, Transcatab susține că, în cazul în care Tribunalul trebuie să rețină că Comunicarea privind cooperarea nu era aplicabilă în ceea ce o privește pe Deltafina și, astfel, că Mindo trebuia considerată prima întreprindere care urma să beneficieze de imunitate la amenzi în locul Deltafina, aceasta ar fi trebuit să fie considerată – pe baza unui fel de „efect de domino" – prima societate care urma să beneficieze de reducerea amenzii potrivit punctului 23 primul paragraf litera (b) din Comunicarea privind cooperarea. În consecință, reducerea amenzii acordate Transcatab de către Comisie ar trebui majorată.

369 În această privință, se impune constatarea că admiterea argumentului invocat de Transcatab presupune, în primul rând, ca Mindo să fi introdus o acțiune împotriva deciziei atacate în fața Tribunalului, în al doilea rând, că aceasta a invocat un motiv întemeiat pe faptul că ar trebui considerată beneficiar al imunității la amenzi în locul Deltafina, în aprecierea neaplicării Comunicării privind cooperarea în ceea ce o privește pe aceasta din urmă, și, în al treilea rând, că Tribunalul admite acest motiv în cauza referitoare la Mindo.

370 Astfel, critica Transcatab se întemeiază pe o trimitere implicită la un motiv eventual invocat într-o altă cauză și la care nici nu s-a făcut trimitere în mod explicit. În plus, o asemenea critică nu poate fi admisă decât dacă motivul invocat eventual de Mindo în cealaltă cauză este admis de Tribunal.

371 Or, ar însemna să se permită eludarea cerințelor imperative ale articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, amintite la punctul 365 de mai sus, în loc să se dispună admisibilitatea motivelor care nu au fost dezvoltate suficient în cerere, dar care fac trimitere la motive invocate în mod ipotetic de un terț într-o altă cauză, la care s-ar face trimitere în mod implicit în cererea introductivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Honeywell/Comisia, punctul 132 de mai sus, punctul 64).

372 În orice caz, din jurisprudența Curții reiese că Tribunalul este obligat să respingă drept inadmisibil un capăt de cerere care îi este prezentat în condițiile în care elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază acest capăt de cerere nu reies în mod coerent și comprehensibil din chiar textul cererii introductive, lipsa unor astfel de elemente în cererea introductivă neputând fi compensată prin prezentarea lor în cadrul ședinței (Hotărârea Curții din 18 iulie 2006, Rossi/OAPI, C-214/05 P, Rec., p. I-7057, punctul 37).

373 În lumina tuturor acestor considerații, critica în cauză trebuie considerată inadmisibilă.

Cu privire la punctul 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea

374 În ceea ce privește argumentul invocat de Transcatab întemeiat pe faptul că, în temeiul punctului 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea, aceasta nu ar fi trebuit să fie sancționată pentru comportamentul său, pe perioada 1999-2002, în calitate de primă întreprindere care a informat Comisia cu privire la existența acordurilor încheiate în perioada respectivă, este necesar să se reamintească faptul că, potrivit acestei dispoziții, „dacă o întreprindere furnizează probe de fapt care anterior nu au fost luate în considerare de Comisie și care au o incidență directă asupra gravității sau

a duratei presupusei înțelegeri, Comisia nu ține seama de aceste fapte pentru a stabili cuantumul amenzii aplicate întreprinderii care le-a furnizat".

375 De asemenea, trebuie amintit că, în cadrul aprecierii cooperării furnizate de membrii unei înțelegeri, doar o eroare vădită de apreciere a Comisiei poate fi cenzurată, întrucât aceasta dispune de o largă marjă de apreciere pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, punctul 331 de mai sus, punctul 88).

376 Astfel, în primul rând, trebuie să se clarifice domeniul de aplicare al punctului 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea și, în al doilea rând, să se verifice dacă, în temeiul acestei dispoziții, Comisia a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin sancționarea Transcatab pentru comportamentul său pe perioada 1999-2002.

377 Este necesar, mai întâi, să se respingă interpretarea propusă de Transcatab, conform căreia punctul 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea ar avea ca finalitate să permită Comisiei să compenseze procentul de reducere pe care o întreprindere riscă să nu îl obțină pentru că a fost în întârziere în raport cu concurenții săi din cauza timpului consacrat redactării unei declarații complete (a se vedea punctul 362 de mai sus). O asemenea interpretare este contrară logicii din Comunicarea privind cooperarea, în măsura în care aceasta ar pune în pericol obiectivul principal al sistemului instituit de această comunicare, și anume acela de a încuraja membrii înțelegerii să „trădeze" cartelul și să coopereze cu Comisia.

378 Într-adevăr, din preambulul Comunicării privind cooperarea reiese că logica acestei comunicări este de a încuraja întreprinderile care participă la înțelegeri ilegale să coopereze cu Comisia în cadrul luptei împotriva cartelurilor pentru motivul că

înțelegerile de acest tip reprezintă practici care fac parte din cele mai grave restrângeri ale concurenței. În acest context, pentru a favoriza această cooperare, Comisia are în vedere un sistem care urmărește să acorde întreprinderilor care cooperează cu ea fie imunitate, fie reduceri ale amenzilor pe care acestea riscă să le primească.

379 Or, această logică presupune că efectul urmărit de Comunicarea privind cooperarea este de a crea un climat de incertitudine în cadrul înțelegerilor prin încurajarea de a dezvălui Comisiei existența acestora. Această incertitudine rezultă tocmai din faptul că participanții la înțelegere știu că numai unul dintre ei va putea beneficia de imunitatea la amenzi prin denunțarea celorlalți participanți la încălcare, expunându-i astfel riscului de a li se aplica amenzi. În cadrul acestui sistem și potrivit aceleiași logici, se presupune că întreprinderile care se oferă cel mai rapid să coopereze beneficiază de reduceri mai importante ale amenzilor care le-ar fi aplicate în caz contrar decât cele acordate întreprinderilor mai puțin rapide în cooperare.

380 Ordinea cronologică și rapiditatea cooperării oferite de membrii cartelului constituie, prin urmare, elemente fundamentale ale sistemului instituit de Comunicarea privind cooperarea.

381 Or, interpretarea privind finalitatea unei dispoziții din Comunicarea privind cooperarea trebuie să fie conformă logicii proprii a acestei comunicări. În această perspectivă, punctul 23 ultimul paragraf din comunicarea menționată trebuie să fie interpretat în sensul că urmărește să recompenseze o întreprindere, chiar dacă aceasta nu a fost prima care a prezentat cererea de imunitate privind înțelegerea respectivă, dar este prima care furnizează Comisiei probe de fapt care nu au fost luate în considerare de Comisie și care au o incidență directă asupra gravității sau a duratei înțelegerii. Cu alte cuvinte, dacă elementele de probă furnizate de o întreprindere se referă la fapte care permit Comisiei să își modifice aprecierea pe care o are, la momentul respectiv,

cu privire la gravitatea sau la durata înțelegerii, întreprinderea care furnizează aceste elemente de probă este recompensată prin imunitate privind aprecierea faptelor pe care aceste elemente de probă pot să le demonstreze.

382 Astfel, punctul 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea nu se referă la cazurile în care o întreprindere a furnizat pur și simplu elemente de probă noi sau mai complete cu privire la fapte în privința cărora Comisia este deja informată. Paragraful respectiv nu se aplică nici în cazurile în care o întreprindere aduce la cunoștință fapte noi care, cu toate acestea, nu sunt în măsură să modifice aprecierea Comisiei cu privire la gravitatea sau la durata înțelegerii. Această dispoziție se aplică, în schimb, exclusiv în cazurile în care sunt întrunite două condiții: în primul rând, întreprinderea în cauză este prima care dovedește fapte necunoscute de Comisie anterior, în al doilea rând, aceste fapte, având o incidență directă asupra gravității sau a duratei presupusei înțelegeri, permit Comisiei să ajungă la noi concluzii referitoare la încălcare.

383 Prin urmare, este necesar să se verifice, având în vedere aceste considerații, dacă a fost săvârșită o eroare de către Comisie prin sancționarea Transcatab pentru comportamentul său pe parcursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002. În această privință, este necesar să se sublinieze, în primul rând, că, în considerentul (497) al deciziei atacate, Comisia a afirmat în mod explicit că îi erau cunoscute toate faptele în privința cărora Transcatab îi furnizase elemente de probă și, în al doilea rând, că, în cadrul prezentei critici, argumentele invocate de Transcatab se referă numai la durata înțelegerii. În schimb, acestea nu se referă la fapte care au avut o posibilă incidență asupra gravității încălcării.

384 Din dosar reiese că, de la introducerea cererii de imunitate de către Deltafina, la 19 februarie 2002, Comisia avea cunoștință de faptul că înțelegerea începuse în 1995 și durase până în 2001. Într-adevăr, în cererea sa de imunitate, Deltafina, pe de o parte, admisese în mod explicit acest fapt și, pe de altă parte, prezentase opt note olografe referitoare la întâlniri și la discuții între operatori privind anul 1999, două note

ologrefe privind anul 2000 și alte două privind anul 2001. Pe de altă parte, trebuie să se sublinieze că Transcatab se limitează să afirme că a fost prima care a furnizat elemente de probă ale mai multor acorduri și contacte existente între procesatori pe parcursul acestei perioade. Ea nu afirmă, în schimb, că Comisia nu era deja la curent cu privire la faptul că înțelegerea dintre procesatori era operațională pe parcursul perioadei cuprinse între 1999 și 2002.

385 În plus, o analiză detaliată a deciziei atacate arată de asemenea că Comisia și-a întemeiat decizia pe mai multe informații cu privire la contactele existente între procesatorii care proveneau de la Deltafina și de la Dimon Italia și, astfel, indiferent de informațiile furnizate de Transcatab.

386 În ceea ce privește, în special, anul 1999, reiese din decizia atacată că Deltafina a oferit mai multe precizări cu privire la contactele existente între procesatori în decursul acestui an, de exemplu, la considerentele (159) (nota de subsol 181), (195) (nota de subsol 206), (199) (nota de subsol 212) și (200) (nota de subsol 214). Or, din toate aceste note de subsol reiese că Deltafina descrisese conținutul reuniunilor în declarații prezentate anterior formulării cererii de reducere a amenzii de către Transcatab.

387 Cu privire la extinderea înțelegerii la producția excedentară, din decizia atacată reiese că respectivele considerente (144) și (148) au fost redactate pe baza unor informații oferite de Deltafina. Comisia a precizat în duplică faptul că aceste considerente se întemeiază pe documente prezentate de Deltafina la 22 februarie 2002, cu alte cuvinte, și de această dată înainte de formularea cererii de reducere a amenzii de către Transcatab. Faptul că această extindere a fost formalizată ulterior într-un acord prezentat de Transcatab nu schimbă cu nimic aprecierea prezentei critici invocate de Transcatab din perspectiva punctului 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea.

388 În ceea ce privește anul 2000, considerentele (203) (nota de subsol 216) și (204) (nota de subsol 218) ale deciziei atacate arată că Deltafina a furnizat mai multe elemente de probă cu privire la contactele dintre procesatori în decursul acestui an. Nota de subsol 218 explică, în special, că Deltafina descrisese conținutul reuniunii menționate în considerentul (204) al deciziei atacate în declarații anterioare formulării cererii de reducere a amenzii de către Transcatab, fapt care a fost confirmat de Comisie în duplică. În plus, reiese din dosar că, la 19 martie 2002, Deltafina furnizase, de asemenea, Comisiei informații și documente cu privire la contactele care au avut loc în decursul acestui an.

389 În ceea ce privește anul 2001, din considerentele (209) (nota de subsol 223) și (211) (nota de subsol 225) ale deciziei atacate reiese că, înainte de formularea cererii de reducere de către Transcatab, Deltafina furnizase deja Comisiei documente care dovedeau existența unor contacte între operatori în cursul acestui an. În special, documentele 495, 498, 524 și 614, menționate în aceste două note de subsol, dovedesc fără echivoc existența unor contacte între procesatori, în decursul acestei perioade. Aceste documente demonstrează, de asemenea, că, înainte de introducerea cererii de reducere a amenzii de către Transcatab, Comisia era deja informată cu privire la contactele ilegale dintre procesatori, printre care și Transcatab, cel puțin până la 15 octombrie 2001.

390 În ceea ce privește anul 2002, Comisia susține că avea deja cunoștință de continuarea contactelor dintre procesatori pe parcursul acestui an, în temeiul faxului menționat la nota de subsol 235 din decizia atacată, furnizat de Dimon. Transcatab susține totuși că acest document a fost prezentat după 18 aprilie 2002, dată la care aceasta a prezentat documentele menționate la nota de subsol 234 în ceea ce privește anul 2002.

391 În această privință, trebuie să se sublinieze că, chiar presupunând că acest document ar fi fost prezentat de Dimon Italia după Transcatab și că, astfel, aceasta ar fi fost prima întreprindere care a furnizat probe cu privire la întâlnirile derulate la începutul anului 2002, acest fapt nu ar avea nicio consecință practică.

392 Astfel, pe de o parte, după cum s-a subliniat la punctul 389 de mai sus, reiese din dosar că, înainte de formularea cererii de reducere a amenzii de către Transcatab, Comisia dispunea de probe cu privire la durata înțelegerii cel puțin până la 15 octombrie 2001. Deoarece înțelegerea a luat naștere la 29 septembrie 1995 [a se vedea considerentul (377) al deciziei atacate], iar acest fapt nu a fost contestat de Transcatab, se impune constatarea că, înainte de prezentarea documentelor de către Transcatab, Comisia avea, așadar, deja informații suficiente pentru a stabili că înțelegerea avusese o durată de peste șase ani. Această constatare permitea astfel, prin ea însăși, Comisiei să majoreze cuantumul de plecare al amenzii cu 60 %. Reiese că respectiva constatare de către Comisie a unei durate mai mari de patru luni (până la 19 februarie 2002) nu a avut niciun impact asupra stabilirii sancțiunii finale.

393 Pe de altă parte, trebuie amintit că, în considerentul (256) și următoarele ale deciziei atacate, Comisia a stabilit, fără ca Transcatab să fi contestat această apreciere (a se vedea punctul 233 de mai sus), că înțelegerea era o încălcare unică și continuă. De asemenea, Comisia a constatat că această încălcare încetase la 19 februarie 2002, și anume la data la care Deltafina a introdus cererea sa de imunitate. Or, Transcatab nu a afirmat și nici nu a demonstrat că ar fi încetat să participe la încălcare înainte de această dată.

394 În această privință, este necesar să se amintească faptul că o întreprindere care a participat la o astfel de încălcare prin comportamente care îi sunt proprii, care intră în sfera de aplicare a noțiunilor de acord sau de practică concertată având un obiect anticoncurențial în înțelesul articolului 81 alineatul (1) CE și care au drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său, poartă de asemenea răspunderea, pentru toată perioada participării sale la încălcarea respectivă, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări (a se vedea Hotărârea BST/Comisia, punctul 222 de mai sus, punctul 33 și jurisprudența citată).

395 De asemenea, o întreprindere poate fi ținută responsabilă pentru o înțelegere globală chiar dacă s-a stabilit că nu a participat direct decât la unul sau la mai multe dintre elementele constitutive ale acestei înțelegeri, din moment ce știa sau trebuia în

mod necesar să știe, pe de o parte, că respectiva coluziune la care participa se înscria într-un plan global și, pe de altă parte, că acest plan global cuprindea ansamblul elementelor constitutive ale înțelegerii (Hotărârile Tribunalului PVC II, punctul 91 de mai sus, punctul 773, și HFB și alții/Comisia, punctul 130 de mai sus, punctul 231, și Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, Boliden și alții/Comisia, T-19/05, Rep., p. II-1843, punctul 61).

396 În aceste împrejurări, este necesar să se concluzioneze că Transcatab nu a furnizat elemente de probă ale faptelor necunoscute de Comisie anterior și care au o incidență directă asupra gravității sau a duratei presupusei înțelegeri, în măsură să justifice aplicarea imunității parțiale prevăzute la punctul 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea. În consecință, Transcatab nu poate invoca săvârșirea unei erori vădite de apreciere de către Comisie și faptul că nu trebuie, astfel, să fie considerată răspunzătoare pentru ansamblul încălcării.

397 În consecință, concluziile de anulare în parte a deciziei atacate trebuie respinse în totalitate. În ceea ce privește concluziile de reformare a deciziei atacate, Tribunalul consideră că, întrucât, în speță, niciun element nu este de natură să justifice o reducere a cuantumului amenzii, această cerere trebuie respinsă. Rezultă din tot ceea ce precedă că acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

6. *Cu privire la cererea reconvențională a Comisiei*

Argumentele părților

398 Comisia susține că Transcatab a contestat faptele, în special durata înțelegerii, constatate de către Comisie în decizia atacată. Afirmând, în cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, că începând cu 1999 s-a limitat la comportamente care se înscriau

exclusiv în cadrul acordurilor interprofesionale (a se vedea punctele 227 și 228 de mai sus), Transcatab nu s-ar fi limitat să conteste interpretarea faptelor dată de Comisie, ci ar fi repus în discuție fapte pe care aceasta le admisese anterior. Contestarea de către Transcatab a duratei înțelegerii, care ar constitui un element esențial al descrierii faptelor, ar face reducerea de 30 % pe care Comisia i-a acordat-o să fie în parte nejustificată. Astfel, Comisia solicită Tribunalului să diminueze reducerea amenzii de la 30 % la 25 % și să o stabilească, în temeiul competenței sale de fond, la 15 milioane de euro.

399 Transcatab se opune cererii reconvenționale formulate de Comisie.

Aprecierea Tribunalului

400 Din decizia atacată reiese că faptul că Transcatab nu a „contestat faptele pe care se întemeiase Comisia în comunicarea privind obiecțiunile" a constituit una dintre considerațiile pe baza cărora Comisia i-a acordat o reducere de 30 % a amenzii [a se vedea considerentele (498) și (499) ale deciziei atacate].

401 Cu toate acestea, din răspunsul dat de Transcatab la comunicarea privind obiecțiunile reiese că, deși nu a răspuns în mod expres la obiecțiunile Comisiei cu privire la durata încălcării, aceasta a arătat totuși că, în măsura în care procesatorii acționaseră, începând cu 1999, în conformitate cu Legea nr. 88/88, aceștia nu trebuiau să fie considerați răspunzători pentru comportamentele anticoncurențiale pe care le-au avut începând cu acest an.

402 Astfel, chiar dacă prezentarea acestui argument este în contradicție cu anumite afirmații efectuate în cursul procedurii administrative și cu necontestarea anumitor aspecte ale analizei Comisiei, acest fapt nu schimbă cu nimic constatarea potrivit căreia argumentul conținut în primul aspect al celui de al treilea motiv a fost deja invocat în cursul procedurii administrative. În consecință, atunci când Comisia a acordat reducerea pentru Transcatab, ea avea deja cunoștință de argumentul respectiv, astfel încât acesta nu poate reprezenta o contestare a materialității faptelor care să repună în discuție reducerea acordată în decizia atacată în temeiul Comunicării privind cooperarea.

403 Prin urmare, este necesar să se respingă cererea reconvențională a Comisiei.

404 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, acțiunea trebuie respinsă în totalitate, precum și cererea reconvențională formulată de Comisie.

Cu privire la cheltuielile de judecată

405 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, potrivit articolului 87 alineatul (3) primul paragraf din regulamentul de procedură menționat, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere sau pentru motive excepționale, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli.

406 În prezenta cauză, Transcatab a căzut în pretenții cu privire la acțiunea sa, iar Comisia a căzut în pretenții în privința cererii sale reconvenționale. Întrucât aceasta nu urmărește să majoreze cuantumul amenzilor decât în mod marginal, se impune constatarea că, în esență, reclamantele au căzut în pretenții cu privire la concluziile și la motivele invocate. În aceste condiții, trebuie să se decidă că reclamanta suportă propriile cheltuieli de judecată și 90 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie, în timp ce Comisia suportă 10 % din propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Respinge cererea reconvențională formulată de Comisia Europeană.

3) Transcatab SpA suportă propriile cheltuieli de judecată și 90 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie.

4) Comisia suportă 10 % din propriile cheltuieli de judecată.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 5 octombrie 2011.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei ..... II - 6848

1. Procedura administrativă ..... II - 6849

2. Decizia atacată ..... II - 6851

Destinatarii deciziei atacate ..... II - 6852

Stabilirea cuantumului amenzii ..... II - 6856

Stabilirea cuantumului de plecare al amenzilor ..... II - 6856

Stabilirea cuantumului de bază al amenzilor ..... II - 6859

Circumstanțe atenuante ..... II - 6860

Aplicarea Comunicării privind cooperarea ..... II - 6863

Procedura și concluziile părților ..... II - 6866

În drept ..... II - 6868

1. Cu privire la primul motiv, referitor la imputarea încălcării în sarcina societății-mamă a Transcatab ..... II - 6869

Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe o interpretare eronată a jurisprudenței, pe nerespectarea elementelor de probă furnizate și pe o încălcare a dreptului la apărare ..... II - 6869

Argumentele părților ..... II - 6869

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6871

— Cu privire la încălcarea normelor care guvernează imputabilitatea în sarcina societății-mamă a practicilor filialei sale ..... II - 6871

— Cu privire la încălcarea elementelor de probă furnizate în vederea răsturnării prezumției ..... II - 6876

— Cu privire la încălcarea dreptului la apărare ..... II - 6880

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 ..... II - 6883

Argumentele părților ..... II - 6883

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6884

2. Cu privire la al doilea motiv, referitor la stabilirea cuantumului de plecare al amenzii II - 6886

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, referitor la gravitatea încălcării ..... II - 6886

Argumentele părților ..... II - 6891

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6893

— Cu privire la calificarea drept încălcare foarte gravă ..... II - 6894

— Cu privire la impactul real al încălcării asupra pieței ..... II - 6895

— Cu privire la întinderea geografică a pieței ..... II - 6899

— Cu privire la încălcarea obligației de motivare ..... II - 6900

— Cu privire la încălcările dreptului la apărare ..... II - 6902

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiilor proporționalității, egalității de tratament și protecției încrederii legitime la stabilirea cuantumului de bază al amenzii ..... II - 6903

Argumentele părților ..... II - 6903

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6904

— Cu privire la încălcarea principiului proporționalității ..... II - 6904

— Cu privire la încălcarea principiului egalității de tratament ..... II - 6909

— Cu privire la încălcarea principiului protecției încrederii legitime ... II - 6910

Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității la luarea în considerare a caracterului descurajator al sancțiunii și a situației financiare a Transcatab ..... II - 6912

Argumentele părților ..... II - 6912

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6913

3. Cu privire la al treilea motiv, referitor la stabilirea cuantumului de bază al amenzii .. II - 6916

Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o majorare eronată a cuantumului amenzii în temeiul duratei încălcării ..... II - 6916

Argumentele părților ..... II - 6916

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6918

— Cu privire la majorarea amenzii în temeiul duratei acordului ..... II - 6918

— Cu privire la lipsa unui prejudiciu pentru consumatori ..... II - 6923

Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului *ne bis in idem* și pe nemotivare ..... II - 6924

Argumentele părților ..... II - 6924

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6925

Cu privire la al treilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament ..... II - 6927

Argumentele părților ..... II - 6927

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6928

4. Cu privire la al patrulea motiv, referitor la anumite circumstanțe atenuante ..... II - 6930

Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe lipsa punerii în aplicare a înțelegerii ..... II - 6930

Argumentele părților ..... II - 6930

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6930

Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe încetarea activităților în litigiu înainte de a interveni Comisia ..... II - 6932

Argumentele părților ..... II - 6932

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6933

Cu privire la al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe existența unei îndoieli justificate cu privire la caracterul ilicit al comportamentului în litigiu ..... II - 6936

Cu privire la existența unei îndoieli justificate în legătură cu caracterul ilicit al comportamentului în litigiu ..... II - 6937

— Argumentele părților ..... II - 6937

— Aprecierea Tribunalului ..... II - 6938

Cu privire la diferența de tratament în raport cu cazul Tutun brut – Spania ... II - 6942

— Argumentele părților ..... II - 6942

— Aprecierea Tribunalului ..... II - 6943

Cu privire la al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe cooperarea efectivă a Transcatab în cadrul procedurii .... II - 6945

Argumentele părților ..... II - 6945

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6946

Cu privire la al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la circumstanța atenuantă întemeiată pe inexistența unui precedent cu privire la piața tutunului brut în momentul în care Comisia și-a început verificările ..... II - 6950

Argumentele părților ..... II - 6950

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6950

Cu privire la al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv, referitor la caracteristicile socio-economice ale sectorului tutunului brut în Italia și criza din acest sector .... II - 6952

Argumentele părților ..... II - 6952

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6953

5. Cu privire la al cincilea motiv, referitor la aplicarea Comunicării privind cooperarea ..... II - 6955

Argumentele părților ..... II - 6955

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6956

Cu privire la calitatea de primă societate care urmează să beneficieze de reducerea amenzii ..... II - 6956

Cu privire la punctul 23 ultimul paragraf din Comunicarea privind cooperarea ..... II - 6959

6. Cu privire la cererea reconvențională a Comisiei ..... II - 6966

Argumentele părților ..... II - 6966

Aprecierea Tribunalului ..... II - 6967

Cu privire la cheltuielile de judecată ..... II - 6968